

शास्त्रविशारद-जैनाचार्य-श्रीमद्—

विजयधर्मसूरिभ्यो नमः ।

संस्कृतशब्दरूपावलिः ।

अकारादि अनुक्रम युक्त शब्दकोष सहित.

मूल कर्ता—

आगमोद्धारक श्रीआनन्दसागरसूरीश्वरजीना

शिष्य—

मुनिराज श्री मोतीसागरजी.

मुधारा बधारा साथे छपावी प्रसिद्ध करनार,

सुलोत अमृतलाल अमरचंद,

पालीताणा.

वीर संवत् २४४९.

विक्रम सं. १९७९.

आदर्श प्रिन्टींग प्रेस, पांचकुवा, अमदावाद.

[All rights reserved by the publisher.]

शुद्धि पत्रक.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१६	२४	शक्तिः	शक्तेः
३३	१६	मधुनाः	मधुनोः
६५	५	घनवान्	घनवान्
६६	१७	असञ्जि	असञ्जि
६७	१८	अर्धमाज्	अर्धमान्
८१	३	भूभत्	भूभृत्
८१	१४	अग्निम्	अग्निम्
८४	१	उद्पाद्	उद्पाद्
८४	१५	सुसमिधौ	सुसमिधौ
८८	८	दीर्घाहानः	दीर्घाहानः
९४	५	उद्यधामः	उद्यधामन्
९६	२१	अतिर्यूनी	अतियूनी
१०८	१५	प्रशामाम्	प्रशामाम्
११०	१४	सुगिर	सुगिर
११५	५	विप्रप्	विप्रप्
११५	६	यान्ता	यान्तो
११८	छेल्ली	अनेहस्	अनेहस्
१२०	१३	दोपि	दोपि
१२१	९	प्रियपुमांसि	प्रियपुमांसि

પ્રથ.	પંક્તિ.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧૨૨	૧	પ્રિયનુષમ્	પ્રિયધનુસ્
૧૨૩	૧	લઘીયમ્	લઘીયમ્
૧૨૩	૨	દ્રાઘીયમ્	દ્રાઘીયમ્
૧૨૩	૧૭	ઉચ્ચસત્તુ	ઉચ્ચાસત્તુ
૧૨૭	૪	પેચિવસ	પેચિવસ
૧૨૮	૨	દાશ્વાંસિઃ	દાશ્વાંસિ
૧૨૮	૨૦	ઈત્યાદિ	ઈત્યાદિ
૧૩૨	૩	અનંદુ	અનંદુ
૧૪૭	૩	લિ	લિંગેયુ
૧૪૭	૯	શ દો	શન્દો
૧૫૨	૧૭	હાઝા	હાઝાં (કાલમ બીજું)
૧૬૧	છેલ્લી	તરા	તરી
૧૬૩	૨૦	દુઘ્રુવમ્	દુઘ્રુવમ્
૧૬૩	૧૭	દેવેજ	દેવેજ (કાલમ બીજું)
૧૬૬	૮	પરિક્લામ	પારિક્લામ
૧૬૬	૨૩	પશુહન	પશુહન
૧૭૩	૨૧	મૂર્ધન	મૂર્ધન
૧૮૨	૨૩	કુલો	કુલો (કાલમ બીજું)

મહાશય. પેન. ચાર, પાલીતાણા શ્રી બહાદુરસિંહજી પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
શા અમરચંદ બહેચરદાસે છાપ્યા.

व्याख्यानने माटे एके अवाजे वखणाएला.

प्रत आकारना सरल अने शुद्ध ग्रन्थो.

गद्यवद्ध—श्री धन्य चरित्र ८-०-०

गद्यवद्ध—श्री जयानन्द केवलि चरित्र ७-०-०

गद्यवद्ध—श्री नेमिनाथ चरित्र ६-०-०

गद्यवद्ध—श्री यशोधर चरित्र १-४-०

गद्यवद्ध—श्री मलयसुंदरी कथा ०-१०-०

उपदेश पद, जापांतर सह, प्रथम जाग २-०-०

उपदेश रत्नाकर " " १-१२-०

समराश्च कहा, संस्कृत ठाया सह.

त्रण जाग २-०-०

वैत्यवंदन—गुरुवंदन विधि, जापांतर सह १-०-०

—दरेक पुस्तको मळवानुं ठेकारुं—

सलोत अमृतलाल अमरचंद.

पालीताणा, काठियावाड.

ॐ नमोऽर्हद्भ्यः ।

ऐ नमः ।

संस्कृतशब्दरूपावलिः ।

स्वरान्ताः शब्दाः ।

अकारान्तः पुंलिङ्गो—

‘जिन’ शब्दः ।

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्	विभक्तिः
जिनः	जिनो	जिनाः	प्रथमा.
जिनम्	जिनौ	जिनान्	द्वितीया.
जिनेन	जिनाभ्याम्	जिनैः	तृतीया.
जिनाय	जिनाभ्याम्	जिनेभ्यः	चतुर्थी.
जिनात्	जिनाभ्याम्	जिनेभ्यः	पञ्चमी.
जिनस्य	जिनयोः	जिनानाम्	षष्ठी.
जिने	जिनयोः	जिनेषु	सप्तमी.
हे जिन	हे जिनौ	हे जिनाः	संवोधनम्

१ अर्हो आपवाभा आवता दरेक शब्दानां रूपे कसिद्धल सर्वना
भी हेमचन्द्राचार्य प्रणीत “ सिद्धहेम शब्दानुशासन ” नामना व्याकरणे
अनुसारे सम्भवा.

एवम्-देव कृष्ण घट पट राम ऋषभ इत्यादयो अकारान्ताः
पुंलिङ्गाः ।

‘सायाह्’ शब्दः ।

सायाहः सायाहौ सायाह्नाः प्र०

सायाहम् सायाहौ सायाहान् द्वि०

सायाहि सायाहनि सायाहे,सायाहयोः, सायाहेषु स०

शेषं 'जिन' शब्दवत्, एवं व्यह, द्वयह त्र्यह आदयः ।

‘मास’ शब्दः ।

मासः मासौ मासाः प्र०

मासम् मासौ • मासः, मासान् द्वि०

मासा, मासेन माद्भ्याम्, { माद्भिः, मास्भिः } तृ०
 मास्भ्याम्, { मासैः } ३
 मासाभ्याम्,

मास्ते, मास्ताय ,, माद्भ्यः मास्भ्यः, } च०
 मास्तेभ्यः }

मासः, मासात् " " पं०

मासःमासस्य,मासोःमासयोः, मासाम् मासानाम् प०

मासि मासे, मासोः मासयोः, मासु मासु } सं०
मास्य मास्ये, मास्योः मास्योः, मास्यु मास्यु } सं०

૧. રામ કૃપમ વિગેરે શબ્દોમાં તૃતીયા-વિભક્તિના એકવચનમાં અને પદ્મીના બહુવચનમાં 'ન' નો 'થ' થાયછે, જેમકે-રામેણ રા-માણામ્, કૃપમેણ કૃપમાણામ્ ।

૨ દ્વિતીયાનાં બેદુવચનથી, સર્વ વિભક્તિ પર રહેતાં 'માસ' શબ્દના અધારનો લોપ થઇ 'માસ' શબ્દ વિકલ્પે બને છે.

૨ કેટલાએકના મતમાં “ માભ્યામ્-માસાંભ્યામ્, માભિઃ-માસૈઃ, માભ્યઃ-માસેભ્યઃ, માસુ-માસેષુ” એ પ્રમાણે બબ્બે રૂપ થાય છે.

હે માસ : : : હે માસૌં. હે માસાઃ સં૦
'દન્ત' શબ્દઃ ।

દન્તઃ દન્તૌ દન્તાઃ પ્ર૦
દન્તમ્ દન્તૌ દન્તાઃ, દન્તાન્ દ્વિ૦
દન્તા દન્તેન, દન્તામ્ દન્તાભ્યામ્, દન્તાઃ દન્તૈઃ, તૃ૦
દન્તિ દન્તે, દન્તોઃ દન્તયોઃ, દન્તસુ દન્તેષુ, સં૦
इत्यादि ।

'પાદ' શબ્દઃ ।

પાદઃ પાદૌ પાદાઃ પ્ર૦
પાદમ્ પાદૌ પદઃ, પાદાન્ દ્વિ૦
પદા પાદેન, પદામ્ પાદાભ્યામ્, પદાભિઃ પાદૈઃ તૃ૦
પદિ પાદે, પદોઃ પાદયોઃ, પદસુ, પાદેષુ સં૦
इत्यादि ।

'યૂષ' શબ્દઃ ।

યૂષઃ યૂષૌ યૂષાઃ પ્ર૦
યૂષમ્ યૂષૌ યૂષ્ણઃ યૂષાન્ દ્વિ૦
યૂષ્ણા યૂષેણ, યૂષમ્ યૂષાભ્યામ્, યૂષાભિઃ યૂષૈઃ તૃ૦
યૂષિ યૂષાણિ યૂષે, યૂષ્ણોઃ યૂષયોઃ, યૂષસુ યૂષેષુ સં૦
इत्यादि ।

૧ દ્વિતીયાના અહુવચનથી સર્વ વિભક્તિ પર રહેતાં 'દન્ત' શબ્દનો 'દન્ત' 'પાદ' શબ્દનો 'પદ' અને 'યૂષ' શબ્દનો 'યૂષન્' આદેશ વિદ્યે થાય છે.

‘ભાર્ગવ’ શબ્દઃ ।

ભાર્ગવઃ	ભાર્ગવૌ	ભૃગવઃ	પ્ર૦
ભાર્ગવમ્	ભાર્ગવૌ	ભૃગૂન્	દ્વિ૦
ભાર્ગવેણ	ભાર્ગવાભ્યામ્	ભૃગુભિઃ	તૃ૦

इत्यादि एकवचन-द्विवचनयोः ‘जिन’ शब्दवत्, बहुवचने तु सर्वत्र ‘भानु’ शब्दवत् ।

‘આઙ્ગિરસ’ શબ્દઃ ।

આઙ્ગિરસઃ	આઙ્ગિરસૌ	અઙ્ગિરસઃ	પ્ર૦
આઙ્ગિરસમ્	આઙ્ગિરસૌ	અઙ્ગિરસઃ	દ્વિ૦
આઙ્ગિરસેન	આઙ્ગિરસાભ્યામ્	અઙ્ગિરોભિઃ	તૃ૦

एवम् एकवचन-द्विवचनयोः ‘जिन’ शब्दवत्, बहुवचने तु सर्वत्र ‘चन्द्रमस्’ शब्दवत् ।

અકારાન્તો નપુંસકલિङ્ગો-

‘જ્ઞાન’ શબ્દઃ ।

જ્ઞાનમ્	જ્ઞાને	જ્ઞાનાનિ	પ્ર૦
જ્ઞાનમ્	જ્ઞાને	જ્ઞાનાનિ	દ્વિ૦

૧ ભાર્ગવ શબ્દ બહુવચનમાં ભૃગુ થઈ જાય છે.

૨ આઙ્ગિરસ શબ્દ બહુવચનમાં અઙ્ગિરસ થઈ જાય છે.

૩ આ શબ્દરૂપાવલીના કેમ પ્રમાણે અકારાન્ત પુલિંગ પછી અકારાન્ત સ્ત્રિલિંગ આપવા જોઈએ, પણ અકારાન્ત શબ્દોને સ્ત્રિલિંગમાં ‘આપ્’ અથવા ‘હી’ પ્રત્યય આવી જતો હોવાથી આકારાન્ત અથવા ફકારાન્ત થઈ જાય છે, અકારાન્ત રહેતા નથી. તેથી અકારાન્ત પુલિંગ પછી સ્ત્રિલિંગ નહીં આપતાં નપુંસકલિંગ શબ્દોનાં રૂપો આપવામાં આવ્યા છે.

જ્ઞાનેન	જ્ઞાનાભ્યામ્	જ્ઞાને:	તૃ૦
જ્ઞાનાય	જ્ઞાનાભ્યામ્	જ્ઞાનેભ્ય:	ચં૦
જ્ઞાનાત્	જ્ઞાનાભ્યામ્	જ્ઞાનેભ્ય:	પં૦
જ્ઞાનસ્ય	જ્ઞાનયો:	જ્ઞાનાનામ્	પ૦
જ્ઞાને	જ્ઞાનયો:	જ્ઞાનેષુ	સ૦
હે જ્ઞાન	હે જ્ઞાને	હે જ્ઞાનાનિ	સં૦

एवम्-अन वन फल पुष्प प्रतिक्रमणं तोय वन्दन रजोहरण
चैत्य आयतन आस्य^१ मांस^२ आदयो अकारान्ता नपुंसकलिङ्गाः ।

‘आसन’ શબ્દ:.

आसनम्	आसने	आसनानि	प्र०
आसनम्	आसने,	आसौनि	आसनानि द्वि०

૧ કેટલાએકના મતમાં ‘આસ્ય’ શબ્દનું દ્વિતીયાના બહુવચનથી સર્વ વિભક્તિ પર રહેતાં વિકલ્પે ‘આસન્’ ૩૫ થાય છે, તેથી તેઓના મતમાં “આસ્યાનિ આસાનિ, આસ્યેન આસ્ના, આસ્યાભ્યામ્ આસ-
ંયામ્, આસ્યૈઃ આસભિઃ” એ પ્રમાણે બીજા ૩૫ થાય છે. તથા સમ-
ભીના એકવચનમાં “આસ્યે આસિ આસિનિ” એ પ્રમાણે ૩૫
૩૫ થાય છે.

૨ કેટલાએકના મતમાં માંસ શબ્દનું દ્વિતીયાના બહુવચનથી સર્વ
વિભક્તિ પર રહેતાં વિકલ્પે માંસ ૩૫ થાય છે, તેથી તેઓના મતમાં
“માંસાનિ માંસિ, માંસેન માંસા, માંસાભ્યામ્ માંસ્યામ્, માંસૈઃ
માંસિભિઃ, માંસેષુ માંસુ” એ પ્રમાણે બીજા ૩૫ થાય છે.

૩ દ્વિતીયાના બહુવચનથી સર્વ વિભક્તિ પર રહેતાં ‘આસન
શબ્દનો આસન્ વિકલ્પે બની જાય છે. ‘આસન્’ શબ્દનાં ૩૫ના નામન્
શબ્દ જેવાં, અને આસન શબ્દનાં ૩૫ના જ્ઞાન શબ્દ જેવાં સમજવાં, તેથી જ
રીતે ઉદક શબ્દનો ઉદન્ આદેશ અને હૃદય શબ્દનો હૃદ્ આદેશ
વિકલ્પે થાય છે.

आस्ना, आसनेन आसभ्याम्, { आसभिः आसनैः तृ०
आसनाभ्याम् }

आस्नि, आसनि, { आसनोः, आसनयोः } आससु, स०
आसने { आसनेषु

‘उदक’ शब्दः ।

उदकम् : उदके उदकानि प्र०

उदकम् उदके उदानि, उदकानि द्वि०

उदना, उदकेन उदभ्याम्, { उदभिः, उदकैः तृ०
उदकाभ्याम् }

उदनि उदनि उदके, उदनोः उदकयोः, उदसु, उदकेषु स०

‘हृदय’ शब्दः ।

हृदयम् हृदये हृदयानि प्र०

हृदयम् हृदये हृन्दि, हृदयानि द्वि०

अकारान्तो विशेषणरूपः—

‘शुक्ल’ शब्दः ।

शुक्लः शुक्लौ शुक्लाः प्र०

शुक्लम् शुक्लौ शुक्लान् द्वि०

इत्यादिः पुंलिङ्गे ‘जिन’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे ‘माला’ शब्दवत् ।
नपुंसके ‘ज्ञान’ शब्दवत् ।

एवम्—भेत विरक्त प्रियमाल बहुमान आदयो अकारान्ता वि-
शेषणरूपाः शब्दाः ।

‘प्रथम’ शब्दः । (पुंलिङ्गः)

प्रथमः	प्रथमो	प्रथमे, प्रथमाः	प्र०
प्रथमम्	प्रथमौ	प्रथमान्	द्वि०
हे प्रथम	हे प्रथमौ	हे प्रथमे, हे प्रथमाः	सं०

शेषં पुंलिङ्गे ‘जिन’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे ‘माला’वत् । नपुंसके
तु ‘ज्ञान’ शब्दवत् ।

एवम्—चरम अर्ध अल्प कतिपय ॥

द्वય પ્રપ દ્વિતય ત્રિતય ચતુષ્ઠય પચ્ચતય इति अपद्-तयद् प्रत्य-
यान्तानां तु पुंलिङ्ग-नपुंसकलिङ्गयोः ‘प्रथम’ शब्दवत्, परं
स्त्रीलिङ्गे ‘नदी’ शब्दवत् ।

आकारान्तः पुंलिङ्गो—

‘हाहा’ शब्दः ।

हाहाः	हाहौ	हाहाः	प्र०
हाहाम्	हाहौ	हाहः	द्वि०
हाहा	हाहाभ्याम्	हाहाभिः	तृ०

૧ અહીં દ્વિતીયાના ‘બહુવચનથી સ્વરાદિ વિભક્તિ પર રહેતાં આ-
કારનો લેખ થાય છે.

કેટલાએકના મતમાં આકારનો લેખ થતો નથી, તેઓના મતમાં
“ હાહાન્ (દ્વિ० બહુવચ०) હાહૌ (ચ० વચ્ચત०) હાહાઃ (પં० વચ્ચત०) હાહૌઃ (પચ્ચતી-સમમી દ્વિવચ०) એ પ્રમાણે રૂપો થાય છે.

હાહે	હાહાભ્યામ્	હાહાંભ્યઃ	ચં૦
હાહઃ	હાહાંભ્યામ્	હાહાભ્યઃ	પં૦
હાહં	હાહોઃ	હાંહામ્	પં૦
હાહિ	હાહોઃ	હાહાસુ	સં૦
હે હાહાઃ	હે હાહૌ	હે હાહાઃ	સં૦

एवम्—कवा'टा आ आदय आकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

आकारान्तः स्त्रीलिङ्गो—

‘ माला ’ शब्दः ।

માલા	માલે	માલાઃ	પ્ર૦
માલામ્	માલે	માલાઃ	દ્વિ૦
માલાયા	માલાભ્યામ્	માલાભિઃ	તૃ૦
માલાયે	માલાભ્યામ્	માલાભ્યઃ	ચં૦
માલાયાઃ	માલાભ્યામ્	માલાભ્યઃ	પં૦
માલાયાઃ	માલયોઃ	માલાનામ્	પં૦
માલાયામ્	માલયોઃ	માલાસુ	સં૦
હે માલે	હે માલે	હે માલાઃ	સં૦

एवम्—गङ्गा कृपा रमा मञ्जा पृतना श्रद्धा शाला अम्बाडा

૧. કેટલાએક પત્તના અને ટા પ્રત્યયને સ્ત્રીલિંગ માને છે, તેથી તેઓના મતમાં માલા શબ્દ જોવા રૂપો થાય છે.

૨. કેટલાએકના મતમાં પૃતના શબ્દનો દ્વિતીયાવિભાજિના બહુવચનથી સર્વ વિભક્તિ પર રહેતાં વિકલ્પે પૂત્ આદેશ થાય છે. જેમકે—

“ પૃતઃ-પૃતનાઃ, પૃત્ના-પૃત્તનયા, પૃત્તયામ્-પૃત્તનાભ્યામ્ ” ઇત્યાદિ.

अभ्यासा अभ्यासा इत्यादय आकारान्ताः श्रान्तिज्ञाः ।

‘अभ्या’ शब्दः ।

अभ्या	अभ्ये	अभ्याः	प्र०
हे अभ्य	हे अभ्ये	हे अभ्याः	सं०

शेषं ‘मात्वा’ शब्दवत् । पचम्—भक्ता भक्ता अत्ता आदयः ।

‘निशा’ शब्दः ।

निशा	निशे	निशाः	प्र०
निशाम्	निशे	निशः—निशाः	दि०
निशा,	निज्भ्याम्,	निज्भिः,	तृ०
निशाया	निशाभ्याम्	निशाभिः	
निशे,	निज्भ्याम्,	निज्भ्यः,	ष०
निशाये	निशाभ्याम्	निशाभ्यः	
निशः,	निज्भ्याम्,	निज्भ्यः,	पं०
निशायाः	निशाभ्याम्	निशाभ्यः	
निशः,	निशोः,	निशाम्,	प०
निशायाः	निशयोः	निशानाम्	
निशि,	निशोः,	निच्छु—निच्छु,	सं०
निशायाम्	निशयोः	निशासु	
हे निशे	हे निशे	हे निशाः	सं०

१ कटवाब्जेना गतभा—“ निज्भ्याम्—निज्भ्याम्—निशाभ्याम्, नि-
ज्भ्यः—निज्भ्यः—निशाभ्यः, निच्छु—निच्छु—निशासु ” इत्यादि इषो थाप्ये ।

‘નાસિકા’ શબ્દઃ ।

નાસિકા	નાસિકે	નાસિકાઃ	પ્ર૦
નાસિકામ્	નાસિકે	નસઃ-નાસિકાઃ	દ્વિ૦
નસા,	નોભ્યામ્,	નોભિઃ,	} તૃ૦
નાસિકયા	નાસિકાભ્યામ્	નાસિકાભિઃ	
નસે,	નોભ્યામ્,	નોભ્યઃ,	} ચ૦
નાસિકાયૈ	નાસિકાભ્યામ્	નાસિકાભ્યઃ	
નસિ,	નસોઃ,	નત્સુ-નથ્સુ,	} સ૦
નાસિકાયામ્	નાસિકયોઃ	નાસિકાસુ	

‘જરા’ શબ્દઃ ।

જરા	જૈરસૌ-જૈરે	જરસઃ-જરાઃ	પ્ર૦
જરસમ્-જરામ્-જરસૌ-જૈરે		જરસઃ-જરાઃ	દ્વિ૦
જરસા-જરયા	જરાભ્યામ્	જરાભિઃ	તૃ૦
જરસે-જરાયૈ,	જરાભ્યામ્	જરાભ્યઃ	ચ૦
જરસઃ-જરાયાઃ,	જરાભ્યામ્	જરાભ્યઃ	પં૦
જરસઃ-જરાયાઃ, જરસોઃ-જરયોઃ, જરસામ્-જરાણામ્			પ૦
જરસિ-જરાયામ્,	જરસોઃ-જરયોઃ,	જરાસુ	સ૦
હે જરે, હે જરસૌ-હે જરે, હે જરસઃ-હે જરાઃ			સં૦

૧ કૃતલાઙ્ગેઠના મતેમાં ‘નત્સુ’ રૂપ યામ છે.

૨ સ્વરાદિ પ્રત્યય પર રહેતાં જરા શબ્દનો જરસ આદેશ વિકલ્પે યામ છે, તેને સ્વરાદિ પ્રત્યયો મેળવી રૂપો ‘કરસા’ બ્યારે જરા શબ્દ રહે છે ત્યારે તેનાં રૂપ ‘માસા’ શબ્દરૂપમાં યામ છે.

आकारान्तो विशेषणरूपः—

‘सोमपा’ शब्दः ।

सोमपाः	सोमपौ	सोमपाः	प्र०
सोमपाम्	सोमपौ	सोमपः	द्वि०

इत्थं पुंलिङ्गे सर्वरूपाणि ‘हाहा’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गेऽप्येवम् ।
नपुंसके तु “बलीचे” । २ । ४ । ९७ । इत्यनेन द्रुस्यत्वे ‘ज्ञान’
शब्दवत् ।

एवम्—कीलालपा धूम्रपा भीरपा घर्मत्रा शङ्खध्मा अग्रेगा
विश्वपा आदय आकारान्ता विशेषणरूपाः ।

इकारान्तः पुंलिङ्गो—

‘मुनि’ शब्दः ।

मुनिः	मुनी	मुनयः	प्र०
मुनिम्	मुनी	मुनीन्	द्वि०
मुनिना	मुनिभ्याम्	मुनिभिः	तृ०
मुनये	मुनिभ्याम्	मुनिभ्यः	च०
मुनेः	मुनिभ्याम्	मुनिभ्यः	पं०
मुनेः	मुन्योः	मुनीनाम्	पं०
मुनी	मुन्योः	मुनिषु	स०
हे मुने	हे मुनी	हे मुनयः	सं०

एवम्-ऋषि रवि अग्नि नेमि भूषति कवि विधि, आदय
इकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

‘सखि’ शब्दः ।

सखा	सखायौ	सखायः	प्र०
सखायम्	सखायौ	सखीन्	द्वि०
सख्या	सखिभ्याम्	सखिभिः	तृ०
सख्ये	सखिभ्याम्	सखिभ्यः	च०
सख्युः	सखिभ्याम्	सखिभ्यः	पं०
सख्युः	सख्योः	सखीनाम्	पं०
सख्यौ	सख्योः	सखिषु	स०
हे सखे	हे सखायौ	हे सखायः	सं०

‘पति’ शब्दः ।

पतिः	पती	पत्यः	प्र०
पतिम्	पती	पतीन्	द्वि०
पत्या	पतिभ्याम्	पतिभिः	तृ०
पत्ये	पतिभ्याम्	पतिभ्यः	च०
पत्युः	पतिभ्याम्	पतिभ्यः	पं०
पत्युः	पत्योः	पतीनाम्	पं०

१. ऋषि रवि विधेरे शब्देना पतीया विभक्तिना ओङ्ग्यनभां तथा
पतीना बहुवचनभां ‘त’ नो ‘ण’-इत्येता, जेभडे ऋषिणा कश्यपिणाम्,
रविणा रत्नानाम् ।

पत्यो	पत्योः	पतिषु	स०
हे पते	हे पती	हे पतयः	सं०

भूपति गृहपति ग्रामपति इत्यादयस्तु 'मुनि' शब्दवत्, न तु पतिशब्दवत् ।

‘ओडुलोमि’ शब्दः ।

ओडुलोमिः	ओडुलोमी	उडुलोमाः	प्र०
ओडुलोमिम्	ओडुलोमी	उडुलोमान्	द्वि०

इत्यादि ।

इकारान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘मति’ शब्दः ।

मतिः	मती	मतयः	प्र०
मतिम्	मती	मतीः	द्वि०
मत्या	मतिभ्याम्	मतिभिः	तृ०
मत्यै, मतये	मतिभ्याम्	मतिभ्यः	च०
मत्याः, मतेः	मतिभ्याम्	मतिभ्यः	पं०
मत्याः, मतेः	मत्योः	मतीनाम्	प०
मत्याम्, मती	मत्योः	मतिषु	स०
हे मते	हे मती	हे मतयः	सं०

१ ओडुलोमि शब्दनां शेषे इरेक विभक्तिना ओडुवचन तथा द्विवचनभां मुनि शब्द जेवां सभज्जयां, पण् ओडुवचनभां ते शब्द व्याकरणा नियमानी उडुलोम ओ प्रभाषे उक्तासन्त इह ज्ञाय छे, तेथी ओडुवचनभां जिन शब्द जेवां शेषे सभज्जयां.

‘અમ્-બુદ્ધિ કૃતિ’ હૈતિ અંકરણિ ‘અજનનિ’ ડ્યાનિ ધ્યાનિ
દાનિ इत्यादयः क्यर्थप्रत्ययान्ता इकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

‘ભૂમિ ધૂલિ’ ઓણિ રાજિ આવલિ રજનિ રાત્રિ ધરણિ પ-
દ્દતિ ‘શક્તિ’ इत्यादीनां विकल्पेन ईकारान्तत्वम् । यथा भूमी भूमिः,
धूली धूलिः, आम्बी आलिः । तेषां हि ईकारान्तत्वे ‘नदी’ शब्दवद्
रूपाणि, इकारान्तत्वे च ‘मति’ शब्दवद् रूपाणि ज्ञेयानि.

૧ ઇકારાન્ત ઓણિંગ શબ્દોને “ इतोऽक्यथांत ” । ૨ । ૪ । ૩૨ ।
એ સૂત્રથી વિદ્યે જી (ઈ) પ્રત્યય લાગે છે, પણ તે સૂત્રમાં નિ પ્રત્યય
બને નિ પ્રત્યયના અર્થવાળા પ્રત્યયો જોખને બને હોય તેમને જી (ઈ)
પ્રત્યય વિદ્યે ન શાય તેમ જોખવેનું હોવાથી મતિ બુદ્ધિ વિગેરે નિ
પ્રત્યયાત શબ્દોને તથા અકરણિ અજનનિ વિગેરે નિ પ્રત્યયના અર્થવાળા
પ્રત્યયાત શબ્દોને વિદ્યે જી (ઈ) પ્રત્યય થતો નથી.

૨ કેટલાએક નિ પ્રત્યયાન્તનેજ વિદ્યે જી (ઈ) પ્રત્યયનો નિષેધ
હોય છે, તેથી અકરણિ અજનનિ વિગેરે શબ્દો નિ પ્રત્યયાત નદી
હોવાથી તે શબ્દોને તેમના મતમાં વિદ્યે જી (ઈ) પ્રત્યય લાય છે.

૩ મૂમિ ધૂલિ વિગેરે શબ્દો ક્યર્થપ્રત્યયાન્ત નદી હોવાથી તેમને
“ इतोऽक्यथांत ” । ૨ । ૪ । ૩૨ । એ સૂત્રથી વિદ્યે જી (ઈ)
પ્રત્યય લાગે છે.

૪ ને કે “ इतोऽक्यथांत ” । ૨ । ૪ । ૩૨ । એ સૂત્રમાં કિંત
પ્રત્યયાન્તને વળેલા હોવાથી પડતિ શબ્દ વિદ્યે ઇકારાન્ત ન થવો જોઈએ.
પણ “ पङ्कजे: ” । ૨ । ૪ । ૩૩ । એ સૂત્ર ખાસ અલગ ક્ષેત્ર હોવાથી
પડતિ શબ્દ વિદ્યે ઇકારાન્ત બને છે.

૫ શક્તિ શબ્દ પણ કિંત પ્રત્યયાન્ત હોવાથી તે વિદ્યે ઇકારાન્ત
ન થવો જોઈએ, પણ “ शक्तिः दात्रे ” । ૨ । ૪ । ૩૪ । એ સૂત્ર ખાસ
અલગ ક્ષેત્ર હોવાથી શક્તિ અર્થમાં વિદ્યે ઇકારાન્ત બને છે. શબ્દ અર્થ
માં હોય ત્યારે ‘મતિ’ શબ્દ જોખાજ ર્થો લાય છે.

इकारान्तो नपुंसकलिङ्गो—

‘वारि’शब्दः ।

वारि	वारिणी	वारीणि	प्र०
वारि	वारिणी	वारीणि	द्वि०
वारिणा	वारिभ्याम्	वारिभिः	तृ०
वारिणे	वारिभ्याम्	वारिभ्यः	च०
वारिणः	वारिभ्याम्	वारिभ्यः	पं०
वारिणः	वारिणोः	वारीणाम्	प०
वारिणि	वारिणोः	वारिपु	स०
हे वारे—हे वारि	हे वारिणी	हे वारीणि	सं०

एवम्—‘भूरि’ प्रभृतय इकारान्ता नपुंसकलिङ्गाः ।

‘दधि’ शब्दः ।

दधि	दधिनी	दधीनि	प्र०
दधि	दधिनी	दधीनि	द्वि०
दध्ना	दधिभ्याम्	दधिभिः	तृ०
दध्ने	दधिभ्याम्	दधिभ्यः	च०
दध्नः	दधिभ्याम्	दधिभ्यः	पं०
दध्नः	दध्नोः	दध्नाम्	प०
दध्नि—दधनि	दध्नोः	दधिपु	स०

हे दधे-हे दधि हे दधिनी हे दधीनि सं०

एवम्-अस्थि सन्धि अक्षि ।

इकारान्तो विशेषणरूपः

‘शुचि’ शब्दः (पुंलिङ्गः)

शुचिः	शुची	शुचयः	प्र०
शुचिम	शुची	शुचीन्	द्वि०

इत्थं पुंलिङ्गे ‘मुनि’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे ‘मति’ शब्दवत् । यदा तु “इतोऽवत्यर्थात्” । २

४ । ३२ । इत्यनेन ही (ई) प्रत्ययस्तदा ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके

शुचि	शुचिनी	शुचीनि	प्र०
शुचि	शुचिनी	शुचीनि	द्वि०
शुचिना	शुचिभ्याम्	शुचिभिः	तृ०
शुचये-शुचिने	शुचिभ्याम्	शुचिभ्यः	च०
शुचेः-शुचिनः	शुचिभ्याम्	शुचिभ्यः	पं०
शुचेः-शुचिनः	शुच्योः-शुचिनोः	शुचीनाम्	प०
शुचौ-शुचिनि	शुच्योः-शुचिनोः	शुचिषु	स०
हे शुचे-हे शुचि	हे शुचिनी	हे शुचीनि	सं०

एवम्-सुरभि, भूरि दीर्घाद्भुलि सुगन्धि आदय इकारान्ता विशेषणरूपाः ।

‘प्रियदधि’ शब्दः (पुंलिङ्गे)

प्रियदधिः	प्रियदधीः	प्रियदधयः	प्र०
प्रियदधिम्	प्रियदधीम्	प्रियदधीन्	द्वि०
हे प्रियदधे	हे प्रियदधी	हे प्रियदधयः	सं०

तृतीयादौ ‘दधि’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियदधिः	प्रियदधी	प्रियदधयः	प्र०
प्रियदधिम्	प्रियदधीम्	प्रियदधीः	द्वि०
प्रियदध्या	प्रियदधिभ्याम्	प्रियदधिभिः	तृ०
प्रियदध्न्यै	प्रियदधिभ्याम्	प्रियदधिभ्यः	च०
प्रियदध्याः	प्रियदधिभ्याम्	प्रियदधिभ्यः	पं०
प्रियदध्याः	प्रियदध्न्योः	प्रियदध्नीनाम्	प०
प्रियदध्याम्	प्रियदध्न्योः	प्रियदधिषु	सं०
हे प्रियदधे	हे प्रियदधी	हे प्रियदधयः	सं०

यदा तु “इतोऽस्त्यर्थान्” । २।४।३२। इत्यनेन ईकारान्तत्वम् तदा ‘प्रियदधी’ शब्दस्य सर्वरूपाणि ‘नदी’ शब्दवद् भव्यानि । नपुंसके तु ‘प्रियदधि’ शब्दो ‘दधि’ शब्दवद् बोध्यः ।

एवम्—अत्यस्य ददस्यि स्थूलासि आदयो विशेषणरूपाः ।

‘सुसखि’ शब्दः (पुंलिङ्गे)

सुसखा	सुखायौ	सुसखायः	प्र०
हे सुसखे	हे सुसखायौ	हे सुसखायः	सं०

स्वरोन्तशब्देषु.

सुखायम् सुखायौ सुखीन् द्वि०
वर्तीयादौ 'मुनि' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

सुखा सुखायौ सुखायः प्र०
सुखे हे सुखायौ हे सुखायः सं०
सुखायम् सुखायौ सुखीः द्वि०
सुख्या सुखिभ्याम् सुखिभिः तृ०

इत्यादीनि वर्तीयादिषु 'मति' शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

यदा ॥ "इतोऽन्त्यर्थात्" । १।४।६२। इत्यनेन हीमत्यये ईका-
न्तः 'सुखी' शब्दस्तदा—

सुखी सुख्यौ सख्यः प्र०
सुखीम् सख्यौ सुखीः द्वि०

इत्थं सर्वरूपाणि 'नदी' शब्दवत् कार्याणि ।

नपुंसके—

नपुंसक 'शुनि' शब्दवत् ।

त्रिषु लिङ्गेषु समानो नित्यं बहुवचनान्तः

'कति' शब्दः ।

कति, प्र० कति, द्वि० कतिभिः, तृ० कतिभ्यः, च०
कतिभ्यः, पं० । कतीनाम्, प० । कतिपुं, सं०

१ इत्यादिभ्यां भर्तृर्मा भव इति मुनि शब्द केषां साध इति

ईकारान्तः पुंलिङ्गः—

‘पपी’ शब्दः ।

पपीः	पप्यौ	पप्यः	प्र०
पपीम्	पप्यौ	पपीन्	द्वि०
पप्या	पपीभ्याम्	पपीभिः	तृ०
पप्ये	पपीभ्याम्	पपीभ्यः	च०
पप्यः	पपीभ्याम्	पपीभ्यः	पं०
पप्यः	पप्योः	पप्याम्	प०
पपी	पप्योः	पपीषु	स०
हे पपीः	ह पप्यौ	हे पप्यः	सं०

एवम्—यस्मिं वातप्रमी^१ आदय ईकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

ईकारान्तः स्त्रीलिङ्गो—

‘नदी’ शब्दः ।

नदी	नद्यौ	नद्यः	प्र०
नदीम्	नद्यौ	नदीः	द्वि०
नद्या	नदीभ्याम्	नदीभिः	तृ०
नद्यै	नदीभ्याम्	नदीभ्यः	च०
नद्याः	नदीभ्याम्	नदीभ्यः	पं०
नद्याः	नद्योः	नदीनाम्	प०

१ आ वातप्रमी, शब्द अघात्यन्त समञ्जसः, घात्यन्त वातप्रमी शब्दोऽपि प्रथी शब्दोऽपि समञ्जसः ।

सुसखायम् सुसखायौ सुसखीन् द्वि०
 तृतीयादौ 'मृनि' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

सुसखा सुसखायौ सुसखायः प्र०
 हे सुसखे हे सुसखायौ हे सुसखायः सं०
 सुसखायम् सुसखायौ सुसखीः द्वि०
 सुसख्या सुसखिभ्याम् सुसखिभिः तृ०

इत्यादीनि तृतीयादिषु 'मृति' शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

यदा तु "इतोऽन्त्यर्थात्" । २।४।६२। इत्यनेन हीप्रत्यये ईका-
 रान्तः 'सुसखी' शब्दस्तदा—

सुसखी सुसख्यौ ससख्यः प्र०
 सुसखीम् ससख्यौ सुसखीः द्वि०

इत्थं सर्वरूपाणि 'नदी' शब्दवत् कार्याणि ।

नपुंसके—

नपुंसक 'शुचि' शब्दवत् ।

त्रिषु लिङ्गेषु समानो नित्यं बहुवचनान्तः

'कति' शब्दः ।

कति, प्र० कति, द्वि० कतिभिः, तृ० कतिभ्यः, च०
 कतिभ्यः, पं० । कतीनाम्, प० । कतिषु, स० ।

नद्याम्	नद्योः	नदीषु	सं०
हे नदि	हे नद्योः	हे नद्यः	सं०

एवम्—गौरी कुमारी सखी मही बाणी सरस्वती दासी महिषी
अयन्ती, आदय ईकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

‘लक्ष्मी’ शब्दः ।

लक्ष्मीः	लक्ष्म्यौ	लक्ष्म्यः	प्र०
----------	-----------	-----------	------

शेषं ‘नदी’ शब्दवत् । एवम्—अवी सरी तन्त्री स्तरी ।

‘स्त्री’ शब्दः ।

स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः	प्र०
स्त्रियम्—स्त्रीम्	स्त्रियौ	स्त्रियः—स्त्रीः	द्वि०
स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः	तृ०
स्त्रिये	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः	च०
स्त्रियाः	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः	पं०
स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्	प०
स्त्रियाम्	स्त्रियोः	स्त्रीषु	सं०
हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः	सं०

‘धी’ शब्दः ।

धीः	धियौ	धियः	प्र०
धियम्	धियो	धियः	द्वि०
धिया	धीभ्याम्	धीभिः	तृ०

धियै-धिये	धीभ्याम्	धीभ्यः	च०
धियाः-धियः	धीभ्याम्	धीभ्यः	पं०
धियाः-धियः	धियोः	धियाम्-धीनाम्	प०
धियाम्-धियि	धियोः	धीषु	स०
हे धीः	हे धियौ	हे धियः	सं०

एवम्—भी-भ्री, ह्री आदयः ।

ईकारान्तो विशेषणरूपः—

‘सुपपी’ शब्दः । (पुंलिङ्गे—)

सुपपीः	सुपप्यौ	सुपप्यः	प्र०
सुपपीम्	सुपप्यौ	सुपपीन्	द्वि०

इत्यादि ‘पपी’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

सुपपीः	सुपप्यौ	सुपप्यः	प्र०
सुपपीम्	सुपप्यौ	सुपपीः	द्वि०

शेष ‘पपी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सुपपि	सुपपिनी	सुपपीनि	प्र०
सुपपि	सुपपिनी	सुपपीनि	द्वि०
सुपप्या-सुपपिना	सुपपिभ्याम्	सुपपिभिः	तृ०

१. नपुंसकविंगमां ह्येक शब्दे “स्त्रीवे” । २ । ४ । ९७ ।

अ. सुपपी अन्त्य यच्च नान्य छे.

नद्याम्	नद्योः	नदीषु	स०
हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्यः	सं०

एवम्—गौरी कुमारी सखा मही वाणी सरस्वती दासी महिषी
अवन्ती, आदय ईकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

‘लक्ष्मी’ शब्दः ।

लक्ष्मीः	लक्ष्म्यौ	लक्ष्म्यः	प्र०
----------	-----------	-----------	------

शेष ‘नदी’ शब्देषु । एवम्—अवी तरो कन्त्री सारी ।

‘स्त्री’ शब्दः ।

स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः	प्र०
स्त्रियम्-स्त्रीम्	स्त्रियौ	स्त्रियः-स्त्रीः	द्वि०
स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः	तृ०
स्त्रिये	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः	च०
स्त्रियाः	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः	पं०
स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्	प०
स्त्रियाम्	स्त्रियोः	स्त्रीषु	स०
हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः	सं०

‘धी’ शब्दः ।

धीः	धियौ	धियः	प्र०
धियम्	धियौ	धियः	द्वि०
धिया	धीभ्याम्	धीभिः	तृ०

धियै-धिये	धीभ्याम्	धीभ्यः	च०
धियाः-धियः	धीभ्याम्	धीभ्यः	पं०
धियाः-धियः	धियोः	धियाम्-धीनाम्	प०
धियाम्-धियि	धियोः	धीषु	स०
हे धीः	हे धियौ	हे धियः	सं०

एवम्—भी, श्री, ह्री आदयः ।

ईकारान्तो विशेषणरूपः—

‘सुपपी’ शब्दः । (पुंलिङ्गे—)

सुपपीः	सुपप्यौ	सुपप्यः	प्र०
सुपपीम्	सुपप्यौ	सुपपीन्	द्वि०

इत्यादि ‘पपी’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

सुपपीः	सुपप्यौ	सुपप्यः	प्र०
सुपपीम्	सुपप्यौ	सुपपीः	द्वि०

शेष ‘पपी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सुपपि	सुपपिनी	सुपपीनि	प्र०
सुपपि	सुपपिनी	सुपपीनि	द्वि०
सुपप्या-सुपपिना	सुपपिभ्याम्	सुपपिभिः	तृ०

१ नपुंसकलिङ्गमां द्वेक शब्दो “पुलीवे” । २ । ४ । ९७ ।
अथ सुपपी इत्यत्र नपुंसकं नमः ॥

नद्याम्	नद्योः	नदीषु	स०
हे नदि	हे नद्यौ	हे नद्यः	सं०

एवम्—गौरीकुमारी सखी मही वार्णा सरस्वती दासी महिषी
अवन्ती, आदय ईकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

‘लक्ष्मी’ शब्दः ।

लक्ष्मीः	लक्ष्म्यौ	लक्ष्म्यः	प्र०
----------	-----------	-----------	------

शेष ‘नदी’ शब्दवत् । एवम्—अवी तन्वी स्तरी ।

‘स्त्री’ शब्दः ।

स्त्री	स्त्रियौ	स्त्रियः	प्र०
स्त्रियम्—स्त्रीम्	स्त्रियौ	स्त्रियः—स्त्रीः	द्वि०
स्त्रिया	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभिः	तृ०
स्त्रियै	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः	च०
स्त्रियाः	स्त्रीभ्याम्	स्त्रीभ्यः	पं०
स्त्रियाः	स्त्रियोः	स्त्रीणाम्	प०
स्त्रियाम्	स्त्रियोः	स्त्रीषु	स०
हे स्त्रि	हे स्त्रियौ	हे स्त्रियः	सं०

‘धी’ शब्दः ।

धीः	धियौ	धियः	तृ०
धियम्	धियौ	धियः	द्वि०
धिया	धीभ्याम्	धीभिः	तृ०

सुलक्ष्म्याः,	सुलक्ष्म्योः,	सुलक्ष्मी-	} ५०
सुलक्ष्मिणः	सुलक्ष्मिणोः	णाम्	
सुलक्ष्म्याम्	सुलक्ष्म्योः,	सुलक्ष्मिषु	} ८०
सुलक्ष्मिणि	सुलक्ष्मिणोः		

हे सुलक्ष्मे—हे सुलक्ष्मि हे सुलक्ष्मिणी हे सुलक्ष्मीणि सं०

एवम्—अतितन्त्री, अत्यवी, प्रियस्तरी, सुतरी आदयः ।

‘प्रियास्त्रे’ शब्दः । पुलिङ्गे—

प्रियास्त्रिः	प्रियास्त्रियौ	प्रियास्त्रयः	प्र०
प्रियास्त्रियम्,	{ प्रियास्त्रियौ	प्रियास्त्रियः	} द्वि०
प्रियास्त्रिम्		प्रियास्त्रीन्	
प्रियास्त्रिणा	प्रियास्त्रिभ्याम्	प्रियास्त्रिभिः	तृ०
प्रियास्त्रये	प्रियास्त्रिभ्याम्	प्रियास्त्रिभ्यः	च०
प्रियास्त्रेः	प्रियास्त्रिभ्याम्	प्रियास्त्रिभ्यः	पं०
प्रियास्त्रेः	प्रियास्त्रियोः	प्रियास्त्रीणाम्	५०
प्रियास्त्रौ	प्रियास्त्रियोः	प्रियास्त्रिषु	स०
हे प्रियास्त्रे	हे प्रियास्त्रियौ	हे प्रियास्त्रयः	सं०

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियास्त्रिः	प्रियास्त्रियौ	प्रियास्त्रयः	प्र०
प्रियास्त्रियम्,	{ प्रियास्त्रियौ	प्रियास्त्रियः	} द्वि०
प्रियास्त्रिम्		प्रियास्त्रीः	

सुपप्ये-सुपपिने सुपपिभ्याम् सुपपिभ्यः च०

इत्यादि । तृतीयादिविभक्तिषु स्वरादिप्रत्यये परे सति पुं-
स्त्रायपक्षे 'पपी' शब्दवत्, पुंस्त्रावाज्भावपक्षे तु 'वारि' शब्दवद्
रूपाणि ॥

‘प्रियनदि’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्रियनदिः प्रियनदी प्रियनदयः प्र०

प्रियनदिम् प्रियनदी प्रियनदीन् द्वि०

इत्यादीनि पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे नपुंसकलिङ्गे च विशेषणरूप ‘शुचि’
शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

‘सुलक्ष्मी’ शब्दः । (पुंलिङ्गे—)

सुलक्ष्मीः सुलक्ष्म्यौ सुलक्ष्म्यः प्र०

सुलक्ष्मीम् सुलक्ष्म्यौ सुलक्ष्मीन् द्वि०

शेषं ‘लक्ष्मी’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे सर्वरूपाणि लक्ष्मीवत् ।

नपुंसके तु

सुलक्ष्मि सुलक्ष्मिणी सुलक्ष्मीणि प्र० द्वि०

सुलक्ष्म्या-सुलक्ष्मिणा सुलक्ष्मिभ्याम् सुलक्ष्मिभिः तृ०

सुलक्ष्म्यै-सुलक्ष्मिणे सुलक्ष्मिभ्याम् सुलक्ष्मिभ्यः च०

सुलक्ष्म्याः-सुलक्ष्मिणः सुलक्ष्मिभ्याम् सुलक्ष्मिभ्यःपं०

१ " वाऽन्यतः पुमांश्चार्द्धं स्वरं " । १ । ४ । ६२ । ज्ञेयं सत्यं ।

२ शुभो ५७. १८ भुं.

सुलक्ष्म्याः,	सुलक्ष्म्योः,	सुलक्ष्मी-	} ५०
सुलक्ष्मिणः	सुलक्ष्मिणोः	णाम्	
सुलक्ष्म्याम्	सुलक्ष्म्योः,	सुलक्ष्मिषु	} ६०
सुलक्ष्मिणि	सुलक्ष्मिणोः		

हे सुलक्ष्मे—हे सुलक्ष्मि हे सुलक्ष्मिणी हे सुलक्ष्मीणि सं०

एवम्—अतितन्त्री, अत्यवी, प्रियस्तरी, सुतरी आदयः ।

‘ प्रियंस्त्रि ’ शब्दः । पुंलिङ्गे—

प्रियस्त्रिः	प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रयः	प्र०
प्रियस्त्रियम्,	{ प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रियः	} द्वि०
प्रियस्त्रिम्		प्रियस्त्रीन्	
प्रियस्त्रिणा	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभिः	तृ०
प्रियस्त्रये	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः	च०
प्रियस्त्रेः	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः	पं०
प्रियस्त्रेः	प्रियस्त्रियोः	प्रियस्त्रीणाम्	५०
प्रियस्त्रौ	प्रियस्त्रियोः	प्रियस्त्रिषु	स०
हे प्रियस्त्रे	हे प्रियस्त्रियौ	हे प्रियस्त्रयः	सं०

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियस्त्रिः	प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रयः	प्र०
प्रियस्त्रियम्,	{ प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रियः	} द्वि०
प्रियस्त्रिम्		प्रियस्त्रीः	

सुपप्ये-सुपपिने सुपपिभ्याम् सुपपिभ्यः प्र०

इत्यादि । कृतीयादिविभक्तिषु स्वरादिमन्त्रये परे सति पुं०
 द्वावपक्षे 'पपी' शब्दवत्, पुं०द्वावाज्भाष्यते तु 'वारि' शब्दवद्
 रूपाणि ॥

‘प्रियनादि’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्रियनदिः प्रियनदी प्रियनदयः प्र०

प्रियनदिम् प्रियनदी प्रियनदीन् द्वि०

इत्यादीनि पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे नपुंसकलिङ्गे च विशेषणरूपे ‘शुचि’
 शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

‘सुलक्ष्मी’ शब्दः । (पुंलिङ्गे—)

सुलक्ष्मीः सुलक्ष्म्यो सुलक्ष्म्यः प्र०

सुलक्ष्मीम् सुलक्ष्म्यो सुलक्ष्मीन् द्वि०

शेषे ‘लक्ष्मी’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे सर्वरूपाणि लक्ष्मीवत् ।

नपुंसके तु

सुलक्ष्मि सुलक्ष्मिणी सुलक्ष्मीणि प्र० द्वि०

सुलक्ष्म्या-सुलक्ष्मिणा सुलक्ष्मिभ्याम् सुलक्ष्मिभिः तृ०

सुलक्ष्म्य-सुलक्ष्मिणे सुलक्ष्मिभ्याम् सुलक्ष्मिभ्यः च०

सुलक्ष्म्याः-सुलक्ष्मिणः सुलक्ष्मिभ्याम् सुलक्ष्मिभ्यः पं०

१ “वाङ्मयतः पुमांश्चार्थो स्वरः” । १ । ४ । ६२ । १ अत्रेति ।

२ शुभो पृष्ठ १८ अं.

सुलक्ष्म्याः,	{ सुलक्ष्म्योः,	{ सुलक्ष्मी-	} ५०
सुलक्ष्मिणः	{ सुलक्ष्मिणोः	{ णाम्	
सुलक्ष्म्याम्	{ सुलक्ष्म्योः,	{ सुलक्ष्मिषु	} ६०
सुलक्ष्मिणि	{ सुलक्ष्मिणोः	{	

हे सुलक्ष्मे—हे सुलक्ष्मि हे सुलक्ष्मिणी हे सुलक्ष्मीणि सं०

एवम्—अतितन्त्री, अत्यर्वा, प्रियस्तरी, सुतरी आदयः ।

‘ प्रियस्त्रि ’ शब्दः । पुल्लिङ्गे—

प्रियस्त्रिः	प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रयः	प्र०
प्रियस्त्रियम्,	{ प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रियः	} द्वि०
प्रियस्त्रिम्		प्रियस्त्रीन्	
प्रियस्त्रिणा	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभिः	तृ०
प्रियस्त्रये	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः	च०
प्रियस्त्रेः	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः	पं०
प्रियस्त्रेः	प्रियस्त्रियोः	प्रियस्त्रीणाम्	५०
प्रियस्त्रौ	प्रियस्त्रियोः	प्रियस्त्रिषु	स०
हे प्रियस्त्रे	हे प्रियस्त्रियौ	हे प्रियस्त्रयः	सं०

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियस्त्रिः	प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रयः	प्र०
प्रियस्त्रियम्,	{ प्रियस्त्रियौ	प्रियस्त्रियः	} द्वि०
प्रियस्त्रिम्		प्रियस्त्रीः	

प्रियस्त्रिया	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभिः	तृ०
प्रियस्त्रियै,	}	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः
प्रियस्त्रये			च०

प्रियस्त्रियाः—प्रियस्त्रेः प्रियस्त्रिभ्याम् प्रियस्त्रिभ्यः पं०

प्रियस्त्रियाः—प्रियस्त्रेः प्रियस्त्रियोः प्रियस्त्रीणाम् प०

प्रियस्त्रियाम्—प्रियस्त्रौ प्रियस्त्रियोः प्रियस्त्रिषु स०

हे प्रियस्त्रे हे प्रियस्त्रियौ हे प्रियस्त्रयः सं०

“ इतोऽज्जत्यर्थात् ” १२ । ४। ३२ । इत्यनेन ईदन्तत्वे ‘प्रियस्त्री’
शब्दस्य सर्वरूपाणि ‘स्त्री’शब्दवत् ।

नपुंसके—

प्रियस्त्रि	प्रियस्त्रिणी	प्रियस्त्रीणि	प्र० द्वि०
-------------	---------------	---------------	------------

प्रियस्त्रिणा	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभिः	तृ०
---------------	-------------------	----------------	-----

प्रियस्त्रये—प्रियस्त्रिणे	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः	च०
----------------------------	-------------------	-----------------	----

प्रियस्त्रेः—प्रियस्त्रिणः	प्रियस्त्रिभ्याम्	प्रियस्त्रिभ्यः	पं०
----------------------------	-------------------	-----------------	-----

प्रियस्त्रेः,	}	प्रियस्त्रियोः,	}	प्रियस्त्रीणाम्	प०
प्रियस्त्रिणः		प्रियस्त्रिणोः			

प्रियस्त्रौ,	}	प्रियस्त्रियोः	}	प्रियस्त्रिषु	स०
प्रियस्त्रिणि		प्रियस्त्रिणोः			

हे प्रियस्त्रे—हे प्रियस्त्रि	हे प्रियस्त्रिणी	हे प्रियस्त्रीणि	सं०
-------------------------------	------------------	------------------	-----

‘सुश्री’ शब्दः ।

३ ।:

सुश्रियो

सुश्रियः प्र०

सुश्रियम् सुश्रियौ सुश्रियः द्वि०
 इत्यादि पुंलिङ्गे 'श्री' शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गेऽप्येवम् ।

नपुंसके तु—

सुश्रि सुश्रिणी सुश्रीणि प्र०द्वि०
 सुश्रिया—सुश्रिणा सुश्रिभ्याम् सुश्रिभिः तृ०
 सुश्रियै—सुश्रिये, { सुश्रिभ्याम् सुश्रिभ्यः च०
 सुश्रिणे }

सुश्रियाः—सुश्रियः—सुश्रिणः सुश्रिभ्याम् सुश्रिभ्यः पं०
 सुश्रियाः—सुश्रियः, { सुश्रियोः, { सुश्रियाम्, } प०
 सुश्रिणः { सुश्रिणोः { सुश्रीणाम् }
 सुश्रियाम्—सुश्रिये, { सुश्रियोः, { सुश्रिषु सं०
 सुश्रिणि { सुश्रिणोः {
 हे सुश्रे—हे सुश्रि हे सुश्रिणी हे सुश्रीणि सं०

एवम्—त्यक्तर्ही गतभी सुधी प्रधी आदयः ।

'देवप्री' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

देवप्रीः देवप्रियौ देवप्रियः प्र०सं०
 देवप्रियम् देवप्रियौ देवप्रियः द्वि०
 देवप्रिया देवप्रीभ्याम् देवप्रीभिः तृ०
 देवप्रिये देवप्रीभ्याम् देवप्रीभ्यः च०

१ शोमना धीर्यस्य पुण्यस्य, यस्याः स्त्रियाः, यस्य पुल्लस्य वा,
 तथा प्रकृष्टा यस्या वा स्त्री प्रभाषे सभास विग्रह करणे,

देवप्रियः	देवप्रीभ्याम्	देवप्रीभ्यः	पं०
देवप्रियः	देवप्रियोः	देवप्रियाम्	प०
देवप्रियि	देवप्रियोः	देवप्रीपु	स०

नपुंसके—

देवप्रि	देवप्रिणी	देवप्रीणि	प्र० द्वि०
देवप्रिया—देवप्रिणा	देवप्रिभ्याम्	देवप्रिभिः	तृ०
देवप्रिये—देवप्रिणे	देवप्रिभ्याम्	देवप्रिभ्यः	च०
देवप्रियः—देवप्रिणः	देवप्रिभ्याम्	देवप्रिभ्यः	पं०
देवप्रियः, } देवप्रियोः	} देवप्रियाम्,		प०
देवप्रिणः, } देवप्रिणोः	} देवप्रीणाम्		
देवप्रियि—देवप्रिणि	देवप्रियोः—देवप्रिणोः	देवप्रिपु	स०
हे देवप्रे—हे देवप्रि	हे देवप्रिणी	हे देवप्रीणि	सं०

एवम्—यवक्री मी पी ली सुधी आदयः ।

‘नी’ शब्दस्य पुंलिङ्ग—स्त्रीलिङ्गयोः सप्तम्येकवचने ‘नियाम्’ इति रूपं भवति । नपुंसके तु ‘नियाम्’, निनि’ इत्येव कार्यम् । शेषं सर्वं ‘देवप्री’ शब्दवत् ।

(धात्वन्तः) ‘प्रधी’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

प्रधीः	प्रध्यौ	प्रध्यः	प्र० सं०
प्रध्यम्	प्रध्यौ	प्रध्यः	द्वि०

.१ प्रकृष्टे ध्यायति दधाति वा प्रधीः, अ प्रभाषे विग्रहं कर्त्तव्यं, यथ प्रकृष्टा धीर्यस्य यस्यां वा अवे विग्रहं होय तो ‘सुधी’ शब्दे नेवां शेषां कर्त्तव्यां, अनुजो पृथ २५-२७.

प्रध्या	प्रधीभ्याम्	प्रधीभिः	तृ०
प्रध्ये	प्रधीभ्याम्	प्रधीभ्यः	च०
प्रध्यः	प्रधीभ्याम्	प्रधीभ्यः	पं०
प्रध्यः	प्रध्योः	प्रध्याम्	प०
प्रध्यि	प्रध्योः	प्रधीषु	स०

नपुंसके—

प्रधि	प्रधिनी	प्रधीनि	प्र०द्वि०
प्रध्या-प्रधिना	प्रधिभ्याम्	प्रधिभिः	तृ०
प्रध्ये-प्रधिने	प्रधिभ्याम्	प्रधिभ्यः	च०
प्रध्यः-प्रधिनः	प्रधिभ्याम्	प्रधिभ्यः	पं०
प्रध्यः-प्रधिनः	प्रध्योः-प्रधिनोः	प्रध्याम्-प्रधीनाम्	प०
प्रध्यि-प्रधिनि	प्रध्योः-प्रधिनोः	प्रधिषु	स०

एवम्—वेगी वातप्रमी जलपी आदयो धात्वन्ता ईकारान्ताः ।

‘ग्रामणी’ शब्दस्य पुल्लिङ्ग-स्त्रीलिङ्गयोः साम्येकवचने ‘ग्राम-
ण्याम्’ इति रूपं भवति । शेषं सर्वे ‘प्रधी’शब्दवत् ।

१ वेगम् इच्छतीति वेगीयति, वेगीयतीति मिषप् वेगीः

२ आ शुष्क-धात्वन्त सम्भवे, अधातु वातप्रमी शब्दनां ३५
पपी शुष्क धात्वन्त सम्भवे, अधातु वातप्रमी शब्दनां ३५

नपुंसके सप्तम्येकवचने 'ग्रामण्याम्-ग्रामणिनि' इति रूपद्वयम्,
शेषं सर्वं नपुंसकलिङ्गे 'मधि' शब्दवत् ।

एवम्—सेनानी उन्नी आदयः ।

‘सुखी’ शब्दः । (धातुरूपः)

पुलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च पञ्चमी-पष्ठचोरेकवचने 'सुख्युः' इति
रूपं भवति । नपुंसकलिङ्गे पञ्चमी-पष्ठचोरेकवचने 'सुख्युः-
सुखिनः' । शेषं सर्वं लिङ्गत्रयेऽपि 'मधी' शब्दवत् ।

एवम्—सखी पती सुती लूनी पूर्णा सामी आदयः ।

धातुरूपः (पुलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च—)

‘कुमारी’ शब्दः ।

कुमारी	कुमार्यौ	कुमार्यः	प्र०
कुमार्यम्	कुमार्यौ	कुमार्यः	द्वि०
कुमार्या	कुमारीभ्याम्	कुमारीभिः	तृ०
कुमार्यै	कुमारीभ्याम्	कुमारीभ्यः	च०
कुमार्याः	कुमारीभ्याम्	कुमारीभ्यः	पं०
कुमार्याः	कुमार्योः	कुमारीणाम्	प०
कुमार्याम्	कुमार्योः	कुमारीषु	स०
हे कुमारि	हे कुमार्यौ	हे कुमार्यः	सं०

१ सुखम् इच्छतीति सुखीयति, सुखीयतीति 'क्विप्' सुखीः ।

२ सखायम् इच्छतीति सखीः ।

३ कुमारीमिच्छतीति 'क्यन्, क्विप्' कुमारी ।

नपुंसके—

कुमारि	कुमारिणी	कुमारीणि	प्र० द्वि०
कुमार्याः,	} कुमारिभ्याम्	कुमारिभिः	तृ०
कुमारिणा			
कुमार्यै—कुमारिणे	कुमारिभ्याम्	कुमारिभ्यः	च०
कुमार्याः,	} कुमारिभ्याम्	कुमारिभ्यः	पं०
कुमारिणः			
कुमार्याः,	} कुमार्योः,	} कुमारीणाम्	प०
कुमारिणः			
कुमार्याम्,	} कुमार्योः,	कुमारिषु	स०
कुमारिणि			
हे कुमारे—हे कुमारि हे कुमारिणी हे कुमारीणि			सं०

एवम्—धातुरूपा नदी गौरी वाणी प्रभृतयोऽपि ज्ञेयाः ।

उकारान्तः पुंलिङ्गो—

‘भानु’शब्दः ।

भानुः	भानू	भानवः	प्र०
भानुम्	भानू	भानून्	द्वि०
भानुना	भानुभ्याम्	भानुभिः	तृ०
भानवे	भानुभ्याम्	भानुभ्यः	च०
भानोः	भानुभ्याम्	भानुभ्यः	पं०

भानोः	भान्वोः	भानूनाम्	प०
भानौ	भान्वोः	भानुषु	स०
हे भानो	हे भानू	हे भानवः	सं०

एवम्-मनु विश्व शम्भु विष्णु बापु गिनु जापु इत्यादयः
उकारान्ताः पुल्लिङ्गाः ।

‘क्रोष्टु’ शब्दः ।

क्रोष्टा	क्रोष्टारो	क्रोष्टारः	प्र०
क्रोष्टारम्	क्रोष्टारो	क्रोष्टून्	द्वि०
क्रोष्ट्रा-क्रोष्टुना	क्रोष्टुभ्याम्	क्रोष्टुभिः	तृ०
क्रोष्ट्रे-क्रोष्टवे	”	क्रोष्टुभ्यः	च०
क्रोष्टुः-क्रोष्टोः	”	”	पं०
क्रोष्टुः-क्रोष्टोः	क्रोष्ट्रोः-क्रोष्ट्वोः	क्रोष्टूनाम्	प०
क्रोष्टरि-क्रोष्टौ	क्रोष्ट्रोः-क्रोष्ट्वोः	क्रोष्टुषु	स०
हे क्रोष्टो	हे क्रोष्टारो	हे क्रोष्टारः	सं०

उकारान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘धेनु’ शब्दः ।

धेनुः	धेनू	धेनवः	प्र०
धेनुम्	धेनू	धेनूः	द्वि०

धेन्वा	धेनुभ्याम्	धेनुभिः	तृ०
धेन्वै-धेनवे	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः	च०
धेन्वाः-धेनोः	धेनुभ्याम्	धेनुभ्यः	पं०
धेन्वाः-धेनोः	धेन्वोः	धेनूनाम्	प०
धेन्वाम्-धेनौ	धेन्वोः	धेनुषु	स०
हे धेनो	हे धेनू	हे धेनवः	सं०

एवम्-रज्जु हनु तनु मियङ्गु इत्यादय उकारान्ताः स्त्रीलिङ्गाः ।

उकारान्तो नपुंसकलिङ्गो—

‘मधु’ शब्दः ।

मधु	मधुनी	मधूनि	प्र०
मधु	मधुनी	मधूनि	द्वि०
मधुना	मधुभ्याम्	मधुभिः	तृ०
मधुने	मधुभ्याम्	मधुभ्यः	च०
मधुनः	मधुभ्याम्	मधुभ्यः	पं०
मधुनः	मधुनोः	मधूनाम्	प०
मधुनि	मधुनाः	मधुषु	स०
हे मधो-हे मधु	हे मधुनी	हे मधूनि	सं०

एवम्-वस्तु वसु जतु अश्रु सानु इत्यादय उकारान्ता नपुंसकलिङ्गाः ।

१ डेट्सायेञ्जा भगभां सानु शब्दो द्वितीयाचिभञिना णङ्गय-
नपी सप्तविभञि प२ रवेतां स्तु आदेश विङ्गये वाच्ये, जेभङ्ग-स्तुनि
-सानूनि द्वि० व० । स्तुना-सानुना, स्तुभ्याम्-सानुभ्याम्, स्तुभिः-
सानुभिः इत्यादि ।

उकारान्तो विशेषणरूपो—

‘लघु’ शब्दः (पुंलिङ्गे)

पुंसि सर्वरूपाणि ‘मानु’ शब्दवद् हेयानि ।

स्त्रीलिङ्गे—

“स्वरादुक्तो गुणादखरोः” । २।४।३५। इत्यनेन यदा ङी (ई) प्रत्ययस्तदा ‘लघ्वी’ शब्दस्य सर्वरूपाणि ‘नदी’ शब्दवत् । यथा—

लघ्वी लघ्व्यौ लघ्व्यः प्र०

परं ङी (ई) प्रत्ययस्य बैकल्पिकत्वाद् यदा ‘लघु’ शब्दस्तदा सर्वरूपाणि ‘धेनु’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

लघु लघुनी लघूनि प्र०

लघु लघुनी लघूनि द्वि०

लघुना लघुभ्याम् लघुभिः तृ०

लघवे—लघुने लघुभ्याम् लघुभ्यः च०

लघोः—लघुनः लघुभ्याम् लघुभ्यः पं०

लघोः—लघुनः लघ्वोः—लघुनोः लघूनाम् प०

लघौ—लघुनि लघ्वोः—लघुनोः लघुषु स०

हे लघो—हे लघु हे लघुनी हे लघूनि सं०

एवम्—पृथु ऋजु गुरु पटु मृदु बहु साधु तनु विधु इत्यादय उकारान्ता विशेषणरूपाः ।

‘खरु’ शब्दस्य, ‘पाण्डु’ प्रमृतीनां च संयोगोपान्त्योकारान्तानां

पुंसि नपुंसके च सर्वरूपाणि 'लघु' शब्दवत् । परं स्त्रीलिङ्गे तु
 "स्वरादुतो गुणादखरोः" । २।४।३५। इत्यनेने स्त्री (ई) प्रत्ययाऽ-
 भावाद् 'पेनु' शब्दवदेव सर्वरूपाणि, न तु 'नदी' शब्दवत् ।

'सुक्रोष्टु' शब्दः (पुंलिङ्गे—)

सुक्रोष्टा सुक्रोष्टारौ सुक्रोष्टारः प्र०

स्त्रीलिङ्गे—

सुक्रोष्टी सुक्रोष्ट्यौ सुक्रोष्ट्यः प्र० ।
 सुक्रोष्टीम् सुक्रोष्ट्यौ सुक्रोष्टीः द्वि० ।

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके—

सुक्रोष्टु सुक्रोष्टुनी सुक्रोष्टूनि प्र० द्वि० ।
 सुक्रोष्ट्रा, सुक्रोष्टुना } सुक्रोष्टुभ्याम् सुक्रोष्टुभिः तृ० ।
 सुक्रोष्ट्रे, सुक्रोष्ट्वे, सुक्रोष्टुने } सुक्रोष्टुभ्याम् सुक्रोष्टुभ्यः च० ।

एवम्—सुक्रोष्टुः—सुक्रोष्टोः—सुक्रोष्टुनः पञ्चमी—पष्ठ्येकवचनम् ।

सुक्रोष्टोः—सुक्रोष्टोः—सुक्रोष्टुनोः प० स० द्वि० । सुक्रोष्टरि—सु-
 क्रोष्टौ—सुक्रोष्टुनि सप्तम्येकवचनम् । हे सुक्रोष्टो—सुक्रोष्टु हे सुक्रोष्टुनी
 हे सुक्रोष्टुनिः सम्बोधनम् । शेषं 'क्रोष्टु' शब्दवत् ।

ऊकारान्तः पुंलिङ्गो-

‘ हूहू ’ शब्दः ।

हूहूः	हूहौ	हूहः	प्र० सं० ।
हूहूम्	हूहौ	हूहून्	द्वि० ।
हूहू	हूहूभ्याम्	हूहूभिः	तृ० ।
हूहू	हूहूभ्याम्	हूहूभ्यः	च० ।
हूहूः	हूहूभ्याम्	हूहूभ्यः	पं० ।
हूहूः	हूहोः	हूहाम्	प० ।
हूहू	”	हूहूषु	स० ।

एवम्—नम्रहू आदय ऊकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

‘ स्वयम्भू ’ शब्दः ।

स्वयम्भूः	स्वयम्भुवौ	स्वयम्भुवः	प्र० सं० ।
स्वयम्भुवम्	स्वयम्भुवौ	स्वयम्भुवः	द्वि० ।
स्वयम्भुवा	स्वयम्भूभ्याम्	स्वयम्भूभिः	तृ०
स्वयम्भुवे	”	स्वयम्भूभ्यः	च०
स्वयम्भुवः	स्वयम्भूभ्याम्	स्वयम्भूभ्यः	पं०
स्वयम्भुवः	स्वयम्भुवोः	स्वयम्भुवाम्	प० ।
स्वयम्भुवि	स्वयम्भुवोः	स्वयम्भूषु	स० ।

एवम्—स्वभू आत्मभू मनोभू आदयः ।

ઝકારાન્તઃ સ્ત્રીલિંગો-

‘વધૂ’ શબ્દઃ ।

વધૂઃ	વધ્વૌ	વધ્વઃ	પ્ર૦ ।
વધૂમ્	વધ્વૌ	વધૂઃ	દ્વિ૦ ।
વધ્વા	વધૂભ્યામ્	વધૂભિઃ	તૃ૦ ।
વધ્વૈ	વધૂભ્યામ્	વધૂભ્યઃ	ચ૦ ।
વધ્વાઃ	વધૂભ્યામ્	વધૂભ્યઃ	પં૦ ।
વધ્વાઃ	વધ્વોઃ	વધૂનામ્	ષ૦ ।
વધ્વામ્	વધ્વોઃ	વધૂપુ	સ૦ ।
હે વધુ	હે વધ્વૌ	હે વધ્વઃ	સં ।

અવમ્-અધૂ ચમ્પ્ જમ્, કર્કન્ધૂ કટ્ટ કરમોરુ વામોરુ પમ્, મીરુ આદયઃ ।

‘મૂ’ શબ્દઃ ।

મૂઃ	મુવૌ	મુવઃ	પ્ર૦ સં૦ ।
મુવમ્	મુવૌ	મુવઃ	દ્વિ૦ ।
મુવા	મૂભ્યામ્	મૂભિઃ	તૃ૦ ।

૧ મીરુ શબ્દ સ્ત્રીલિંગવાળો ૫થુ હોવાથી તેને “ઉત્તોડપ્રાણિ-
 ક્ષાડયુરજ્જવાદિભ્ય ઝઙ્” । ૨ । ૪ । ૭૩ । એ સૂત્રથી ઝઙ આવે છે,
 અને તેથી ૧ પ્રમાણે ઝકારાન્ત ધવથી ઘધૂ શબ્દની જેમ હે
 મીરુ ૧, ૨, ૩ અને છે. ૫થુ બ્યારે મીરુ શબ્દ વિશેષણરૂપ
 રાખાયો, ૪ જેવાં રૂપો સમજાવો જુઓ. ૫૪ ૨૪ મું.

भुवै-भुवे	भूभ्याम्	भूभ्यः	च० ।
भुवाः-भुवः	भूभ्याम्	भूभ्यः	प० ।
भुवाः-भुवः	भुवोः	भुवाम्-भूनाम्	प० ।
भुवाम्-भुवि	भुवोः	भूपु	स० ।

एवम्—भू सू सुभू आदयः ।

‘पुनर्भू’ शब्दः ।

पुनर्भूः	पुनर्भूँ	पुनर्भूः	प्र० ।
पुनर्भूम्	पुनर्भूँ	पुनर्भूः	दि० ।
पुनर्भूँ	पुनर्भूभ्याम्	पुनर्भूभिः	त० ।
पुनर्भूँ	पुनर्भूभ्याम्	पुनर्भूभ्यः	च० ।
पुनर्भूः	पुनर्भूभ्याम्	पुनर्भूभ्यः	प० ।
पुनर्भूः	पुनर्भूँ	पुनर्भूणाम्	प० ।
पुनर्भूम्	पुनर्भूँ	पुनर्भूपु	स० ।
हे पुनर्भू	हे पुनर्भूँ	हे पुनर्भूः	स० ।

एवम्—वर्षाभू वारसु प्रसू आदयः ।

ऊकारान्तो विशेषणरूपः—

‘अतिवधू’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

अतिवधूः अतिवध्वौ अतिवध्वः प्र०

अतिवधूम् अतिवध्वौ अतिवधून् द्वि०

शेषं सर्वे ‘वधू’ वत् । स्त्रीलिङ्गे सर्वरूपाणि वधूवत् ।

नपुंसके—

अतिवधु अतिवधुनी अतिवधूनि प्र०द्वि०

अतिवध्वा— } अतिवधुभ्याम् अतिवधुभिः तृ०

अतिवधुना } अतिवधुभ्याम् अतिवधुभ्यः च०

अतिवध्वै— } अतिवधुभ्याम् अतिवधुभ्यः च०

अतिवधुने } अतिवधुभ्याम् अतिवधुभ्यः पं०

अतिवध्वाः— } अतिवधुभ्याम् अतिवधुभ्यः पं०

अतिवधुनः } अतिवधुभ्याम् अतिवधुभ्यः पं०

अतिवध्वाः— } अतिवध्वोः— } अतिवधूनाम् ष०

अतिवधुनः } अतिवधुनोः } अतिवधूनाम् ष०

अतिवध्वाम्— } ” } अतिवधुषु स०

अतिवधुनि } ” } अतिवधुषु स०

हे अतिवधो— } हे अतिवधुनी हे अतिवधूनि सं०

हे अतिवधु } हे अतिवधुनी हे अतिवधूनि सं०

प्रिया वामोरूपस्य यस्या वा इति विग्रहे ‘वामोरू’शब्दो द्विवचो भवति । तथा च—

१ वधू शब्द ऊर्ध्व प्रत्ययांत नदी होवाची आज्ञा यवा धृता वामोरू शब्द विगेरे शब्दानी नम हस्वे यतो नथी.

‘प्रियवामोरु’ शब्दस्य पुंलिङ्गे—

‘भानु’ शब्दवत्, स्त्रीलिङ्गे ‘धेनु’ शब्दवत्, नपुंसके च नपुंसक ‘लघु’ शब्दवद् रूपाणि भवन्ति ।

एवम्—प्रियवामोरु सुवह्मवन्धु अत्यलाघु द्विपद प्रियवन्धु आ-
दय उद्धृता विशेषणरूपाः ।

‘लृ’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे ‘स्वयम्भू’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गेऽप्येवम् ।

नपुंसके—

लृ	लृनी	लृनि	प्र० द्वि०
लृवा-लृना	लृभ्याम्	लृभिः	तृ०
लृवः-लृनः	लृवोः-लृनोः	लृवाम्-लृनाम्	प०

इत्यादि । एवम्—प्राप्तल महाप्र अक्षय् इम्भू करभू काराभू
आदयः ।

‘सुलृ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

सुलृः	सुल्वौ	सुल्वः	प्र०
सुल्वम्	सुल्वौ	सुल्वः	द्वि०

तृतीयादिषु ‘हृ’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गेऽप्येवम् ।

नपुंसके—

‘ होतृ ’ शब्दः ।

होता	होतारौ	होतारः	प्र०
होतारम्	होतारौ	होतृन्	द्वि०
हे होतः	हे होतारौ	हे होतारः	सं०

शेषं ‘ पितृ ’ शब्दवत् ।

एवम्-नष्ट नेष्ट त्वष्ट क्षत् पोष्ट प्रज्ञास्त्व शास्त्व आदयः ।

ऋकारान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘ मातृ ’ शब्दः ।

माता	मातरौ	मातरः	प्र०
मातरम्	मातरौ	मातृः	द्वि०

शेषं ‘ पितृ ’ शब्दवत् ।

एवम्-याव दुष्टि ननान्द ननन्द ।

‘ स्वस्त्र ’ शब्दः ।

स्वसा	स्वसारौ	स्वसारः	प्र०
स्वसारम्	स्वसारौ	स्वसृः	द्वि०
हे स्वसः	हे स्वसारौ	हे स्वसारः	सं०

शेषं ‘ पितृ ’ शब्दवत् ।

‘ नष्टृ ’ शब्दस्य स्त्रीलिङ्गो-

नष्ट्री	नष्ट्यौ	नष्ट्यः	प्र०
---------	---------	---------	------

इत्यादीनि ‘ नदी ’ शब्दवत् रूपाणि भवन्ति ।

ऋकारान्तविशेषणरूपाः, ऋकारान्तपुंलिङ्ग-विशेषणरूपाः ४

ऋकारान्तो विशेषणरूपः—

‘कर्तृ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

कर्ता	कर्तारौ	कर्तारः	प्र०
कर्तारम्	कर्तारौ	कर्तृन्	द्वि०

इत्यादि पुंलिङ्गे ‘होत्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

कर्त्री	कर्त्र्यौ	कर्त्र्यः	प्र०
कर्त्रीम्	कर्त्र्यौ	कर्त्रीः	द्वि०

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

कर्तृ	कर्तृणी	कर्तृणि	प्र०	द्वि०
कर्त्रा-कर्तृणा	कर्तृभ्याम्	कर्तृभिः		तृ०
कर्त्रे-कर्तृणे	”	कर्तृभ्यः		च०
कर्तुः-कर्तृणः	”	”		पं०
कर्तुः-कर्तृणः	कर्त्रोः-कर्तृणोः	कर्तृणाम्		प०
कर्तरि-कर्तृणि	”	कर्तृषु		स०
हे कर्तः-हे कर्तृ	हे कर्तृणी	हे कर्तृणि		सं०

एवम्-नेत् श्नात् गन्त् गात् घात् शंस्त् शास्त् भोवत् मात् यात्
आदय ऋकारान्ता विशेषणरूपाः ।

ऋकारान्तः पुंलिङ्गः—

‘कृ’ शब्दः ।

कृः	कौ	क्रः	प्र० सं०
कृम्	कौ	कृन्	द्वि०
क्रा	कृभ्याम्	कृभिः	तृ०
क्रे	”	कृभ्यः	च०

इत्यादि । सर्वत्र स्वरादौ सन्धिः ।

एवम् ऋ आदयः । यथा—ऋः रौ रः प्र० सं० इत्यादि ।

ऋकारान्तो विशेषणरूपः—

‘प्रियकृ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्रियकृः	प्रियकौ	प्रियक्रः	प्र० सं०
प्रियकृम्	प्रियकौ	प्रियकृन्	द्वि०
प्रियक्रा	प्रियकृभ्याम्	प्रियकृभिः	तृ०

इत्यादि ‘कृ’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियकृः	प्रियकौ	प्रियक्रः	प्र० सं०
प्रियकृम्	प्रियकौ	प्रियकृः	द्वि०
प्रियक्रा	प्रियकृभ्याम्	प्रियकृभिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ पुंलिङ्गे ‘कृ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

प्रियकृ	प्रियकृणी	प्रियकृणि प्र० द्वि०
प्रियक्रा-प्रियकृणा	प्रियकृभ्याम्	प्रियकृभिः तृ०
प्रियक्रः,	प्रियक्रोः,	प्रियक्राम्,
प्रियकृणः	प्रियकृणोः	प्रियकृणाम् } ष०

इत्यादि । इत्यम् ऋकारान्ता विशेषणरूपा बोध्याः ।

लृकारान्तो विशेषणरूपः-

‘ प्रियगम्लृ ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्रियगम्लृः	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लः प्र०
प्रियगम्लृम्	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लृन् द्वि०
हे प्रियगमलृ	हे प्रियगम्लौ	हे प्रियगम्लः सं०

इत्यादि ।

स्त्रीलिङ्गे-

प्रियगम्लृः	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लः प्र०
प्रियगम्लृम्	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लृः द्वि०

इत्यादि ।

नपुंसके

प्रियगम्लृ	प्रियगम्लृनी	प्रियगम्लृनि प्र० द्वि०
प्रियगम्ला-	प्रियगम्लृभ्याम्	प्रियगम्लृभिः तृ०
प्रियगम्लृना		

इत्यादि । एवम्-अतिवल् आदय लृकारान्ता विशेषणरूपाः ।

१ इत्यम्-अतिवल् भतम् “ प्रियगमा प्रियगमलौ प्रियगमलः प्र० । प्रियगमलम् प्रियगमलौ प्रियगमलृन् द्वि० । ” अे प्रभाषे ३५० शाय छे.

ऋकारान्तः पुंलिङ्गः—

‘कृ’ शब्दः ।

कृः	क्री	क्रः	प्र० सं०
कृम्	क्री	कृन्	द्वि०
क्रा	कृभ्याम्	कृभिः	तृ०
के	”	कृभ्यः	च०

इत्यादि । सर्वत्र स्वरादौ सन्धिः ।

एवम् ऋ आदयः । यथा—ऋः रौ रः प्र० सं० इत्यादि ।

ऋकारान्तो विशेषणरूपः—

‘प्रियकृ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्रियकृः	प्रियक्री	प्रियक्रः	प्र० सं०
प्रियकृम्	प्रियक्री	प्रियकृन्	द्वि०
प्रियक्रा	प्रियकृभ्याम्	प्रियकृभिः	तृ०

इत्यादि ‘कृ’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियकृः	प्रियक्री	प्रियक्रः	प्र० सं०
प्रियकृम्	प्रियक्री	प्रियकृः	द्वि०
प्रियक्रा	प्रियकृभ्याम्	प्रियकृभिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ पुंलिङ्ग ‘कृ’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

प्रियकृ	प्रियकृणी	प्रियकृणि	प्र० द्वि०
प्रियक्रा—प्रियकृणा	प्रियकृभ्याम्	प्रियकृभिः	तृ०
प्रियकः,	प्रियकोः,	प्रियक्राम्,	} ५०
प्रियकृणः	प्रियकृणोः	प्रियकृणाम्	

इत्यादि । इत्यम् ऋकारान्ता विशेषणरूपा बोध्याः ।

लृकारान्तो विशेषणरूपः—

‘ प्रियगम्लृ ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्रियगम्लृः	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लः	प्र०
प्रियगम्लृम्	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लृन्	द्वि०
हे प्रियगमलृ	हे प्रियगम्लौ	हे प्रियगम्लः	सं०

इत्यादि ।

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियगम्लृः	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लः	प्र०
प्रियगम्लृम्	प्रियगम्लौ	प्रियगम्लृः	द्वि०

इत्यादि ।

नपुंसके

प्रियगम्लृ	प्रियगम्लृनी	प्रियगम्लृनि	प्र० द्वि०
प्रियगम्ला—	प्रियगम्लृभ्याम्	प्रियगम्लृभिः	तृ०
प्रियगम्लृना			

इत्यादि । एवम्—अतिकृ आदय लृकारान्ता विशेषणरूपाः ।

१ इट्ठायेकना भतभां “ प्रियगमा प्रियगमलौ प्रियगमलः प्र० । प्रियगमलम् प्रियगमलौ प्रियगम्लृन् द्वि० । ” अे प्रभाषे १५० या५ छे.

एकारान्तः पुंलिङ्गः—

‘से’ शब्दः ।

सेः	सयौ	सयः	प्र०
सयम्	सयौ	सयः	द्वि०
सया	सेभ्याम्	सेभिः	तृ०
सये	सेभ्याम्	सेभ्यः	च०
सेः	सेभ्याम्	सेभ्यः	पं०
सेः	सयोः	सयाम्	प०
सयि	सयोः	सेषु	स०
हे से	हे सयौ	हे सयः	सं०

एयम्-ए परमे आदय एकारान्ताः पुंलिङ्गाः ।

एकारान्तः स्त्रीलिङ्गः—

‘से’ शब्दः ।

सेः	सयौ	प्र०
-----	-----	------

एवं सर्वरूपाणि पुंलिङ्ग ‘से’ शब्दवद् भवन्ति ।

एकारान्तो विशेषणरूपः ।

प्रियसया, } प्रियसिना }	प्रियसिभ्याम्	प्रियसिभिः	तृ०
प्रियसये, } प्रियासिने }	”	प्रियसिभ्यः	च०
प्रियसेः, } प्रियासिनः }	”	”	पं०
प्रियसेः, } प्रियासिनः }	प्रियसयोः } प्रियासिनोः }	प्रियसयाम्, } प्रियसीनाम् }	प०
प्रियसयि, } प्रियासिनि }	”	प्रियसिषु	स०
हे प्रियसे, } हे प्रियासि }	हे प्रियांसिनी	हे प्रियसीनि	सं०

ऐकारान्तः पुंलिङ्गो

‘रे’ शब्दः ।

राः	रायौ	रायः प्र० सं०
रायम्	रायौ	रायः द्वि०
राया	राभ्याम्	राभिः तृ०
राये	राभ्याम्	राभ्यः च०
रायः	राभ्याम्	राभ्यः पं०
रायः	रायोः	रायाम् प०
रायि	रायोः	रासु सं०

स्त्रीलिङ्गेषु-

‘रै’ शब्दस्य पुलिङ्ग ‘रै’ शब्दवद् रूपाणि भवन्ति ।

ऐकारान्तो विशेषणरूपो-

‘वहुरै’ शब्दः ।

पुलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च मुख्य ‘रै’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

वहुरि	वहुरिणी	वहुरीणि	प्र० द्वि०
वहुरायां-वहुरिणा	वहुराभ्याम्	वहुराभिः	तृ०
वहुराये-वहुरिणे	वहुराभ्याम्	वहुराभ्यः	च०
वहुरायः-वहुरिणः	वहुराभ्याम्	वहुराभ्यः	पं०
वहुरायः	वहुरायोः	वहुरायाम्	पं०
वहुरिणः	वहुरिणोः	वहुरीणाम्	
वहुरायि	वहुरायोः	वहुरासु	सं०
वहुरिणि	वहुरिणोः		
हे वहुरे-हे वहुरि	हे वहुरिणी	हे वहुरीणि	सं०

एवम्-प्रियरै सुरै प्ररै आदयः ।

ओकारान्तः पुलिङ्गो-

‘गो’ शब्दः ।

गौः	गावौ	गावः	प्र० सं०
गाम्	गावौ	गाः	द्वि०
गवां	गोभ्याम्	गोभिः	तृ०

गवे	गोभ्याम्	गोभ्यः	च०
गोः	गोभ्याम्	गोभ्यः	पं०
गोः	गवोः	गवाम्	प०
गवि	गवोः	गोषु	स०

ओकारान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘ द्यो ’ शब्दः ।

द्यौः	द्यावौ	द्यावः	प्र० सं०
-------	--------	--------	----------

इत्यम्—सर्वरूपाणि ‘ गो ’ शब्दवत् । एवम्-स्त्रीलिङ्गो ‘ गो ’ शब्दः ।

ओकारान्तो विशेषणरूपः-

‘ सुद्यो ’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘ गो ’ शब्दवद् रूपाणि भवन्ति ।

नपुंसके-

सुद्यु	सुद्युनी	सुद्यूनि	प्र० द्वि०
सुद्यवा-सुद्युना	सुद्युभ्याम्	सुद्युभिः	तृ०
सुद्यवे-सुद्युने	सुद्युभ्याम्	सुद्युभ्यः	च०
सुद्योः-सुद्युनः	सुद्युभ्याम्	सुद्युभ्यः	पं०
सुद्योः, {	सुद्यंवोः, {	सुद्यवाम् {	प०
सुद्युनः {	सुद्युनोः {	सुद्यूनाम् }	
सद्यवि-सुद्युनि	”	सुद्युषु	स०

१ हा।पना मतमां द्यो शब्दना पंचमी तथा पञ्चविभक्तिना ओ३ वचनमां विशेये द्यवः ओ३ ३५ पञ्च द्याम छे.

खीलिङ्गेऽपि—

‘रै’ शब्दस्य पुलिङ्गै ‘रै’ शब्दवद् रूपाणि भवन्ति ।

ऐकारान्तो विशेषणरूपो—

‘वहुरै’ शब्दः ।

पुलिङ्गे खीलिङ्गे च मुख्य ‘रै’ शब्दवद् ।

नपुंसके—

वहुरि	वहुरिणी	वहुरीणि	प्र० द्वि०
वहुराया—वहुरिणा	वहुराभ्याम्	वहुराभिः	तृ०
वहुराये—वहुरिणे	वहुराभ्याम्	वहुराभ्यः	च०
वहुरायः—वहुरिणः	वहुराभ्याम्	वहुराभ्यः	पं०
वहुरायः	वहुरायोः	वहुरायाम्	पं०
वहुरिणः	वहुरिणोः	वहुरीणाम्	
वहुरायि	वहुरायोः	वहुरासु	सं०
वहुरिणि	वहुरिणोः		
हे वहुरे—हे वहुरि	हे वहुरिणी	हे वहुरीणि	सं०

एषम्—प्रियरै सुरै मरै आदयः ।

ओकारान्तः पुलिङ्गे—

‘गो’ शब्दः ।

गौः	गावौ	गावः	प्र० सं०
गाम्	गावौ	गाः	द्वि०
गवा	गोभ्याम्	गोभिः	तृ०

गवे	गोभ्याम्	गोभ्यः	च०
गोः	गोभ्याम्	गोभ्यः	पं०
गोः	गवोः	गवाम्	प०
गवि	गवोः	गोषु	स०

ओकारान्तः स्त्रीलिङ्गो—

‘द्यो’ शब्दः ।

द्यौः	द्यावौ	द्यावः	प्र० सं०
-------	--------	--------	----------

इत्थम्—सर्वरूपाणि ‘गो’ शब्दवत् । एवम्—स्त्रीलिङ्गो ‘गो’ शब्दः ।

ओकारान्तो विशेषणरूपः—

‘सुद्यो’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘गो’ शब्दवद् रूपाणि भवन्ति ।

नपुंसके—

सुद्यु	सुद्युनी	सुद्यूनि	प्र० द्वि०
सुद्यवा—सुद्युना	सुद्युभ्याम्	सुद्युभिः	तृ०
सुद्यवे—सुद्युने	सुद्युभ्याम्	सुद्युभ्यः	च०
सुद्योः—सुद्युनः	सुद्युभ्याम्	सुद्युभ्यः	पं०
सुद्योः, }	सुद्यंवोः, }	सुद्यवाम् }	प०
सुद्युनः }	सुद्युनोः }	सुद्यूनाम् }	
सद्यवि—सुद्युनि	”	सुद्युषु	स०

१ द्यावना मतभां द्यो शब्दना पञ्चमी तथा पृथिवीभक्तिना ओङ्ग वचनभां विकल्पे द्यावः अत्रुं १५ पञ्च द्याप छे.

हेसुद्यो-हेसुद्यु हे सुद्युनी हे सुद्यूनि सं०

एवम्-प्रियद्यो लो पो आदय ओदन्ता विशेषणरूपाः ।
चित्रा गावो यस्येति 'गो' शब्दस्य गौणत्वं-

'चित्रगु' शब्दः ।

पुंलिङ्गे 'भानु' शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे 'धेनु' शब्दवत् ।

नपुंसके-

चित्रगु चित्रगुणी चित्रगूणि प्र० द्वि०

चित्रगुणा चित्रगुभ्याम् चित्रगुभिः तृ०

चित्रगवे-चित्रगुणे चित्रगुभ्याम् चित्रगुभ्यः च०

चित्रगोः-चित्रगुणः चित्रगुभ्याम् चित्रगुभ्यः पं०

चित्रगोः, } चित्रग्वोः, } चित्रगूणाम् } प०

चित्रगुणः } चित्रगुणोः }

चित्रगौ-चित्रगुणि " चित्रगुपु स०

हे चित्रगो-हे चित्रगु हे चित्रगुणी हे चित्रगूणि सं०

एवम्-बहुगु प्रियगु सुगु आदयः ।

औकारान्तः पुंलिङ्गो-

'ग्लौ' शब्दः ।

ग्लौः ग्लौवौ ग्लौवः प्र० सं०

ग्लौवम् ग्लौवौ ग्लौवः द्वि०

ग्लौवा ग्लौभ्याम् ग्लौभिः तृ०

ग्लौवे ग्लौभ्याम् ग्लौभ्यः च०

ग्लावः	ग्लौभ्याम्	ग्लौभ्यः	पं०
ग्लावः	ग्लावोः	ग्लावाम्	प०
ग्लावि	ग्लावोः	ग्लौषु	स०

औकारान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘ नौ ’ शब्दः ।

नौः	नावौ	नावः	प्र० सं०
-----	------	------	----------

इत्थं सर्वरूपाणि ‘ ग्लौ ’ शब्दवत् ।

औकारान्तो विशेषणरूपः-

‘ प्रियनौ ’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘ ग्लौ ’ शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

नपुंसके-

प्रियनु	प्रियनुनी	प्रियनूनि	प्र० द्वि०
---------	-----------	-----------	------------

प्रियनावा-प्रियनुना	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभिः	तृ०
---------------------	---------------	------------	-----

प्रियनावे-प्रियनुने	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभ्यः	च०
---------------------	---------------	-------------	----

प्रियनावः-प्रियनुनः	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभ्यः	पं०
---------------------	---------------	-------------	-----

प्रियनावः, {	प्रियनावोः, {	प्रियनावाम्, {	प०
प्रियनुनः }	प्रियनुनोः }	प्रियनूनाम् }	

प्रियनावि-प्रियनुनि	प्रियनुषु	स०
---------------------	-----------	----

हे प्रियनो-हे प्रियनु हे प्रियनुनी हे प्रियनूनि सं०

एवम्-सुग्लौ प्रियग्लौ सुनौ आदय औकारान्ता विशेषणरूपाः ।

इति स्वरान्ताः शब्दाः ।

हेसुद्यो-हेसुद्यु हे सुद्युनी हे सुद्यूनि सं०

एवम्-प्रियद्यो लो पो आदय ओदन्ता विशेषणरूपाः ।
चित्रा गावो यस्येति 'गो' शब्दस्य गौणत्वे-

'चित्रगु' शब्दः ।

पुलिङ्गे 'भानु' शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे 'धेनु' शब्दवत् ।

नपुंसके-

चित्रगु चित्रगुणी चित्रगूणि प्र० द्वि०

चित्रगुणा चित्रगुभ्याम् चित्रगुभिः तृ०

चित्रगवे-चित्रगुणे चित्रगुभ्याम् चित्रगुभ्यः च०

चित्रगोः-चित्रगुणः चित्रगुभ्याम् चित्रगुभ्यः पं०

चित्रगोः, { चित्रग्वोः, { चित्रगूणाम् } प०
चित्रगुणः { चित्रगुणोः }

चित्रगौ-चित्रगुणि " चित्रगुपु सं०

हेचित्रगो-हेचित्रगु हेचित्रगुणी हेचित्रगूणि सं०

एवम्-बहुगु प्रियगु सुगु आदयः ।

औकारान्तः पुलिङ्गो-

'ग्लौ' शब्दः ।

ग्लौः ग्लावौ ग्लावः प्र० सं०

ग्लावम् ग्लावौ ग्लावः द्वि०

ग्लावा ग्लौभ्याम् ग्लौभिः तृ०

ग्लावे ग्लौभ्याम् ग्लौभ्यः च०

ग्लौवः	ग्लौभ्याम्	ग्लौभ्यः	पं०
ग्लौवः	ग्लौवोः	ग्लौवाम्	प०
ग्लौवि	ग्लौवोः	ग्लौषु	स०

औकारान्तः स्त्रीलिङ्गे-

‘ नौ ’ शब्दः ।

नौः	नावौ	नावः	प्र० सं०
-----	------	------	----------

इत्थं सर्वरूपाणि ‘ ग्लौ ’ शब्दवत् ।

औकारान्तो विशेषणरूपः-

‘ प्रियनौ ’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘ ग्लौ ’ शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

नपुंसके-

प्रियनु	प्रियनुनी	प्रियनूनि	प्र० द्वि०
---------	-----------	-----------	------------

प्रियनावा-	प्रियनुना	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभिः	तृ०
------------	-----------	---------------	------------	-----

प्रियनावे-	प्रियनुने	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभ्यः	च०
------------	-----------	---------------	-------------	----

प्रियनावः-	प्रियनुनः	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभ्यः	पं०
------------	-----------	---------------	-------------	-----

प्रियनावः, {	प्रियनावोः, {	प्रियनावाम्, {	प०
--------------	---------------	----------------	----

प्रियनुनः }	प्रियनुनोः }	प्रियनूनाम् }
-------------	--------------	---------------

प्रियनावि-	प्रियनुनि	प्रियनुषु	स०
------------	-----------	-----------	----

हे प्रियनो-	हे प्रियनु	हे प्रियनुनी	हे प्रियनूनि	सं०
-------------	------------	--------------	--------------	-----

एवम्-सुग्लौ प्रियग्लौ सुनौ आदय औकारान्ता विशेषणरूपाः ।

इति स्वरान्ताः शब्दाः ।

हेसुद्यो-हेसुद्यु हे सुद्युनी हे सुद्यूनि सं०

एवम्-मियद्यो लो पो आदय ओदन्ता विशेषणरूपाः ।
चित्रा गावो यस्येति 'गो' शब्दस्य गौणत्वे-

‘चित्रगु’ शब्दः ।

पुलिङ्गे ‘भानु’ शब्दवत् । स्त्रीलिङ्गे ‘धेनु’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

चित्रगु चित्रगुणी चित्रगूणि प्र० द्वि०

चित्रगुणा चित्रगुभ्याम् चित्रगुभिः तृ०

चित्रगवे-चित्रगुणे चित्रगुभ्याम् चित्रगुभ्यः च०

चित्रगोः-चित्रगुणः चित्रगुभ्याम् चित्रगुभ्यः पं०

चित्रगोः, } चित्रग्वोः, } चित्रगूणाम् } प०
चित्रगुणः } चित्रगुणोः }

चित्रगौ-चित्रगुणि „ चित्रगुपु सं०

हेचित्रगो-हेचित्रगु हेचित्रगुणी हेचित्रगूणि सं०

एवम्-बहुगु मियगु सुगु आदयः ।

औकारान्तः पुलिङ्गो-

‘ग्लौ’ शब्दः ।

ग्लौः ग्लौवौ ग्लावः प्र० सं०

ग्लावम् ग्लावौ ग्लावः द्वि०

ग्लावा ग्लौभ्याम् ग्लौभिः तृ०

ग्लावे ग्लौभ्याम् ग्लौभ्यः च०

ग्लावः	ग्लौभ्याम्	ग्लौभ्यः	पं०
ग्लावः	ग्लावोः	ग्लावाम्	प०
ग्लावि	ग्लावोः	ग्लौषु	स०

औकारान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘ नौ ’ शब्दः ।

नौः	नावौ	नावः	प्र० सं०
-----	------	------	----------

इत्थं सर्वरूपाणि ‘ ग्लौ ’ शब्दवत् ।

औकारान्तो विशेषणरूपः-

‘ प्रियनौ ’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘ ग्लौ ’ शब्दवत् सर्वरूपाणि ।

नपुंसके-

प्रियनु	प्रियनुनी	प्रियनूनि	प्र० द्वि०
---------	-----------	-----------	------------

प्रियनावा-प्रियनुना	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभिः	तृ०
---------------------	---------------	------------	-----

प्रियनावे-प्रियनुने	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभ्यः	च०
---------------------	---------------	-------------	----

प्रियनावः-प्रियनुनः	प्रियनुभ्याम्	प्रियनुभ्यः	पं०
---------------------	---------------	-------------	-----

प्रियनावः, {	प्रियनावोः, {	प्रियनावाम्, {	प०
प्रियनुनः }	प्रियनुनोः }	प्रियनूनाम् }	

प्रियनावि-प्रियनुनि	प्रियनुषु	स०
---------------------	-----------	----

हे प्रियनो-हे प्रियनु हे प्रियनुनी हे प्रियनूनि सं०

एवम्-सुग्लौ प्रियग्लौ सुनौ आदय औकारान्ता विशेषणरूपाः ।

इति स्वरान्ताः शब्दाः ।

અથ વ્યંજનનાન્તાઃ શબ્દાઃ ।

કાન્તો વિશેષણરૂપઃ—

‘સર્વશક્’ શબ્દઃ (પુંલિङ्गे સ્ત્રીલિङ्गे ચ)

સર્વશક્-ગ્	સર્વશકૌ	સર્વશકઃ	પ્ર૦ સં૦
સર્વશકમ્	સર્વશકૌ	સર્વશકઃ	દ્વિ૦
સર્વશકા	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભિઃ	તૃ૦
સર્વશકે	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભ્યઃ	ચ૦
સર્વશકઃ	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભ્યઃ	પં૦
સર્વશકઃ	સર્વશકોઃ	સર્વશકામ્	પ૦
સર્વશકિ	સર્વશકોઃ	સર્વશક્તુ-રુપુ	સં૦

નપુંસકે—

સર્વશક્-ગ્	સર્વશકી	સર્વશક્તિ	પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦
સર્વશકા	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભિઃ	તૃ૦

इत्यादि तृतीयादौ पुंलिङ्गं ‘सर्वशक्’ शब्दवद् भवति ।

एवम्—सुचक् सर्वलोक् अतिरेक् अशक् आदयः ।

૧ દરેક સ્થળે શા પ અને સ ૫૨ રહેતાં ફ, ચ, દ ત્ અને પ નો અનુક્રમે શ્વ શ્ચ શ્ચ અને ફ, વિકલ્પે થાય છે. એ નિયમ પ્રમાણે અહીં ફ નો શ્વ થયો છે. અગાડી આપવામાં આવેલા શ્વોમાં બધા આ નિયમ લાગતો હોય ત્યાં બીજું શ્વ પોતાની ગેરે સમજી લેવું.

‘अतिवङ्क्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अतिवन्	अतिवङ्कौ	अतिवङ्कः	प्र० सं०
अतिवङ्क्म्	अतिवङ्कौ	अतिवङ्कः	द्वि०
अतिवङ्का	अतिवन्भ्याम्	अतिवन्भिः	तृ०
अतिवङ्के	अतिवन्भ्याम्	अतिवन्भ्यः	च०
अतिवङ्कि	अतिवङ्कोः	} अतिवन्सु, अतिवन्सु	स०

नपुंसके—

अतिवन्	अतिवङ्की	अतिवङ्कि	प्र० द्वि० सं०
--------	----------	----------	----------------

वृत्तीयादौ पुंवत् ।

एवम्—सुकङ्क् अवङ्क् आदयः ।

खान्तो विशेषणरूपः—

‘चित्रलिख्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

चित्रलिक्—ग्	चित्रलिखौ	चित्रलिखः	प्र० सं०
चित्रलिखम्	चित्रलिखौ	चित्रलिखः	द्वि०
चित्रलिखा	चित्रलिग्भ्याम्	चित्रलिग्भिः	तृ०

इत्यादि ।

नपुंसके—

चित्रलिक्—ग्	चित्रलिखी	चित्रलिहि	प्र० द्वि० सं०
--------------	-----------	-----------	----------------

वृत्तीयादौ पुंवत् । एवम्—अतिकल् मुलिक् आदयः ।

અથ વ્યજ્ઞનાન્તાઃ શબ્દાઃ ।

કાન્તો વિશેષણરૂપઃ—

‘સર્વશક્’ શબ્દઃ (પુંલિઙ્ગે લીલિઙ્ગે ચ)

સર્વશક્-ગ્	સર્વશક્કો	સર્વશક્કઃ	પ્ર૦ સં૦
સર્વશક્કમ્	સર્વશક્કી	સર્વશક્કઃ	દ્વિ૦
સર્વશક્કા	સર્વશક્કભ્યામ્	સર્વશક્કભિઃ	તૃ૦
સર્વશક્કે	સર્વશક્કભ્યામ્	સર્વશક્કભ્યઃ	ચ૦
સર્વશક્કઃ	સર્વશક્કભ્યામ્	સર્વશક્કભ્યઃ	પં૦
સર્વશક્કઃ	સર્વશક્કોઃ	સર્વશક્કામ્	પ૦
સર્વશક્કિ	સર્વશક્કોઃ	સર્વશક્કહુ-રુપું	સં૦

નપુંસકે—

સર્વશક્-ગ્	સર્વશક્કી	સર્વશક્કિ	પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦
સર્વશક્કા	સર્વશક્કભ્યામ્	સર્વશક્કભિઃ	તૃ૦

इत्यादि तृतीयादौ पुंलिङ्गं सर्वशक् शब्दवद् भवति ।

एवम्-सुचक् सर्वलोक् अतिरेक् अशक् आदयः ।

૧ દરેક સ્થળે જા પ અને સ પર રહેતાં ક્ છ દ ત્ અને પ નો અનુક્રમે જ્ જ્ દ જ્ અને ફ વિકલ્પે લાખ છે. એ નિયમ પ્રમાણે બહો ફ નો જ્ થયો છે. અગાડી આપવામાં આવેલા રૂપોમાં બ્યાં આ નિયમ લાગતો હોય ત્યાં ખીલું રૂપ પોતાની મેળે સમજી લેવું.

‘अतिवङ्क्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अतिवन्	अतिवङ्कौ	अतिवङ्कः	प्र० सं०
अतिवङ्क्म्	अतिवङ्कौ	अतिवङ्कः	द्वि०
अतिवङ्का	अतिवन्भ्याम्	अतिवन्भिः	तृ०
अतिवङ्के	अतिवन्भ्याम्	अतिवन्भ्यः	च०
अतिवङ्कि	अतिवङ्कोः	} अतिवन्सु, अतिवन्सु	स०

नपुंसके—

आतिवन्	आतिवङ्कौ	आतिवङ्कि	प्र० द्वि० सं०
--------	----------	----------	----------------

तृतीयादौ पुंवत् ।

एवम्—सुकङ्क् अवङ्क् आदयः ।

खान्तो विशेषणरूपः—

‘चित्रलिख्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

चित्रलिक्—ग्	चित्रलिखौ	चित्रलिखः	प्र० सं०
चित्रलिक्म्	चित्रलिखौ	चित्रलिखः	द्वि०
चित्रलिखा	चित्रलिग्भ्याम्	चित्रलिग्भिः	तृ०

इत्यादि ।

नपुंसके—

चित्रलिक्—ग्	चित्रलिखी	चित्रलिहि	प्र० द्वि० सं०
--------------	-----------	-----------	----------------

तृतीयादौ पुंवत् । एवम्—अतिकल् सुलिक् आदयः ।

અથ વ્યજ્જનાન્તાઃ શબ્દાઃ ।

કાન્તો વિશેષણરૂપઃ—

‘સર્વશક્’ શબ્દઃ (પુંલિङ्गे છીલિङ्गे ચ)

સર્વશક્-ગ્	સર્વશકૌ	સર્વશકઃ	પ્ર૦ સં૦
સર્વશકમ્	સર્વશકૌ	સર્વશકઃ	દ્વિ૦
સર્વશકા	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભિઃ	તૃ૦
સર્વશકે	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભ્યઃ	ચ૦
સર્વશકઃ	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભ્યઃ	પં૦
સર્વશકઃ	સર્વશકોઃ	સર્વશકામ્	પ૦
સર્વશકિ	સર્વશકોઃ	સર્વશક્તુ-રૂપું	સ૦

નપુંસકે—

સર્વશક્-ગ્	સર્વશકી	સર્વશક્તિઃ	પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦
સર્વશકા	સર્વશકભ્યામ્	સર્વશકભિઃ	તૃ૦

.. ઇત્યાદિ તૃતીયાદૌ પુંલિङ્ગ ‘સર્વશક્’ શબ્દવદ્ ભવતિ ।

અવમ્-સુચક્ સર્વલોક અતિરેક્ અશક્ આદયઃ ।

૧ દરેક સ્થળે જ ય અને સ પર રહેતા, ક્ ચ દ્ સ અને પ નો અનુક્રમે જ્ જ્ ઙ્ ઙ્ અને ફ્ વિઠ્ઠે વાગ છે. એ નિયમ પ્રમાણે અહીં ક્ નો જ્ થયો છે. અગાડી આપવામાં આવેલા રૂપોમાં જ્યાં આ નિયમ લાગતો હોય ત્યાં બીજી રૂપ પોતાની મેળે સમજી લેવું.

‘अतिवङ्क्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अतिवन्	अतिवङ्क्	अतिवङ्क्	प्र० सं०
अतिवङ्क्म्	अतिवङ्क्	अतिवङ्क्	द्वि०
अतिवङ्क्	अतिवन्भ्याम्	अतिवन्भिः	तृ०
अतिवङ्क्	अतिवन्भ्याम्	अतिवन्भ्यः	च०
अतिवङ्क्	अतिवङ्क्	} अतिवन्सु, अतिवन्सु	स०

नपुंसके—

अतिवन्	अतिवङ्क्	अतिवङ्क्	प्र० द्वि० सं०
--------	----------	----------	----------------

तृतीयादौ पुंवत् ।

एवम्—सुकङ्क् अवङ्क् आदयः ।

खान्तो विशेषणरूपः—

‘चित्रलिख्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

चित्रलिक्-ग्	चित्रलिखौ	चित्रलिखः	प्र० सं०
चित्रलिखम्	चित्रलिखौ	चित्रलिखः	द्वि०
चित्रलिखा	चित्रलिग्भ्याम्	चित्रलिग्भिः	तृ०

इत्यादि ।

नपुंसके—

चित्रलिक्-ग्	चित्रलिखी	चित्रलिहि	प्र० द्वि० सं०
--------------	-----------	-----------	----------------

तृतीयादौ पुंवत् । एवम्—अतिकल् सुलिक् आदयः ।

‘सुमङ्ग’ शब्दः (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुमन्	सुमङ्खो	सुमङ्खः	प्र० सं०
सुमङ्खम्	सुमङ्खौ	सुमङ्गः	द्वि०
सुमङ्गा	सुमन्भ्याम्	सुमन्भिः	तृ०
सुमङ्गि	सुमङ्गोः समन्सु-सुमन्सु		स०

नपुंसके-

सुमन्	सुमङ्गी	सुमङ्गि	प्र० द्वि० सं०
-------	---------	---------	----------------

वृत्तीपादौ पुंयन् । एवम्-अतिरङ् अरिङ् आदयः ।

गान्तो विशेषणरूपः-

‘सुकर्’ शब्दः (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुकर्-ग्	सुकर्गो	सुकर्गः	प्र० सं०
सुकर्गम्	सुकर्गौ	सुकर्गः	द्वि०
सुकर्गा	सुकर्गभ्याम्	सुकर्गभिः	तृ०

नपुंसके-

सुकर्-ग्	सुकर्गी	सुकर्ङ्गि	प्र० द्वि० सं०
----------	---------	-----------	----------------

वृत्तीपादौ पुंयन् । एवम्-अतिरङ् अलङ् आदयः ।

‘सुवल्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुवल्	सुवल्गौ	सुवल्गः	प्र० सं०
सुवल्गम्	सुवल्गौ	सुवल्गः	द्वि०

सुवल्गा	सुवल्भ्याम्	सुवल्भिः	तृ०
सुवल्गि	सुवल्गोः	सुवल्गु	स०

नपुंसके-

सुवल्	सुवल्गी	सुवल्ङ्गि-सुवल्गि	प्र०द्वि०सं०
तृतीयादौ पुंवत् ।			

‘अतिमङ्ग’ शब्दः (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अतिमन्	अतिमङ्गौ	अतिमङ्गः	प्र०सं०
अतिमङ्गम्	अतिमङ्गौ	अतिमङ्गः	द्वि०
अतिमङ्गा	अतिमङ्ग्याम्	अतिमङ्ग्भिः	तृ०
अतिमङ्गि	अतिमङ्गोः	अतिमङ्गु-न्त्सु	स०

नपुंसके-

अतिमन्	अतिमङ्गी	अतिमङ्गि	प्र०द्वि०सं०
तृतीयादौ पुंवत् । एवम्-सुरङ्ग अतिमङ्ग अवङ्ग आदयः ।			

घान्तो विशेषणरूपो-

‘देवश्लाघ’ शब्दः (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

देवश्लाक्-ग्	देवश्लाघौ	देवश्लाघः	प्र०सं०
देवश्लाघम्	देवश्लाघौ	देवश्लाघः	द्वि०
देवश्लाघा	देवश्लाग्याम्	देवश्लाग्भिः	तृ०
देवश्लाघि	देवश्लाघोः	देवश्लाघु	स०

नपुंसके-

देव॒लाक्-ग् देव॒लाघी देव॒लाङ्घि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंवत् । एवम्-सुराग् अतिलाग् आत्मश्लाग् आदयः ।

‘अतिगग्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अतिघक्-ग् अतिगग्घौ अतिगग्घः प्र० सं०

अतिगग्घम् अतिगग्घौ अतिगग्घः द्वि०

अतिगग्घा अतिगग्भ्याम् अतिगग्भिः तृ०

अतिगग्घि अतिगग्घोः अतिगग्घु स०

नपुंसके-

अतिघक्-ग् अतिगग्घी अतिगग्घि-ङ्घि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंवत् ।

‘अतिशिङ्घ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अतिशिन् अतिशिङ्घौ अतिशिङ्घः प्र० सं०

अतिशिङ्घम् अतिशिङ्घौ अतिशिङ्घः द्वि०

अतिशिङ्घा अतिशिङ्भ्याम् अतिशिङ्भिः तृ०

अतिशिङ्घि अतिशिङ्घोः अतिशिङ्घु-अतिशिङ्घु स०

नपुंसके-

अतिशिन् अतिशिङ्घी अतिशिङ्घि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंवत् । एवम्-सुलङ्घ अतिरङ्घ आदयः ।

(पठितो ङ् येन इति विग्रहे-) ङान्तो विशेषणरूपः-

‘ पठितङ् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

पठितङ्	पठितङौ	पठितङः	प्र० सं०
पठितङम्	पठितङौ	पठितङः	द्वि०
पठितङा	पठितङ्भ्याम्	पठितङ्भिः	तृ०
पठितङि	पठितङोः	पठितङ्क्षु-पठितङ्पु	स०

नपुंसके-

पठितङ्	पठितङी	पठितङि	प्र० द्वि० सं०
--------	--------	--------	----------------

तृतीयादौ पुंवत् । एवम्-भणितङ् उदितङ् चित्रितङ् आदयः ।

चान्तः पुंलिङ्गो-

‘ जलमुच् ’ शब्दः ।

जलमुक्-ग्	जलमुचौ	जलमुचः	प्र० सं०
जलमुचम्	जलमुचौ	जलमुचः	द्वि०
जलमुचा	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भिः	तृ०
जलमुचे	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भ्यः	च०
जलमुचः	जलमुग्भ्याम्	जलमुग्भ्यः	पं०
जलमुचः	जलमुचोः	जलमुचाम्	प०
जलमुचि	जलमुचोः	जलमुक्षु	स०

एवम्-पयोमुच् अम्बुमुच् आदयः ।

‘कुञ्च्’ शब्दः ।

कुङ्	कुञ्चौ	कुञ्चः	प्र० सं०
कुञ्चम्	”	”	द्वि०
कुञ्चा	कुङ्भ्याम्	कुङ्भिः	तृ०
कुञ्चि	कुञ्चोः	कुङ्क्षु-कुङ्क्षु	सं०

चान्तः स्त्रीलिङ्गे—

‘वाच्’ शब्दः ।

वाक्-ग्	वाचौ	वाचः	प्र० सं०
वाचम्	वाचौ	वाचः	द्वि०
वाचा	वाग्भ्याम्	वाग्भिः	तृ०

इत्थं स्त्रीलिङ्गे सर्वरूपाणि ‘जलमुच्’ शब्दवद् भवन्ति ।
एवमे-त्वेच् ऋच् सिक्श् शुक् रक् आदयः ।

चान्तो विशेषणरूपः—

‘सत्यवाच्’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘जलमुच्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सत्यवाक्-ग् सत्यवाची सत्यवाञ्चि प्र०द्वि०सं०

तृतीयादौ ‘जलमुच्’ शब्दवत् ।

एवम्-प्रियप्रयोमुच् स्निग्धत्वच् व्यक्तवाच् अतिशुच् प्रियरुच्
आदयः ।

‘सुकुञ्च्’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘कुञ्च्’ शब्दवद् रूपाणि ।

नपुंसके-

सुकुङ् सुकुञ्ची सुकुञ्चि प्र० द्वि० सं०
ત્રીયાદૌ ‘કુઞ્ચ’ શબ્દવત્ ।

‘मूलवृश्च्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

मूलवृद्-इ	मूलवृश्चौ	मूलवृश्चः प्र० सं०
मूलवृश्चम्	मूलवृश्चौ	मूलवृश्चः द्वि०
मूलवृश्चा	मूलवृद्भ्याम्	मूलवृद्भिः तृ०
मूलवृश्चे	मूलवृद्भ्याम्	मूलवृद्भ्यः च०
मूलवृश्चि	मूलवृश्चोः	मूलवृद्सु स०

नपुंसके-

मूलवृद्-इ . मूलवृश्ची मूलवृश्चि प्र० द्वि० सं०
ત્રીયાદૌ પુંવત્ । एवम्-मुवृश्च् वृश्चवृश्च् आदयः ।

‘प्राच्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

प्राङ् . प्राञ्ची प्राञ्चः प्र० सं०

૧ અહીં પ્ર ઉપસર્ગ પૂર્વકે અઞ્ચ ધાતુ છે. જ્યારે અઞ્ચ ધાતુનો અર્થ પૂજા કરવી એવો ન હોય ત્યારે તેના ઉપાન્ત્ય ‘ન્’ નો લેખ થાય છે. જિજ્ઞાસમાં ને પ્ર છે તે નૂનો થયો છે.

પ્રાશ્વમ્	પ્રાશ્વૌ	પ્રાશ્વઃ	દ્વિં
પ્રાશ્વા	પ્રાશ્વ્યામ્	પ્રાશ્વિઃ	ત્વં

इत्यादि तृतीयादौ 'जलमुच्' शब्दवत् ।

છીલિજ્ઞે—

પ્રાચી	પ્રાચ્યૌ	પ્રાચ્યઃ	પ્ર૦
इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।			

નપુંસકે—

પ્રાક્-ગ્	પ્રાચી	પ્રાશ્ચિ	પ્ર૦ દ્વિં સં૦
પ્રાચા	પ્રાશ્ચ્યામ્	પ્રાશ્ચિઃ	ત્વં

इत्यादि तृतीयादौ 'जलमुच्' शब्दवत् ।

एवम्-अयाच् अपाच् पराच् ।

‘પ્રત્યજ્ઞ’ શબ્દઃ (પુંલિજ્ઞે)

પ્રત્યજ્ઞ	પ્રત્યજ્ઞૌ	પ્રત્યજ્ઞઃ	પ્ર૦ સં૦
પ્રત્યજ્ઞમ્	”	પ્રતીચઃ	દ્વિં
પ્રતીચા	પ્રત્યજ્ઞ્યામ્	પ્રત્યજ્ઞિઃ	ત્વં
પ્રતીચે	પ્રત્યજ્ઞ્યામ્	પ્રત્યજ્ઞ્યઃ	ચ૦
પ્રતીચઃ	પ્રત્યજ્ઞ્યામ્	પ્રત્યજ્ઞ્યઃ	પં૦

૧. પુલિંગમાં દ્વિતીયાના, બહુવચનથી માંડીને સ્વશદિ વિભક્તિ ૫૨ રૂકેનાં પ્રત્યયો પ્રતી યાય છે.

પ્રતીચ:	પ્રતીચો:	પ્રતીચામ્	૫૦
પ્રતીચિ-	પ્રતીચો:	પ્રત્યક્ષુ	સ૦

સ્ત્રીલિङ્ગે—

પ્રતીચી	પ્રતીચ્યૌ	પ્રતીચ્ય:	પ્ર૦
---------	-----------	-----------	------

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

નપુંસકે—

પ્રત્યક્—ગુ	પ્રતીચી	પ્રત્યશ્ચિ	પ્ર૦દ્વિ૦સં૦
-------------	---------	------------	--------------

तृतीयादौ पुंलिङ्ग 'प्रत्यच्' शब्दवत् ।

एवम्—^१सम्यच् ^२सध्यच् ^३उदच् ^४तिर्यच् ^५सर्वश्रच् विष्णुश्रच्

૧ સ્ત્રીલિંગમાં સર્વસ્થળે મૂળરૂપમાં ઉપર પ્રમાણે દેશદાર કરી
ઈ લગાડવો, તેનાં રૂપ નદી શબ્દ જેવાં કરવાં.

૨ નપુંસક લિંગમાં પ્રથમા દ્વિતીયા અને સંજોધનના દિવચનમાં પ્રત્યનો
પ્રતી થાય છે. તૃતીયા વિભક્તિથી સર્વરૂપ પુંલિંગ પ્રમાણે સમજવાં.

૩ પ્રત્યચ્ શબ્દમાં જે પ્રત્યય પર રહેતાં પ્રત્યનો પ્રતી થાય છે તે
દશેક સ્થળે સમ્યચ્ શબ્દમાં સમ્યનો સમી કરવો, જેમ કે—પુંલિંગમાં—સમીચઃ
દ્વિ૦ ૫૦ । સ્ત્રીલિંગમાં—સમીચી પ્ર૦ ૫૦ । નપુંસકલિંગમાં—સમીચી
પ્રથમા—દ્વિતીયા સંજોધનતું દ્વિ૦ ૫૦ । ઇત્યાદિ.

૪ ઉપર પ્રમાણે સધ્યનો સધી થાય છે. જેમ કે—સધીચઃ, પુંલિંગ
દ્વિ૦ ૫૦ । સધીચી, સ્ત્રીલિંગ પ્ર૦ ૫૦. ઇત્યાદિ.

૫ ઉદ નો ઉદી થાય છે, ઉદીચઃ પુંલિંગ દ્વિ૦ ૫૦ ઇત્યાદિ.

૬ તિર્યનો તિરશ્ થાય છે, જેમ કે—તિરશ્ચઃ દ્વિ૦ ૫૦ । તિરશ્ચી
સ્ત્રીલિંગ પ્ર૦ ૫૦ । ઇત્યાદિ.

૭ સર્વશ્રનો સર્વશ્રી થાય છે, જેમ કે સર્વશ્રીચઃ, પુંલિંગ દ્વિ૦ ૫૦ ।
ઇત્યાદિ. એવી રીતે વિષ્ણુશ્ર દેવશ્ર અશ્વશ્ર અગુશ્ર પણ સમજવા.

દેવમય અદમ્ય અમુમ્ય 'અદમ્યમય અમુમ્યમય' ગવાન્ ગોમચ્
ગોચ્ આદયઃ ।

યદા તુ પૂજાર્થકો 'અચ્' ધાતુસ્તદા-

'પ્રાચ્' શબ્દઃ (પુંલિङ્ગે)

પ્રાહ્	પ્રાચો	પ્રાચઃ	પ્ર૦ સં૦
પ્રાચમ્	"	"	દ્વિ૦
પ્રાચ્વા	પ્રાહ્ભ્યામ્	પ્રાહ્ભિઃ	તૃ૦
પ્રાચે	"	પ્રાહ્ભ્યઃ	ચ૦
પ્રાચિ	પ્રાચ્વોઃ	પ્રાહ્લુ, પ્રાહ્લુ	સ૦

ઇત્યાદિ 'ક્રુચ્' શબ્દયત્

સ્ત્રીલિङ્ગે-

પ્રાચી	પ્રાચ્યો	પ્રાચ્યઃ	પ્ર૦
પ્રાચીમ્	"	પ્રાચ્વીઃ	દ્વિ૦

ઇત્યાદિ 'નદી' શબ્દયત્ ।

નપુંસકે-

પ્રાહ્	પ્રાચી	પ્રાચિ	પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦
--------	--------	--------	----------------

૧ અદમ્ય અને અમુમ્યનો અંતરંગે અદમ્ય અને અમુમ્ય થાય-
છે. જેમઃ અદમ્યચ, અમુમ્યચઃ પુંલિङ્ગ દ્વિ૦ વ૦ । ધૃત્યાદિ.

૨ ગવા અને ગોમનો ગો થાય છે, જેમ કે ગોચઃ પુંલિङ્ગ દ્વિ૦
વ૦ । ગોચી સ્ત્રીલિङ્ગ-પ્રથમાઃ પદ્યવચન ।

૩ અચ્ અચ્ ધાતુ પૂજા કરવી એવા અર્થપ્રાપ્તો થાય ત્યારે તેના
ઉપાત્ત નદો લાપ થતો નથી.

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

एवम्-अवाञ्च् अपाञ्च् पराञ्च् आदयः ।

‘ प्रत्यञ्च् ’ शब्दः (पुंलिङ्गे)

प्रत्यङ्	प्रत्यञ्चौ	प्रत्यञ्चः	प्र० सं०
प्रत्यञ्चम्	”	प्रत्यञ्चः	द्वि०
प्रत्यञ्चा	प्रत्यङ्भ्याम्	प्रत्यङ्भिः	तृ०
प्रत्यञ्चे	”	प्रत्यङ्भ्यः	च०
प्रत्यञ्चि	प्रत्यञ्चोः	प्रत्यङ्बु, प्रत्यङ्बु	स०

इत्यादि ‘ ऋञ्च्, शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे-

प्रत्यञ्ची	प्रत्यञ्च्यौ	प्रत्यञ्च्यः	प्र०
प्रत्यञ्चीम्	”	प्रत्यञ्चीः	द्वि०

इत्यादि ‘ नदी ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

प्रत्यङ्	प्रत्यञ्ची	प्रत्यञ्चि	प्र० द्वि० सं०
----------	------------	------------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

१ प्रत्यञ्च् शब्दभां जे जे स्थाने प्रत्य नो प्रती बाध छे तेम प्रत्य-
ञ्च् शब्दभां यतो नथो. आ प्रमाणे-सम्यञ्च् तिर्यञ्च् विगेरे शब्दभां
पक्ष समथ सेवुं.

एवम्-सम्यञ्च सध्यञ्च उदञ्च तिर्यञ्च सर्वस्यञ्च विध्यञ्च
देवस्यञ्च अदस्यञ्च अमुस्यञ्च अदमुस्यञ्च अमुमुस्यञ्च गवाञ्च गोअञ्च
गोञ्च आदयः ।

छान्तो विशेषणरूपः—

‘ तत्त्वप्राच्छ ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

તત્ત્વપ્રાદ-इ	‘ तत्त्वप्राशौ	तत्त्वप्राशः	प्र० सं०
तत्त्वप्राशम्	”	”	द्वि०
तत्त्वप्राशा	तत्त्वप्रादभ्याम्	तत्त्वप्राद्भिः	तृ०
तत्त्वप्राशे	”	तत्त्वप्राद्भ्यः	च०
तत्त्वप्राशः	”	”	पं०
”	तत्त्वप्राशोः	तत्त्वप्राशाम्	प०
तत्त्वप्राशि	”	तत्त्वप्रादसु	स०

नपुंसके—

तत्त्वप्राद-इ तत्त्वप्राशी तत्त्वप्रांशि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-प्रापविच्छ बहुषुच्छ आदयः ।

‘ धनवाञ्छ ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

ધનવાન્	ધનવાંશૌ	ધનવાંશઃ	પ્ર૦ સં૦
--------	---------	---------	----------

૧ કેટલાએકના મતમાં સ્વચ્છ પ્રત્યય પર રહેતાં ઇચ્છ ન રહે, છે.
જેમ કે તત્ત્વપ્રાચ્છૌ, તત્ત્વપ્રાચ્છઃ, તત્ત્વપ્રાચ્છમ્, ઇત્યાદિ.
કાવ્ય-૧ આદિશબ્દોને જ્યાં ૩૫ મળે છે.

धनवांशम्	धनवांशौ	धनवांशः	द्वि०
धनवांशा	धनवान्भ्याम्	धनवान्भिः	तृ०
धनवांशि	धनवांशोः	धनवान्सु-धनवान्सु	स०

नपुंसके-

धनवान्	धनवांशी	धनवांशि	प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गचत् ।			

एवम्-अत्याञ्छ विषयवाञ्छ कणोञ्छ आदयः ।

जान्तः पुंलिङ्गो-

‘वाणिज्’ शब्दः ।

वाणिक्-गू	वाणिजौ	वाणिजः	प्र० सं०
वाणिजम्	वाणिजौ	वाणिजः	द्वि०
वाणिजा	वाणिग्भ्याम्	वाणिग्भिः	तृ०
वाणिजे	वाणिग्भ्याम्	वाणिग्भ्यः	च०
वाणिजः	वाणिग्भ्याम्	वाणिग्भ्यः	पं०
वाणिजः	वाणिजोः	वाणिजाम्	प०
वाणिजि	वाणिजोः	वाणिजु	स०

एवम्-भिषज् ऋत्विज् क्षमाभुज् आदयः ।

‘सम्राज्’ शब्दः ।

सम्राट्-इ	सम्राजौ	सम्राजः	प्र० सं०
सम्राजम्	सम्राजौ	सम्राजः	द्वि०

सम्राजा	सम्राड्भ्याम्	सम्राड्भिः	तृ०
सम्राजि	सम्राजोः	सम्रादसु	स०

‘विश्वराज्’ शब्दः ।

विश्वाराट्-इ	विश्वराजौ	विश्वराजः	प्र० सं०
विश्वराजम्	विश्वराजौ	विश्वराजः	द्वि०
विश्वराजा	विश्वाराड्भ्याम्	विश्वाराड्भिः	तृ०
विश्वराजि	विश्वराजोः	विश्वारादसु	स०

जान्तः स्त्रीलिङ्गः—

‘स्रज्’ शब्दः ।

स्रक्-ग्	स्रजौ	स्रजः	प्र० सं०
स्रजम्	स्रजौ	स्रजः	द्वि०
स्रजा	स्रग्भ्याम्	स्रग्भिः	तृ०

इत्यादि ‘वणिग्’ शब्दवत् । एवम्-रुन् आदयः ।

जान्तो नपुंसकलिङ्गो—

‘असृज्’ शब्दः ।

असृक्-ग्	असृजी	असृज्जि	प्र० सं०
असृक्-ग्	असृजी	असानि-असृज्जि	द्वि०
अस्ना, } असृजा }	असग्भ्याम्, } असृग्भ्याम् }	असग्भिः, } असृग्भिः }	तृ०

अस्ने,	{	असभ्याम्,	{	असभ्यः,	{	च०
असृजे	{	असृग्भ्याम्	{	असृग्भ्यः	{	
अस्नः,	{	असभ्याम्,	{	असभ्यः,	{	पं०
असृजः	{	असृग्भ्याम्	{	असृग्भ्यः	{	
अस्नः,	{	अस्नोः,	{	अस्नाम्,	{	प०
असृजः	{	असृजोः	{	असृजाम्	{	
अस्नि-असनि,	{	अस्नोः,	{	अससु,	{	स०
असृजि	{	असृजोः	{	असृक्षु	{	

जान्तो विशेषणरूपो-

‘निरुज्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

निरुक्-ग्	निरुजौ	निरुजः	प्र० सं०
निरुजम्	निरुजौ	निरुजः	द्वि०
निरुजा	निरुग्भ्याम्	निरुग्भिः	तृ०

इत्यादि ‘वणिज्’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

निरुक्-ग्	निरुजी	निरुज्जि	प्र० द्वि० सं०
-----------	--------	----------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-तृष्णज् धृष्णज् स्वप्नज् अभ्ययुज्
धर्माञ्ज् विश्राज्^१ युज्^२ आदयः ।

१ श्वादि (पठेत्वा गच्छते) आत्मने पदी आज् भावः ।

२ दिवादि (शोयागच्छते) ‘समाधि’ अर्थवाजो युज् भावः ।

सम्राजा	सम्राड्भ्याम्	सम्राड्भिः	तृ०
सम्राजि	सम्राजोः	सम्रादसु	स०

‘ विश्वराज् ’ शब्दः ।

विश्वाराट्-इ	विश्वराजौ	विश्वराजः	प्र० सं०
विश्वराजम्	विश्वराजौ	विश्वराजः	द्वि०
विश्वराजा	विश्वाराड्भ्याम्	विश्वाराड्भिः	तृ०
विश्वराजि	विश्वराजोः	विश्वारादसु	स०

जान्तः स्त्रीलिङ्गः—

‘ स्रज् ’ शब्दः ।

स्रक्-ग्	स्रजौ	स्रजः	प्र० सं०
स्रजम्	स्रजौ	स्रजः	द्वि०
स्रजा	स्रग्भ्याम्	स्रग्भिः	तृ०

इत्यादि ‘ वणिम् ’ शब्दवत् । एवम्-रुज् आदयः ।

जान्तो नपुंसकलिङ्गो—

‘ अस्तृज् ’ शब्दः ।

अस्तृक्-ग्	अस्तृजी	अस्तृज्जि	प्र० सं०
अस्तृक्-ग्	अस्तृजी	असानि-असाज्जि	द्वि०
अस्ना, } अस्तृजा }	असभ्याम्, } अस्तृग्भ्याम् }	असभिः, } अस्तृग्भिः }	तृ०

१. अथां राज्ञो राट् अथवा राट् थाय् त्वां विश्वतो विभ्या थाय् छे.

अस्ने,	{ असभ्याम्,	{ असभ्यः,	च०
असृजे	{ असृग्भ्याम्	{ असृग्भ्यः	
अस्नः,	{ असभ्याम्,	{ असभ्यः,	पं०
असृजः	{ असृग्भ्याम्	{ असृग्भ्यः	
अस्नः,	{ अस्नोः,	{ अस्नाम्,	प०
असृजः	{ असृजोः	{ असृजाम्	
अस्नि-असनि,	{ अस्नोः,	{ अससु,	स०
असृजि	{ असृजोः	{ असृक्षु	

जान्तो विशेषणरूपो—

‘निरुज्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

निरुक्-ग्	निरुजौ	निरुजः	प्र० सं०
निरुजम्	निरुजौ	निरुजः	द्वि०
निरुजा	निरुग्भ्याम्	निरुग्भिः	तृ०

इत्यादि ‘वणिज्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

निरुक्-ग्	निरुजी	निरुज्जि	प्र० द्वि० सं०
-----------	--------	----------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-तृष्णञ् घृष्णञ् स्वप्नञ् अभयुञ्
र्धभाञ् विभ्राञ्^१ युञ्^२ आदयः ।

१ अद्यादि (पक्षेष्वाभ्युतो) आत्मनेपदी धातुः पाठः ।

२ दिवादि (विधागुणो) ‘समाधि’ अर्थवाया युञ् पाठः ।

‘वहूर्ज्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

वहूर्क-र्ग	वहूर्जौ	वहूर्जः	प्र० सं०
वहूर्जम्	वहूर्जौ	वहूर्जः	द्वि०
वहूर्जा	वहूर्गभ्याम्	वहूर्ग्भिः	तृ०
वहूर्जि	वहूर्जोः	वहूर्क्षु	स०

नपुंसके-

वहूर्क-र्ग	वहूर्जी	वहूर्जिज्-वहूर्जि	प्र० द्वि० सं०
------------	---------	-------------------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-ऊर्ज धनार्ज आदयः ।

‘युज्ज्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

युज्	युज्जौ	युज्जः	प्र० सं०
युज्जम्	युज्जौ	युज्जः	द्वि०

तृतीयादौ ‘वणिज्’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

युक्-र्ग	युजी	युज्जि	प्र० द्वि० सं०
----------	------	--------	----------------

तृतीयादौ ‘वणिज्’ शब्दवत् ।

‘वहुमस्ज्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

वहुमक्-र्ग	वहुमज्जौ	वहुमज्जः	प्र० सं०
वहुमज्जम्	वहुमज्जौ	वहुमज्जः	द्वि०
वहुमज्जा	वहुमग्भ्याम्	वहुमग्भिः	तृ०

रुधादि (आइभा गत्यने) , ‘नेष्टुं-येष्टुं’ अत्रार्थवागे ।
युज् पाठः .

नपुंसके-

बहुमक्-ग् बहुमज्जी बहुमज्जि-बहुमज्जि
प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘ खञ्ज् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

खन्	खञ्जौ	खञ्जः	प्र० सं०
खञ्जम्	खञ्जौ	खञ्जः	द्वि०
खञ्जा	खन्भ्याम्	खन्भिः	तृ०
खञ्जि	खञ्जोः	खन्सु-खन्त्सु	स०

नपुंसके-

खन् खञ्जी खञ्जि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘ देवेज् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

देवेद्-इ	देवेजौ	देवेजः	प्र० सं०
देवेजम्	देवेजौ	देवेजः	द्वि०
देवेजा	देवेद्भ्याम्	देवेद्भिः	तृ०

इत्यादि ‘सम्राज्’शब्दवत् ।

नपुंसके-

देवेद्-इ देवेजी देवेज्जि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

जान्तो विशेषणरूपः—

‘चित्रितञ्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

चित्रितञ् चित्रितञौ चित्रितञः प्र० सं०

नपुंसके—

चित्रितञ् चित्रितञी चित्रितञि प्र० द्वि० सं०

इत्यादि । एवम्—लिखितञ् उदितञ् आदयो वान्ताः ।

टान्तो विशेषणरूपः—

‘नाट्यनट्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

नाट्यनट्-इ नाट्यनटौ नाट्यनटः प्र० सं०

नाट्यनटम् नाट्यनटौ नाट्यनटः द्वि०

नपुंसके—

नाट्यनट्-इ नाट्यनटी नाट्यनटि प्र० द्वि० सं०

ठान्तो विशेषणरूपः—

‘शास्त्रपट्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

शास्त्रपट्-इ शास्त्रपटौ शास्त्रपठः प्र० सं०

शास्त्रपठा शास्त्रपट्भ्याम् शास्त्रपट्भिः तृ०

शास्त्रपठि शास्त्रपठोः शास्त्रपट्सु स०

नपुंसके—

शास्त्रपट्-इ शास्त्रपठी शास्त्रपठि प्र० द्वि० सं०

इत्यादि । एवम्—व्याकरणपट् न्यायपट् साहित्यपट् आगमपट्
वेदपट् आदयः ठान्ताः ।

ढान्तो विशेषणरूपो-

‘ लिखितद् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

लिखितद्-इ लिखितढी लिखितढः प्र०
 लिखितढम् लिखितढौ लिखितढः द्वि०
 लिखितढि लिखितढोः लिखितढत्सु-लिखितढसु

नपुंसके-

लिखितद्-इ लिखितढी लिखितढिष्ठ प्र० द्वि०

इत्यादी पुंलिङ्गत्वा एवम्-चित्रितद् उदितद् आदयो दा

ढान्तो विशेषणरूपः-

‘ कथितद् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

कथितद्-इ कथितढी कथितढः प्र०

कथितढि कथितढोः कथितढसु स

नपुंसके-

कथितद्-इ कथितढी कथितढिष्ठ प्र० द्वि०

इत्यादि । एवम्-लिखितद् चित्रितद् आदयो ढान्ताः ।

णान्तो विशेषणरूपः-

‘ सुगण् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुगण् सुगणौ सुगणः प्र०

सुगणम् सुगणौ सुगणः द्वि०

सुगणा सुगणभ्याम् सुगणिभः त

सुगणि सुगणोः सुगणदसु-सुगणसु स

नपुंसके-

सुगण सुगणी सुगणि प्र० द्वि० सं०
 तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-प्रगुण संराण् संवाण् विष्वाण्
 आदयो णान्ताः ।

तान्तः पुंलिङ्गो-

‘ भूभृत् ’ शब्दः ।

भूभृत्-इ	भूभृतौ	भूभृतः	प्र० सं०
भूभृतम्	भूभृतौ	भूभृतः	द्वि०
भूभृता	भूभृद्भ्याम्	भूभृद्भिः	तृ०
भूभृते	भूभृद्भ्याम्	भूभृद्भ्यः	च०
भूभृतः	भूभृद्भ्याम्	भूभृद्भ्यः	पं०
भूभृतः	भूभृतोः	भूभृताम्	प०
भूभृति	भूभृतोः	भूभृत्सु	स०

एवम्-भृत् विपश्चित् परभृत् मुरजित् हरित् आदयः ।

‘ भास्वत् ’ शब्दः ।

भास्वान्	भास्वन्तौ	भास्वन्तः	प्र०
हे भास्वन्	हे भास्वन्तौ	हे भास्वन्तः	सं०
भास्वन्तम्	भास्वन्तौ	भास्वतः	द्वि०
भास्वता	भास्वद्भ्याम्	भास्वद्भिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘ भूभृत् ’ शब्दवत् । एवम् हिमवत् विद्युत्वत्
 विषस्यत् उदन्वत् नमस्वत् जाम्भवत् हनुमत् अष्टौवत् चक्रीवत् कक्षी-
 वत् रुमण्वत् आदयः ।

तान्तः स्त्रीलिङ्गः—

‘सरित्’ शब्दः ।

सरित्—इ सरितो सरितः प्र० सं०
इत्यादि ‘भूभृत्’ शब्दवत् । एवम्—तद्वित् विद्युत् योषित्
हरित् आदयः ।

तान्तो नपुंसकालिङ्गे—

‘जगत्’ शब्दः ।

जगत्—इ जगती जगन्ति प्र० द्वि० सं०
जगता जगद्भ्याम् जगद्भिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘भूभृत्’ शब्दवत् । एवम्—पृषत्
उदभित् आदयः ।

‘शकृत्’ शब्दः ।

शकृत्—इ	शकृती	शकृन्ति	प्र० सं०
शकृत्—इ	शकृती	शकानि—शकृन्ति	द्वि०
शक्ना, } शकृता }	शकभ्याम्, शकृद्भ्याम् }	शकभिः, शकृद्भिः }	तृ०
शक्ने, } शकृते }	शकभ्याम्, शकृद्भ्याम् }	शकभ्यः, शकृद्भ्यः }	च०
शक्नः, } शकृतः }	शकभ्याम्, शकृद्भ्याम् }	शकभ्यः, शकृद्भ्यः }	पं०

शक्नः,	शक्नोः,	शक्नाम्,	प०
शकृतः }	शकृतोः }	शकृताम् }	
शक्नि-शक्नि,	शक्नोः,	शकसु,	स०
शकृति }	शकृतोः }	शकृत्सु }	

एवम्-यकृत् शब्दः ।

तान्तो विशेषणरूपः—

‘ शत्रुजित् ’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘ भूभृत् ’ शब्दवत् । नपुंसके ‘ जगत् ’ शब्दवत् ।

‘ धीमत् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

धीमान्	धीमन्तौ	धीमन्तः	प्र०
हे धीमन्	हे धीमन्तौ	हे धीमन्तः	सं०
धीमन्तम्	धीमन्तौ	धीमतः	द्वि०
धीमता	धीमद्भ्याम्	धीमद्भिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘ भूभृत् ’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

धीमती	धीमत्यौ	धीमत्यः	प्र०
धीमतीम्	धीमत्यौ	धीमतीः	द्वि०

इत्यादि ‘ नदी ’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

धीमत्-द् धीमती धीमन्ति प्र० द्वि० सं०

इत्यादि ‘ जगत् ’ शब्दवत् ।

પપમ્-આપુષ્પત્ અપ્રિમત્ ગોમત્ હિમવત્ ત્રિષુલત્ માત્સ્યત્ વદ-
ન્વત્ માલાવત્ મરુત્વત્ શ્રીમત્ ભગવત્ મયવત્ 'મયત્' યાવત્ તાવત્
પતાવત્ કિપત્ શ્યવત્ 'કૃતવત્' ધૃતવત્ આદયઃ ।

‘ મહત્ ’ શબ્દઃ । (પુંલિઙ્ગે)

મહાન્	મહાન્તો	મહાન્તઃ	પ્ર૦
હે મહન્	હે મહાન્તો	હે મહાન્તઃ	સં૦
મહાન્તમ્	મહાન્તો	મહતઃ	દ્વિ૦
મહતા	મહદ્વ્યામ્	મહન્નિઃ	ત્વ૦

ઇત્યાદિ તૃતીયાદૌ ‘ મૃષ્ણત્ ’ શબ્દવત્ ।

સ્ત્રીલિઙ્ગે—

મહતી	મહત્યો	મહત્યઃ	પ્ર૦
ઇત્યાદિ ‘ નદી ’ શબ્દવત્ ।			

નપુંસકે—

મહત્-દ્	મહતી	મહાન્તિ	પ્ર૦	દ્વિ૦	સં૦
તૃતીયાદૌ ‘ મૃષ્ણત્ ’ શબ્દવત્ ।					

‘ વૃહત્ ’ શબ્દઃ । (પુંલિઙ્ગે)

વૃહન્	વૃહન્તો	વૃહન્તઃ	પ્ર૦	સં૦
-------	---------	---------	------	-----

૧ સર્વોદિ ગણનો મયત્ શબ્દ સમજાવે. ધર્તમાન છદન્ત ‘મયત્’
શબ્દનાં રૂપ પચત્ શબ્દ જેવાં સમજાવ્યાં.

૨ મુતશ્વદન્ત તવત્ (પતવત્) પ્રત્યયાત બધા શબ્દોનાં રૂપો
ધીમત્ શબ્દનાં રૂપો જેવાં સમજાવ્યાં

बृहन्तम्	बृहन्तौ	बृहतः	द्वि०
बृहता	बृहद्भ्याम्	बृहद्भिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ' भूभृत् ' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

बृहती	बृहत्यौ	बृहत्यः	प्र०
-------	---------	---------	------

इत्यादि ' नदी ' शब्दवत् ।

नपुंसके

बृहत्—इ	बृहती	बृहन्ति	प्र० द्वि० सं०
---------	-------	---------	----------------

तृतीयादौ ' भूभृत् ' शब्दवत् । एवम्—जरत् सुदत् द्विदत् आदयः ।

वर्तमानकृदन्तः (' शतृ ' प्रत्ययान्तः)

' पचत् ' शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पचन्	पचन्तौ	पचन्तः	प्र० सं०
पचन्तम्	पचन्तौ	पचतः	द्वि०
पचता	पचद्भ्याम्	पचद्भिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ' भूभृत् ' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

पचन्ती	पचन्त्यौ	पचन्त्यः	प्र०
--------	----------	----------	------

पचन्तीम्	पचन्त्यौ	पचन्तीः	द्वि०
पचन्त्या	पचन्तीभ्याम्	पचन्तीभिः	तृ०

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके-

पचत्-इ	पचन्ती	पचन्ति	प्र० द्वि० सं०
--------	--------	--------	----------------

तृतीयादौ 'भृश्वत्' शब्दवत् ।

एवम्-^१भवत् पिबत्, ^२दीव्यत् सीव्यत्, ^३चोरयत् दण्डयत्
कारयत् पाययत्, ^४चिकीर्षत् पिपासत् आदयः

'तुदत्' शब्दः (पुंलिङ्गे)

तुदन्	तुदन्तौ	तुदन्तः	प्र० सं०
तुदन्तम्	तुदन्तौ	तुदतः	द्वि०
तुदता	तुदद्भ्याम्	तुदद्भिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ 'भृश्वत्' शब्दवत् ।

१ पठेदा गणना (भ्यादि गणना) द्वेक धातुभ्यां न्यारे वर्तमान रुदन्त (शतृ प्रत्ययान्त) होय त्वारे तेभ्योनां ३५ पचत् शब्द नेवां सभनवां ।

२ योधा गणना (दिधादि गणना) द्वेक धातुभ्यां न्यारे वर्तमान रुदन्त (शतृ प्रत्ययान्त) होय त्वारे तेभ्योनां ३५ पचत् शब्द नेवां सभनवां ।

३ इसभा गणना (चुंरादि गणना) द्वेक धातुभ्यां न्यारे वर्तमान रुदन्त (शतृ प्रत्ययान्त) होय त्वारे तेभ्योनां ३५ पचत् शब्द नेवां सभनवां, जेवी रीते त्रेरक अर्थभां आवेध 'णि'प्रत्ययान्त पशु सभन वेवां ।

४ षष्ठ्या अर्थभां आवेध स (सन्) प्रत्यय नेभ्योनी अंते होय जेवां द्वेक धातुभ्यां न्यारे वर्तमान रुदन्त (शतृ प्रत्ययान्त) होय त्वारे तेभ्योनां ३५ पचत् शब्द नेवां सभनवां ।

સ્ત્રીલિङ્ગે—

તુદન્તી,	}	તુદન્ત્યૌ,	}	તુદન્ત્યઃ,	પ્ર૦
તુદતી	}	તુદત્યૌ	}	તુદત્યઃ	
તુદન્તીમ્,	}	તુદન્ત્યૌ,	}	તુદન્તીઃ,	દ્વિ૦
તુદતીમ્	}	તુદત્યૌ	}	તુદતીઃ	
તુદન્ત્યા,	}	તુદન્તીભ્યામ્,	}	તુદન્તીભિઃ,	તૃ૦
તુદત્યા	}	તુદતીભ્યામ્	}	તુદતીભિઃ	

૧. ઇત્યાદિ ' નદી ' શબ્દવત્ ।

નપુંસકે—

તુદત્-૬ તુદન્તી-તુદતી તુદન્તિ પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦

તૃતીયાદૌ ' ભૂભૃત્ ' શબ્દવત્ ।

૧૧૫-૩૧૫૫ કૃપત્ લિખત્, ૩૧૫૫ યાત્ વાત્ સ્નાત્, ૪૧૫૫ કરિ-
વ્યત્ ભવિષ્યત્ આદયઃ

' વિદત્ ' શબ્દઃ । (પુંલિङ્ગે)

વિદન્ વિદન્તૌ વિદન્તઃ પ્ર૦ સં૦

૧ સ્ત્રીલિંગમાં ઈ (ડી) પ્રત્યય લાગતા ઉપાન્ત્યમાં વિકલ્પે જ લાગે છે. એવી રીતે નપુંસકલિંગમાં પ્રથમા દ્વિતીયા અને સંવોધનના દ્વિવચનમાં ૫૯ સમગ્ર લેવું.

૨ છઠ્ઠા ગણના (તુદાદિ ગણના) ધર્તમાન છદન્ત (શત્રુ પ્રત્યયાન્ત) ધાતુઓ.

૩ ખીજા ગણના (અદાદિ ગણના) ધર્તમાન છદન્ત (શત્રુ પ્રત્યયાન્ત) આકારાન્ત ધાતુઓ.

૪ ભવિષ્ય કાળમાં જેમને અંતે શત્રુ પ્રત્યય હોય એવા ધાતુઓ.

विदन्तम्	विदन्तौ	विदतः	द्वि०
विदता	विदद्भ्याम्	विदाग्निः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ 'भूभृत्' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

विदती	विदत्यौ	विदत्यः	प्र०
-------	---------	---------	------

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके—

विदत्-इ	विदती	विदान्ति	प्र० द्वि०.सं०
---------	-------	----------	----------------

तृतीयादौ 'भूभृत्' शब्दवत् ।

एवम्—^१अदत् यत् पुषत्, ^२सुन्वत् धून्वत्, ^३कन्धत् भिन्दत्,
^४तन्वत् घृण्वत्, ^५क्रीणत् मीणत्, ^६कुर्वत् आदयः ।

'ददत्' शब्दः । (पुंलिङ्गे)

ददत्-इ	ददतौ	ददतः	प्र० सं०
ददतम्	ददतौ	ददतः	द्वि०

इत्यादि 'भूभृत्' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

ददती	ददत्यौ	ददत्यः	प्र०
------	--------	--------	------

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

१ भीम मञ्जुना (अश्वदि गणना) वर्तमान कृदन्त (शत्रु प्रात्य-
यान्त) धातुभेदः ।

२ भीमभा मञ्जुना (स्यादि गणना) धातुभेदः ।

३ सावभा मञ्जुना (दयादि गणना) धातुभेदः ।

४ आहभा मञ्जुना (तनादि गणना) धातुभेदः ।

५ नवभा मञ्जुना (प्रयादि गणना) धातुभेदः ६ क धातुः ।

क्रव्यादा

क्रव्याद्भ्याम् क्रव्याद्भिः

तृ०

क्रव्यादि

क्रव्यादोः क्रव्यात्सु

स०

दान्तः स्त्रीलिङ्गः

‘शरद्’ शब्दः ।

शरत्-इ

शरदौ

शरदः

प्र० स०

इत्यादि ‘क्रव्याद्’ शब्दवत् । एवम्-दृषद् विषद् आपद् प
पद् संसद् संविद् प्रतिपद् प्रमुखाः ।

दान्तो नपुंसकलिङ्गे-

‘भसद्’ शब्दः ।

भसत्-इ

भसदी

भसन्दि प्र० द्वि० स०

तृतीयादौ ‘क्रव्याद्’ शब्दवत् ।

दान्तो विशेषणरूपः-

‘तत्त्वविद्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

तत्त्ववित्-इ

तत्त्वविदौ

तत्त्वविदः प्र० स०

इत्यादि ‘क्रव्याद्’ शब्दवत् ।

नपुंसके

तत्त्ववित्-इ तत्त्वविदी तत्त्वविन्दि प्र० द्वि० स०

तृतीयादौ ‘क्रव्याद्’ शब्दवत् । एवम्-शास्त्रविद् बहुसं
फाप्रभित् आदयः ।

‘सिंहपाद्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

सिंहपात्-इ

सिंहपादौ

सिंहपादः प्र० स०

દાન્તા વિશેષણરૂપાઃ, ઘાન્તાઃ સ્ત્રીલિંગ-વિશેષણરૂપાઃ ૮૩

સિંહપાદમ્	સિંહપાદૌ	સિંહપદઃ	દ્વિ०
સિંહપદા	સિંહપાદ્ભ્યામ્	સિંહપાદ્ભિઃ	તૃ०
સિંહપદે	”	સિંહપાદ્ભ્યઃ	ચ૦
સિંહપદઃ	”	”	પંચ
સિંહપદઃ	સિંહપદોઃ	સિંહપદામ્	ષ૦
સિંહપદિ	સિંહપદોઃ	સિંહપાત્સુ	સં૦

સ્ત્રીલિંગે—

સિંહપદી,	સિંહપદ્યૌ	સિંહપદ્યઃ	} પ્ર૦
સિંહપાત્-ઈ	સિંહપાદૌ	સિંહપાદઃ	
સિંહપદીમ્,	સિંહપદ્યૌ	સિંહપદીઃ	} દ્વિ०
સિંહપાદમ્	સિંહપાદૌ	સિંહપદઃ	
સિંહપદ્યા,	સિંહપદીભ્યામ્	સિંહપદીભિઃ	} તૃ०
સિંહપદા	સિંહપાદ્ભ્યામ્	સિંહપાદ્ભિઃ	

ઇત્યાદિ ।

નપુંસકે—

સિંહપાત્-ઈ સિંહપદી સિંહપાન્દિ પ્ર૦ દ્વિ० સં૦

૧ સિંહપાદ્ શબ્દને સ્ત્રીલિંગમાં વિકલ્પે દ્વિ (દ્વી) પ્રત્યય આવે છે. જ્યારે તે દ્વિ (દ્વી) પ્રત્યય આવે ત્યારે દરેક વિભક્તિમાં પાદ્ નો પદ્ થાય છે. આવી રીતે બનેલા સિંહપદી શબ્દનાં બધાં ૩૫ નવો શબ્દ બેવાં સમજવાં.

૨ સિંહપાદ્ શબ્દને સ્ત્રીલિંગમાં જ્યારે દ્વિ (દ્વી) પ્રત્યય ન આવે ત્યારે, તેનાં ૩૫ પુલિંગ સિંહપાદ્ પ્રમાણે સમજવાં.

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-भ्यामपाद् च पाद् मुपाद् दिपाद्
मादयः ।

धान्तः स्त्रीलिङ्गः—

‘समिध्’ शब्दः ।

समित्-इ	समिधौ	समिधः	प्र० सं०
समिधम्	समिधौ	समिधः	द्वि०
समिधा	समिद्भ्याम्	समिद्भिः	तृ०
समिधि	समिधोः	समित्सु	स०

इत्यादि । एवम्-क्षुप् युप् क्रुप् ममुखाः ।

धान्तो विशेषणरूपः—

‘सुसमिध्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुसमित्-इ	सुसमिधौ	सुसमिधः	प्र० सं०
-----------	---------	---------	----------

इत्यादि ‘समिध्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सुसमित्-इ	सुसमिधौ	सुसमिन्धि	प्र० द्वि० सं०
-----------	---------	-----------	----------------

तृतीयादौ ‘समिध्’ शब्दवत् ।

एवम्-भृणाविध् मर्षाविध् विक्रुध् अतिक्षुध् सुपुष् आदयः ।

‘ज्ञानबुध्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

ज्ञानभुत्-इ	ज्ञानबुधौ	ज्ञानबुधः	प्र० सं०
ज्ञानबुधम्	ज्ञानबुधौ	ज्ञानबुधः	द्वि०
ज्ञानबुधा	ज्ञानभुद्भ्याम्	ज्ञानभुद्भिः	तृ०
ज्ञानबुधे	ज्ञानबुधोः	ज्ञानभुद्भ्यः	च०

ज्ञानबुधः	॥	॥	पं०
ज्ञानबुधः	ज्ञानबुधोः	ज्ञानबुधाम्	प०
ज्ञानबुधि	ज्ञानबुधोः	ज्ञानभुत्सु	स०
नपुंसके—			

ज्ञानबुत्-इ ज्ञानबुधी ज्ञानबुन्धि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम् बुध् तत्त्वबुष् आदयः ।

नान्तः पुंलिङ्ग—

‘ आत्मन् ’ शब्दः ।

आत्मा	आत्मानौ	आत्मानः	प्र०
आत्मानम्	आत्मानौ	आत्मनः	द्वि०
आत्मना	आत्मभ्याम्	आत्मभिः	तृ०
आत्मने	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः	च०
आत्मनः	आत्मभ्याम्	आत्मभ्यः	पं०
आत्मनः	आत्मनोः	आत्मनाम्	प०
आत्मनि	आत्मनोः	आत्मसु	स०

एवम्—ब्रह्मन् अश्मन् शर्मन् कृष्णवर्त्मन् अध्यन् यज्यन्

अर्वन् सुपर्वन् आदयो नान्त-वान्तसंयोगाद् अचन्ताः ।

१ अर्वन् शब्द पञ्च अलग छे, तेना पुत्रिंशभां तथा श्रीसिंशभां
पृष्ठत् शब्द जेवा ३५ समञ्जसः जेभडे-पुत्रिंशभां अर्वन् अर्वन्ती अर्वन्तः ।

श्रीसिंशभां अर्वन्ती अर्वन्त्यौ अर्वन्त्यः । शुक्रो पृष्ठ ७६ भु.

२ नीते अति म् अन्धरा छ होय जेवा संयोग पक्षी आवेता अन
ना अकारने। द्वितीया वक्तव्यचन विभेरे स्वरादि विभक्ति पर रहेता राजन्
विभेरे वक्तव्य नीम होय कता नथी.

'राजन्' शब्दः ।

राजा	राजानो	राजानः	प्र०
राजानम्	राजानो	राज्ञः	द्वि०
राज्ञा	राजभ्याम्	राजभिः	तृ०
राज्ञे	राजभ्याम्	राजभ्यः	च०
राज्ञः	राजभ्याम्	राजभ्यः	पं०
राज्ञः	राज्ञोः	राज्ञाम्	प०
राज्ञि-राजनि	राज्ञोः	राजसु	स०
हे राजन्	हे राजानो	हे राजानः	सं०

एवम्-मज्जनं तप्तं वृक्षं मूर्धनं महिम्नं गरिम्नं लपिम्नं जणिम्नं आदयः ।

'मज्जनं' शब्दस्य द्वितीयावहुवचने मज्जः । 'तप्तं' शब्दस्य तप्तगः । 'महिम्नं' शब्दस्य महिम्नः ।

'मतिदिक्' शब्दे द्वितीयावहुवचनादौ स्वरादिप्रत्यये परं यद्वा अकारलोपस्तदा इकारस्य दीर्घत्वम् । यथा-मतिदीप्ता, मतिदीप्ता, मतिदीप्ते, मतिदीप्ते, मतिदीप्ते, मतिदीप्ते, मतिदीप्ते-मतिदिक् । शेषं 'राजन्' शब्दवत् ।

'पूपन्' शब्दः ।

पूपा	पूपणो	पूपणः	प्र०
हे पूपन्	हे पूपणो	हे पूपणः	सं०
पूपणम्	पूपणो	पूपणः	द्वि०

द्वितीयादौ 'राजन्' शब्दवत् । एवम्-अर्धमन् ।

‘वृत्रहन्’ शब्दः ।

वृत्रहा	वृत्रहणौ	वृत्रहणः	प्र०
हे वृत्रहन्	हे वृत्रहणौ	हे वृत्रहणः	सं०
वृत्रहणम्	वृत्रहणौ	वृत्रघ्नः	द्वि०
वृत्रघ्ना	वृत्रहभ्याम्	वृत्रहाभिः	तृ०
वृत्रघ्नि-वृत्रहणि वृत्रघ्नोः		वृत्रहसु	स०

इत्यादि । एवम्-मधुहन् गोत्रहन् आदयः ।

‘श्वन्’ शब्दः ।

श्व	श्वानौ	श्वानः	प्र०
हे श्वन्	हे श्वानौ	हे श्वानः	सं०
श्वानम्	श्वानौ	शुनः	द्वि०
शुना	श्वभ्याम्	श्वभिः	तृ०
शुनि	शुनोः	श्वसु	स०

‘युवन्’ शब्दः ।

युवा	युवानौ	युवानः	प्र०
हे युवन्	हे युवानौ	हे युवानः	सं०
युवानम्	युवानौ	यूनः	द्वि०
यूना	युवभ्याम्	युवाभिः	तृ०
यूनि	यूनोः	युवसु	स०

‘मघवन्’ शब्दः ।

मघवा	मघवानौ	मघवानः	प्र०
हे मघवन्	हे मघवानौ	हे मघवानः	सं०
मघवानम्	मघवानौ	मघोनः	द्वि०
मघोना	मघवभ्याम्	मघवानिः	तृ०
मघोनि	मघोनोः	मघवसु	स०

‘दीर्घाहन्’ शब्दः ।

दीर्घाहाः	दीर्घाहानौ	दीर्घाहानः	प्र०
दीर्घाहानम्	दीर्घाहानौ	दीर्घाहः	द्वि०
दीर्घाहा	दीर्घाहोभ्याम्	दीर्घाहोभिः	तृ०
दीर्घाहे	दीर्घाहोभ्याम्	दीर्घाहोभ्यः	च०
दीर्घाहः	दीर्घाहोभ्याम्	दीर्घाहोभ्यः	पं०
दीर्घाहः	दीर्घाहोः	दीर्घाहाम्	ष०
दीर्घाहि	दीर्घाहोः	दीर्घाहस्तु	स०
दीर्घाहनि		दीर्घाहःसु	
हे दीर्घाहः	हे दीर्घाहानौ	हे दीर्घाहानः	सं०

‘शशिन्’ शब्दः ।

शशी	शशिनौ	शशिनः	प्र०
शशिनम्	शशिनौ	शशिनः	द्वि०
शशिना	शशिभ्याम्	शशिभिः	तृ०

शशिने	शशिभ्याम्	शशिज्यः	च०
शशिनः	शशिज्याम्	शशिज्यः	पं०
शशिनः	शशिनोः	शशिनाम्	प०
शशिनि	शशिनोः	शशिषु	स०
हे शशिन्	हे शशिनौ	हे शशिनः	सं०

एवम्—वाजिन् मन्त्रिन् कञ्चुकिन् करिन् परमेष्ठिन् आदयः ।

‘ पथिन् ’ शब्दः ।

पन्थाः	पन्थानौ	पन्थानः	प्र० सं०
पन्थानम्	पन्थानौ	पथः	द्वि०
पथा	पथिभ्याम्	पथिभिः	तृ०
पथे	पथिज्याम्	पथिज्यः	च०
पथः	पथिभ्याम्	पथिभ्यः	पं०
पथः	पथोः	पथाम्	प०
पथि	पथोः	पथिषु	स०

एवम्—मथिन् शब्दः ।

‘ ऋमुक्षिन् ’ शब्दः ।

ऋमुक्षाः	ऋमुक्षाणौ	ऋमुक्षाणः	प्र० सं०
ऋमुक्षाणम्	ऋमुक्षाणौ	ऋमुक्षः	द्वि०
ऋमुक्षा	ऋमुक्षिभ्याम्	ऋमुक्षिभिः	तृ०
ऋमुक्षे	ऋमुक्षिभ्याम्	ऋमुक्षिभ्यः	च०

કમુક્ષ:	કમુક્ષિભ્યામ્	કમુક્ષિભ્ય:	પં०
કમુક્ષ:	કમુક્ષો:	કમુક્ષામ્	પ૦
કમુક્ષિ	કમુક્ષો:	કમુક્ષિષુ	સં

નાન્ત: સ્ત્રીલિङ्ગ:-

‘સીમન્’ શબ્દ:

સીમા	{ સીમે ^૧	{ સીમાં:	{ પ્ર૦
સીમાં	{ સીમાનો ^૨	{ સીમાન્:	{
હે સીમે,	{ હે સીમે,	{ હે સીમાં,	{ સં૦
હે સીમન્	{ હે સીમાનો	{ હે સીમાન્:	{
સીમામ્,	{ સીમે,	{ સીમાં,	{ દ્વિ૦
સીમાનમ્	{ સીમાનો	{ સીમ્ન:	{
સીમયા,	{ સીમાભ્યામ્,	{ સીમાભિં,	{ તૃ૦
સીમ્ના	{ સીમભ્યામ્	{ સીમભિ:	{

इत्यादि । एवम्- पामन् प्रमुखाः ।

‘રાજન્’ શબ્દ: । (સ્ત્રીલિङ्ગે)

રાણી	રાણ્યૌ	રાણ્ય:	પ્ર૦
------	--------	--------	------

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् । एवम्-तक्षन् प्रमुखाः । यथा तक्षणी

तक्षणी तक्ष्यः, आदयः ।

૧ જેને અંતે મન્ હોય એવા શબ્દને સ્ત્રીલિંગમાં આ (ઙાપ્) વિધિએ આવે છે. જ્યારે આ (ઙાપ્) આવે ત્યારે તેના ૩૫ માળા શબ્દ જેવા સમજવા.

૨ જ્યારે આ ન આવે, પણ સીમન્ એ પ્રમાણે નકારાન્ત રહે ત્યારે તેના ૩૫ રાજન્ શબ્દ જેવા સમજવા.

नान्ताः स्त्रीलिङ्ग-नपुंसकलिङ्गाः

९१

‘ श्वन् ’ शब्दः । (स्त्रीलिङ्गे)

शुनी	शुन्यौ	शुन्यः	प्र०
------	--------	--------	------

इत्यादि ‘ नदी ’ शब्दवत् ।

‘ मघवन् ’ शब्दः । (स्त्रीलिङ्गे)

मघोनी	मघोन्यौ	मघोन्यः	प्र०
-------	---------	---------	------

इत्यादि ‘ नदी ’ शब्दवत् ।

‘ युवन् ’ शब्दः । (स्त्रीलिङ्गे)

युवतिः	युवती	युवतयः	प्र०
--------	-------	--------	------

इत्यादि ‘ पति ’ शब्दवत् ।

नान्तो नपुंसकलिङ्गः—

‘ पर्वन् ’ शब्दः ।

पर्व	पर्वणी	पर्वाणि	प्र० द्वि०
------	--------	---------	------------

हे पर्व—हे पर्वन्	हे पर्वणी	हे पर्वाणि	सं०
-------------------	-----------	------------	-----

पर्वणा	पर्वभ्याम्	पर्वजिः	तृ०
--------	------------	---------	-----

इत्यादि तृतीयादौ ‘ आत्मन् ’ शब्दवत् ।

एवम्—वर्षन् नर्मन् कर्मन् जन्मन् सन्नन् भर्मन् चर्मन् वर्मन्
वर्त्मन् शर्मन् ब्रह्मन् आदयः ।

‘ सामन् ’ शब्दः ।

साम	साम्नी—सामनी	सामानि	प्र० द्वि०
-----	--------------	--------	------------

हे सामन्—हे साम	”	हे सामानि	सं०
-----------------	---	-----------	-----

साम्ना	सामभ्याम्	सामभिः	तृ०
--------	-----------	--------	-----

इत्यादि तृतीयादौ ‘ राजन् ’ शब्दवत् ।

एवम्—दामन् धामन् व्योमन् नामन् लोमन् —

‘अहन्’ शब्दः ।

अहः अहो-अहनी अहानि प्र० द्वि० सं०
 अह्ना अहोभ्याम् अहोभिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘दीर्घाहन्’ शब्दवत् ।

नान्तो विशेषणरूपः—

‘सुपर्वन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

सुपर्व सुपर्वाणौ सुपर्वाणः प्र०

इत्यादि ‘आत्मन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

सुपर्वो,	}	सुपर्वे,	}	सुपर्वाः,	}	प्र०
सुपर्वौ		सुपर्वाणौ		सुपर्वाणः		
सुपर्वाम्,	}	सुपर्वे,	}	सुपर्वाः,	}	द्वि०
सुपर्वाणम्)		सुपर्वाणौ		सुपर्वाणः		

इत्यादि ।

नपुंसके—

सुपर्व सुपर्वणी सुपर्वाणि प्र० द्वि०
 हेसुपर्वन्-हेसुपर्व हेसुपर्वणी हेसुपर्वाणि सं०
 सुपर्वणा सुपर्वभ्याम् सुपर्वभिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘आत्मन्’ शब्दवत् ।

एवम्—प्रियव्रतन् सुशर्मन् शोभनाध्वन् बहुयज्वन् प्रियात्मन्
 बहुकर्मन् प्रियसन्नन् प्रियराजयुध्वन् सुसहयुध्वन् प्रिययज्वन् आदयः ।

‘सुसीमन्’ शब्दः । (सुसिमे)

सुसीमा सुसीमानौ सुसीमान्
सुसीमानम् सुसीमानौ सुसीमान्
इत्यादि ‘राजन्’ शब्दवत् ।

खोलिङ्गे-

सुसीमा, सुसीमे,
सुसीम्नी, सुसीम्यो,
सुसीमा सुसीमानौ

हेसुसीमे-हेसुसी-
म्नि, हेसुसीमन्

सुसीमाम्,
सुसीम्नीम्,
सुसीमानम्

सुसीमया, सुसीमाभ्याम्,
सुसीम्या, सुसीम्नीभ्याम्,
सुसीम्ना सुसीमभ्याम्

इत्यादि ‘माला’ वत्,

१ खोलिङ्गभां सुसीमन् २५ इकारान्तं इदमन्तं नान्ता
रान्तं भवेत् ७८

२ आकारान्तं होय त्वादे ७८ इकारान्तं इदमन्तं नान्ता

३ ईकारान्तं होय त्वादे ७८ इकारान्तं इदमन्तं नान्ता

४ नकारान्तं होय त्वादे ७८ इकारान्तं इदमन्तं नान्ता

નપુંસકે-

સુસીમ સુસીમ્ની-સુસીમની સુસીમાનિ પ્ર૦ દ્વિ૦

હે સુસીમ-હે સુસીમન્ " " સં૦

ઇત્યાદિ 'સામન્' શબ્દવત્ ।

એવમ્-વહુપામન્ હદામન્ સુતામન્ ઉચ્ચથામ પ્રિયરાજન્

વહુસામન્ સ્થૂલમૂર્ધન્ પ્રિયમહિમન્ સુદિવન્ આદયઃ

'પ્રિયપૂપન્' શબ્દઃ (પુંલિङ્ગે)

પ્રિયપૂપા પ્રિયપૂપણૌ પ્રિયપૂપણઃ પ્ર૦

ઇત્યાદિ 'પૂપન્' શબ્દવત્ ।

સ્ત્રીલિङ્ગે-

પ્રિયપૂપા	}	પ્રિયપૂપે	}	પ્રિયપૂપાઃ	}	પ્ર૦
પ્રિયપૂપ્ણી		પ્રિયપૂપ્ણયૌ		પ્રિયપૂપ્ણયઃ		
પ્રિયપૂપા		પ્રિયપૂપણૌ		પ્રિયપૂપણઃ		

ઇત્યાદિ । એવમ્-પ્રિયાર્યમન્ ।

'શ્રૂણહન્' શબ્દઃ । (પુંલિङ્ગે)

શ્રૂણહા શ્રૂણહાનૌ શ્રૂણહાનઃ પ્ર૦

શ્રૂણહાનમ્ શ્રૂણહાનો શ્રૂણઘ્નઃ દ્વિ૦

ઇત્યાદિ 'હ્રણહન્' શબ્દવત્ ।

૧ સ્ત્રીલિંગમાં પ્રથમાના દ્વિત્યનામાં પ્રિયરાજે પ્રિયરાયૌ પ્રિયરાજાનો એ પ્રમાણે ૩૫ કરવાં.

૨ જ્યાં અકાર નો લેખ થાય ત્યાં પ્રતિદિવન્ સજ્ઞની જેમ ફકાર નો દીર્ઘ કરવો. જુઓ પૃષ્ઠ ૮૬ અં.

૩ માલા સજ્ઞ જેમ. ૪ નદી સજ્ઞ જેમ. ૫ પૂપન્ સજ્ઞ જેમ.

स्त्रीलिङ्गे—

भ्रूणघ्नी,	{	भ्रूणघ्न्यौ,	{	भ्रूणघ्न्यः,	{	प्र०
भ्रूणहा	{	भ्रूणहानौ	{	भ्रूणहानः	{	
भ्रूणघ्नीम्,	{	भ्रूणघ्न्यौ,	{	भ्रूणघ्नीः	{	द्वि०
भ्रूणहानम्	{	भ्रूणहानौ	{	भ्रूणघ्नः	{	

इत्यादि ।

नपुंसके—

भ्रूणह	भ्रूणघ्नी-भ्रूणहनी	भ्रूणहानि	प्र०	द्वि०
हेभ्रूणहन-हेभ्रूणह	”	”	”	सं०
भ्रूणघ्ना	भ्रूणहभ्याम्	भ्रूणहभिः	तृ०	

इत्यादि तृतीयादौ 'वृत्रहन' शब्दवत् ।

एवम्—अहिहन् ब्रह्महन् पशुहन् आदयः ।

‘प्रियश्वन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे सर्वरूपाणि ‘श्वन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियैश्वा,	{	प्रियैश्वे,	{	प्रियैश्वाः,	{	प्र०
प्रियैश्वाँ	{	प्रियैश्वानौ	{	प्रियैश्वानः	{	
प्रियैश्वाम्,	{	प्रियैश्वे,	{	प्रियैश्वाः,	{	द्वि०
प्रियैश्वानम्	{	प्रियैश्वानौ	{	प्रियैश्वानः	{	

१ नदी शब्द जेवां ३५ सभज्यां. २ वृत्रहन शब्द जेवां ३५ सभज्यां.

३ माला शब्द जेवां ३५ सभज्यां. ४ श्वन् शब्द जेवां ३५ द्वां.

नपुंसके-

प्रियश्च प्रियशुनी प्रियश्चानि प्र० द्वि०
 हे प्रियश्चन्- } हे प्रियशुनी हे प्रियश्चानि सं०
 प्रियश्च
 तृतीयादौ 'श्चन्' शब्दवत् ।

'अतिश्चन्' शब्दः । (पुंलिङ्गे)
 पुंलिङ्गे 'श्चन्' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे-

अतिशुनी अतिशुन्यौ अतिशुन्यः प्र०
 इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके-

नपुंसकलिङ्ग 'प्रियश्चन्' शब्दवत् ।

'अतियुवन्' । शब्दः (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे 'युवन्' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे-

अतियूनी अतियून्यौ अतियून्यः प्र०
 अतियूनीम् अतियून्यौ अतियूनीः द्वि०
 इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके-

अतियुव अतियूनी अतियुवानि प्र० द्वि०
 हे अतियुव } हे अतियूनी हे अतियुवानि सं०
 हे अतियुवन्
 तृतीयादौ 'युवन्' शब्दवत् ।

‘અતિમઘવન્’ શબ્દઃ । (પુંલિઙ્ગે)

પુંલિઙ્ગે સર્વરૂપાણિ ‘મઘવન્’ શબ્દવત્ ।

સ્ત્રીલિઙ્ગે—

અતિમઘોની અતિમઘોન્યૌ અતિમઘોન્યઃ પ્ર૦
અતિમઘોનીમ્ અતિમઘોન્યૌ અતિમઘોનીઃ દ્વિ૦
ઇત્યાદિ ‘નદી’ શબ્દવત્ ।

નપુંસકે—

અતિમઘવ અતિમઘોની અતિમઘવાનિ પ્ર૦ દ્વિ૦
હે અતિમઘવ, { હે અતિમઘોની હે અતિમઘવાનિ સં૦
હે અતિમઘવન્ }
તૃતીયાદૌ ‘મઘવન્’ શબ્દવત્ ।

‘પ્રિયાહન્’ શબ્દઃ । (પુંલિઙ્ગે)

પ્રિયાહાઃ પ્રિયાહાનો પ્રિયાહાનઃ પ્ર૦
ઇત્યાદિ પુંલિઙ્ગે ‘દીર્ઘાહન્’ શબ્દવત્ ।

સ્ત્રીલિઙ્ગે—

પ્રિયાહ્ની, } પ્રિયાહ્ન્યૌ } પ્રિયાહ્ન્યઃ } પ્ર૦
પ્રિયાહ્ના, } પ્રિયાહે, } પ્રિયાહ્નાઃ, }
પ્રિયાહ્નાઃ } પ્રિયાહાનો } પ્રિયાહાનઃ }

૧ સ્ત્રીલિંગમાં પ્રિયાહન્ શબ્દના પ્રિયાહ્ની પ્રિયાહ્ના અને પ્રિયાહન્ એ પ્રમાણે ત્રણ રૂપ બને છે. ૨ નદી શબ્દ જેવા રૂપ કરવા. ૩ માલા શબ્દ જેવા રૂપ કરવા ૪ દીર્ઘાહન્ શબ્દ જેવા રૂપ કરવા.

प्रियाह्वीम्,	}	प्रियाह्व्यौ,	}	प्रियाह्वीः,	}	द्वि०
प्रियाह्वाम्,		प्रियाह्वे,		प्रियाह्वः,		
प्रियाह्वानम्		प्रियाह्वानौ		प्रियाह्वः		

इत्यादि ।

नपुंसके-

प्रियाहः प्रियाह्वी-प्रियाह्वनी प्रियाह्वानि प्र० द्वि०
 इत्यादि 'अहन्' शब्दवत् । एवम्-दीर्घाहन् आदयः ।

‘धीवन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

धीवा	धीवानौ	धीवानः	प्र०
धीवानम्	धीवानौ	धीवन्ः	द्वि०
धीवन्ता	धीवभ्याम्	धीवभिः	तृ०

इत्यादि 'राजन्' शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे-

धीवरी	धीवर्यौ	धीवर्यः	प्र०
धीवरीम्	धीवर्यौ	धीवरीः	द्वि०

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके-

धीव धीवन्ती-धीवनी धीवानि प्र० द्वि०

इत्यादि 'सामन्' शब्दवत् ।

एवम्-पीवन् भूरिदावन् घृतपावन् अवावन् आदयः ।

‘ शर्वन् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

शर्वा	शर्वाणौ	शर्वाणः	प्र०
शर्वाणम्	शर्वाणौ	शर्वणः	द्वि०

इत्यादि ‘ आत्मन् ’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

शर्वरी	शर्वर्यौ	शर्वर्यः	प्र०
--------	----------	----------	------

इत्यादि ‘ नदी ’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

शर्व	शर्वणी	शर्वाणि	प्र० द्वि०
------	--------	---------	------------

इत्यादि ‘ पर्वन् ’ शब्दवत् ।

एवम्—मेरुदृश्वन् सुत्वन सहकृत्वन राजकृत्वन प्रातरित्वन्
आदयः ।

‘ राजयुध्वन् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

राजयुध्वा	राजयुध्वानौ	राजयुध्वानः	प्र०
राजयुध्वानम्	राजयुध्वानौ	राजयुध्वनः	द्वि०

इत्यादि ‘ आत्मन् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

राजयुध्व	राजयुध्वनी	राजयुध्वानि	प्र० द्वि०
----------	------------	-------------	------------

इत्यादि ‘ पर्वन् ’ शब्दवत् ।

एवम्—अश्वन् अतियज्वन् आदयः ।

‘विजावन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

विजावा विजावानौ विजावानः प्र०

विजावानम् विजावानौ विजावन् द्वि०

इत्यादि पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च पुंलिङ्ग‘राजन्’शब्दवत् ।

नपुंसके—

नपुंसक‘सायन्’शब्दवत्

एवम्—विखावन् दधिकावन् ध्वावन् घूरावन् यावन् अग्रेगा-
वन् आदयः ।

‘प्रियधीवन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे ‘राजन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

प्रियधीवरी,	{	प्रियधीवर्यौ,	{	प्रियधीवर्यः,	{	प्र०
प्रियधीवा,		प्रियधीवे,		प्रियधीवाः,		
प्रियधीवा		प्रियधीवानौ,		प्रियधीवानः		

प्रियधीवरीम्,	{	"	{	प्रियधीवरीः,	{	द्वि०
प्रियधीवाम्,				प्रियधीवाः,		
प्रियधीवानम्				प्रियधीवन्		

नपुंसके—

नपुंसकलिङ्गे ‘सामन्’शब्दवत् । एवम्—प्रियपीवन् प्रियभू-
रिदावन् सुघृतपावन् प्रियावावन् आदयः ।

१ इत्तु व्याप्तौ धातुना वन् प्रत्यय पर रहतां २ गम् धातुना
३ नदी शब्द जेम. ४ माला शब्द जेम. ५ राजन् शब्द जेम.

‘ प्रियशर्वन् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे ‘आत्मन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे

प्रियशर्वरी,	प्रियशर्वर्यौ,	प्रियशर्वर्यः,	प्र०
प्रियशर्वा,	प्रियशर्वे,	प्रियशर्वाः,	
प्रियशर्वा	प्रियशर्वाणौ	प्रियशर्वाणः	
प्रियशर्वरीम्,	प्रियशर्वर्यौ,	प्रियशर्वरीः,	द्वि०
प्रियशर्वाम्,	प्रियशर्वे,	प्रियशर्वाः,	
प्रियशर्वाणम्	प्रियशर्वाणौ	प्रियशर्वणः	

नपुंसके—

नपुंसकलिङ्गे ‘पर्वन्’ शब्दवत् ।

एवम्—प्रियमेरुदृश्वन् सुसुत्वन सुसहकृत्वन प्रियराजकृत्वन
सुपातरित्वन् आदयः ।

‘ प्रियविजावन् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे ‘राजन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

स्त्रीलिङ्गे ‘सीमन्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

नपुंसकलिङ्गे ‘सापन्’ शब्दवत् ।

एवम्—प्रियविखावन् प्रियाग्रेगावन् आदयः ।

‘अतिपर्वन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे ‘आत्मन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

अतिपर्वणी अतिपर्वण्यौ अतिपर्वण्यः प्र०
इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

नपुंसकलिङ्गे ‘पर्वन्’ शब्दवत् ।

‘दण्डिन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

दण्डी दण्डीनौ दण्डीनः प्र०
इत्यादि ‘शशिन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

दण्डिनी दण्डिन्यौ दण्डिन्यः प्र०
इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

दण्डि दण्डीनी दण्डीनि प्र० द्वि०
हे दण्डिन्—हे दण्डि हे दण्डिनी हे दण्डीनि सं०
दण्डिना दण्डीभ्याम् दण्डिभिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘शशिन्’ शब्दवत् ।

एवम्—ग्राहिन् स्यायिन् भाविन् धाङ्भाराविन् उष्ट्रक्रोशिन्
मिन् आगामिन् सर्वदर्शिन् प्रियशशिन् सुवाजिन् प्रियमन्त्रिन् शृङ्गिन्
मक्रिन् सग्विन् मुख्याः ।

‘सुपथिन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे सर्वरूपाणि पथिन् शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

सुपथी सुपथ्यौ सुपथ्यः प्र०

सुपथीम् सुपथ्यौ सुपथीः द्वि०

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सुपथि सुपथी सुपन्थानि प्र०

हे सुपथि-हे सुपथिन् हे सुपथी हे सुपन्थानि सं०

सुपथा सुपथिभ्याम् सुपथिभिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘पथिन्’ शब्दवत् ।

एवम्—प्रियपथिन् अतिपथिन् प्रियपथिन् सुमथिन् आदयः ।

‘बहुक्रमुक्षिन्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

पुंलिङ्गे ‘क्रमुक्षिन्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

बहुक्रमुक्षी बहुक्रमुक्ष्यौ बहुक्रमुक्ष्यः प्र०

बहुक्रमुक्षीम् बहुक्रमुक्ष्यौ बहुक्रमुक्षीः द्वि०

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

बहुक्रमुक्षि बहुक्रमुक्षी बहुक्रमुक्ष्याणि प्र० द्वि०

हे बहुक्रमुक्षि) “ “ सं०

हे

बहुक्रभुदा बहुक्रभुक्षिभ्याम् बहुक्रभुक्षिभिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ 'क्रभुक्षिन्'शब्दवत् ।

एवम्-अवृभुक्षिन् प्रियक्रभुक्षिन् आदयः ।

पान्तः स्त्रीलिङ्गो-

'अप्' शब्दः । (नित्यं बहुवचनान्तः)

आपः, प्रथमाबहुवचनम् । अपः, द्वि० व० ।
अद्भिः, तृ० व० । अद्भ्यः, च० व० । अद्भ्यः, पं०
व० । अपाम्, ष० व० । अप्सु, स० व० । हे आपः
सम्बोधनबहुवचनम् ।

पान्तो विशेषणरूपो-

'मन्त्रजप्' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

मन्त्रजप्-ञ्	मन्त्रजपौ	मन्त्रजपः	प्र० सं०
मन्त्रजपम्	मन्त्रजपौ	मन्त्रजपः	द्वि०
मन्त्रजपा	मन्त्रजप्भ्याम्	मन्त्रजप्भिः	तृ०
मन्त्रजपि	मन्त्रजपोः	मन्त्रजप्सु	स०

एवम्-मण्डपलिप् अक्षरलुप् गुप् आदयः पान्ताः ।

'स्वप्' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

स्वाप्-ञ्	स्वापौ	स्वापः	प्र०
स्वापम्	स्वापौ	स्वपः	द्वि०
स्वपा	स्वप्भ्याम्	स्वप्भिः	तृ०

स्वप्ने	स्वद्वभ्याम्	स्वद्वभ्यः	च०
स्वपः	स्वद्वभ्याम्	स्वद्वभ्यः	पं०
स्वपः	स्वपोः	स्वपाम्	प०
स्वपि	स्वपोः	स्वप्सु	सं०
हे स्वप्	हे स्वापो	हे स्वापः	सं०

नपुंसके-

स्वप्-व्, स्वपी स्वाप्ति-स्वप्ति प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-अत्यप् शुच्यप् बहुप् आदयः ।

फान्तो विशेषणरूपो-

‘अरितुफ्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अरितुप्-व्	अरितुफौ	अरितुफः	प्र० सं०
अरितुफम्	अरितुफौ	अरितुफः	द्वि०
अरितुफा	अरितुब्भ्याम्	अरितुवभिः	तृ०
अरितुफि	अरितुफोः	अरितुप्सु	सं०

नपुंसके-

अरितुप्-व्, अरितुफी अरितुम्फि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-मात्यगुप् आदयः ।

वान्तो विशेषणरूपः-

‘सुकव्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुकप्-व्	सुकघौ	सुकयः	प्र० सं०
सुकवम्	सुकघौ	सुकयः	दि०
सुकया	सुकब्भ्याम्	सुकविमः	तृ०
सुकवि	सुकवोः	सुकप्सु	स०

नपुंसके-

सुकप्-व्	सुकवी	सुकम्वि	प्र० दि० सं०
----------	-------	---------	--------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-अतिवलीय् आदयः ।

‘पुत्रचुम्ब’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

पुत्रचुम्	पुत्रचुम्बौ	पुत्रचुम्बः	प्र० सं०
पुत्रचुम्बम्	पुत्रचुम्बौ	पुत्रचुम्बः	दि०
पुत्रचुम्बा	पुत्रचुम्भ्याम्	पुत्रचुम्भिः	तृ०
पुत्रचुम्बि	पुत्रचुम्बोः	पुत्रचुम्ब्सु	स०

नपुंसके-

पुत्रचुम्	पुत्रचुम्बी	पुत्रचुम्बि	प्र० दि० सं०
-----------	-------------	-------------	--------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

एवम्-प्रियाचुम्ब अतिलम्ब सुकुम्ब आदयः ।

भान्तः स्त्रीलिङ्गः-

‘ककुम्भ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

ककुप्-व्	ककुभौ	ककुभः	प्र० सं०
ककुभम्	ककुभौ	ककुभः	दि०

ककुभा	ककुब्भ्याम्	ककुब्भिः	तृ०
ककुभि	ककुजोः	ककुप्सु	स०

एवम्-भनुष्टुभ् आदयः ।

भान्तो विशेषणरूपः

‘सुककुम्’ शब्दः ।

पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च ‘ककुम्’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

सुककुप्-ञ् सुककुजी सुककुम्भि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ ‘ककुम्’ शब्दवत् ।

एवम्-कृतानुष्टुभ् आदयः ।

‘विदम्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

विधप्-ञ् विदभी विदभः प्र० सं०

विदभम् विदभी विदभः द्वि०

विदभा विधव्भ्याम् विधव्भिः तृ०

विदभि विदभोः विधप्सु स०

नपुंसके-

विधप्-ञ् विदभी विदम्भि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-गर्दम् आदयः ।

भान्तो विशेषणरूपः-

‘प्राप्तशम्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

प्राप्तशम्	प्राप्तशमी	प्राप्तशमः	प्र० सं०
प्राप्तशमम्	प्राप्तशमौ	प्राप्तशमः	द्वि०
प्राप्तशमा	प्राप्तशम्भ्याम्	प्राप्तशम्भिः	तृ०
प्राप्तशमि	प्राप्तशमोः	प्राप्तशम्सु	स०

नपुंसके—

प्राप्तशम्	प्राप्तशमी	प्राप्तशमि	प्र० द्वि० सं०
वृत्तीयादौ पुलिङ्गवत् ।			

‘प्रशाम्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

प्रशान्	प्रशामौ	प्रशामिः	प्र० सं०
प्रशामम्	प्रशामौ	प्रशामः	द्वि०
प्रशामा	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भिः	तृ०
प्रशामे	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भ्यः	च०
प्रशामः	प्रशान्भ्याम्	प्रशान्भ्यः	पं०
प्रशामः	प्रशामोः	प्रशामामः	ष०
प्रशामि	प्रशामोः	प्रशाम्सु	स०

नपुंसके—

प्रशान्	प्रशामी	प्रशामि	प्र० द्वि० सं०
वृत्तीयादौ पुलिङ्गवत् ।			

एवम्—प्रताम् अतिदाम् परिवलाम् आदयः ।

यान्त-रान्ताः स्त्री-नपुंसकलिङ्ग-विशेषणरूपाः १०९

यान्तो विशेषणरूपो-

‘जय्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

जय्	जयौ	जयः	प्र० सं०
जयम्	जयौ	जयः	द्वि०
जयौ	जयञ्चाम्	जयभिः	तृ०
जयि	जयोः	जयसु	सं०

नपुंसके-

जय्	जयी	जयि	प्र० द्वि० सं०
-----	-----	-----	----------------

‘हृतीयोदौ’ पुंलिङ्गवत् । एवम्-नय् संय् अन्यय् आदयः ।

रान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘गिर’ शब्दः ।

गीः	गिरो	गिरः	प्र० सं०
गिरम्	गिरौ	गिरः	द्वि०
गिरो	गीर्भ्याम्	गीभिः	तृ०
गिरि	गिरोः	गीर्षु	सं०

एवम्-धुर् पुर् जूर् आदयः ।

१ जयम् आचष्टे इति (भिच्) जययति, जययतीति (क्विप्)

जय्, गीर्भी रीति नय् संय् अन्यय् विभेदो नृपुषु विभेद इत्येव ।

२ जूर् सञ्जली विभेदो नृपुषु विभेद इत्येव ।

अभिज्ञा इत्येव इति ।

‘ दार ’ शब्दः ।

दाः	दारी	दारः	प्र० सं०
दारम्	दारी	दारः	दि०
द्वारा	दाभ्याम्	द्वार्षिः	तृ०
द्वारि	द्वारोः	द्वार्यु	स०

पवम्-वार आदयः ।

रान्तो नपुंसकलिङ्गो-

‘ वार ’ शब्दः ।

वाः	वारी	वारि	प्र० दि० सं०
वारा	वाभ्याम्	वार्षिः	तृ०
वारे	वाभ्याम्	वार्यः	च०

इत्यादि वृत्तीयादौ ‘ दार ’ शब्दवत् ।

रान्तो विशेषणरूपः-

‘ सुगिर ’ शब्दः (पुंसिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुगीः	सुगिरो	सुगिरः	प्र० सं०
-------	--------	--------	----------

इत्यादि ‘ गिर ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

सुगीः	सुगिरी	सुगिरि	प्र० दि० सं०
-------	--------	--------	--------------

वृत्तीयादौ ‘ गिर ’ शब्दवत् । पवम्-मात्तपुर बहुपुर आदयः ।

लान्तो विशेषणरूपो-

‘विमल्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

विमल्	विमली	विमलः	प्र० सं०
विमलम्	विमली	विमलः	द्वि०
विमला	विमल्याम्	विमलिः	तृ०
विमलि	विमलोः	विमल्युः	सं०

नपुंसके-

विमल्	विमली	विमलि	प्र० द्वि० सं०
-------	-------	-------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गचत् ।

एवम्-धवल उज्ज्वल पठितहल कमल आदयः ।

वान्तः स्त्रीलिङ्गे-

‘दिव्’ शब्दः ।

द्यौः	दिवी	दिवः	प्र० सं०
दिवम्	दिवी	दिवः	द्वि०
दिवा	द्युज्याम्	द्युभिः	तृ०
दिवे	द्युज्याम्	द्युभ्यः	च०
दिवः	द्युभ्याम्	द्युज्यः	पं०
दिवः	दिवोः	दिवाम्	प०
दिवि	दिवोः	द्युषु	सं०

१ विमलम् आचष्टे (णिच्) विमलयति, विमलयतीति (क्विप्)

विमल्, अे प्रभावे विमले हरेव। अेती रीते धवल कमल विशेषण-
भा ५५ समन्त

वान्तो विशेषणरूपः—

‘सुदिव्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुद्यौः	सुदिवौ	सुदिवः	प्र० सं०
सुदिवम्	सुदिवौ	सुदिवः	द्वि०
सुदिवा	सुद्युज्याम्	सुद्युभिः	तृ०

इत्यादि ‘दिव्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सुद्यु	सुदिवी	सुदिवि	प्र० द्वि० सं०
--------	--------	--------	----------------

तृतीयादौ ‘दिव्’ शब्दवत् ।

एवम्—विमलदिव् अतिदिव् मिषदिव् आदयः ।

शान्तः पुंलिङ्गे—

‘विश्’ शब्दः ।

विद्—इ	विशौ	विशः	प्र० सं०
विशम्	विशौ	विशः	द्वि०
विशा	विद्भ्याम्	विद्भिः	तृ०
विशे	विद्भ्याम्	विद्भ्यः	च०
विशः	विद्भ्याम्	विद्भ्यः	पं०
विशः	विशोः	विशाम्	ष०
विशि	विशोः	विदसु	स०

शान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘ दिश् ’ शब्दः ।

दिक्-ग्	दिशौ	दिशः	प्र० सं०
दिशम्	दिशौ	दिशः	द्वि०
दिशा	दिग्भ्याम्	दिग्भिः	तृ०
दिशे	दिग्भ्याम्	दिग्भ्यः	च०
दिशः	दिग्भ्याम्	दिग्भ्यः	पं०
दिशः	दिशोः	दिशाम्	ष०
दिशि	दिशोः	दिक्षु	स०

एवम्-दृश् ।

शान्तो विशेषणरूपः-

‘ प्राश् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

प्राट्-ङ्	प्राशौ	प्राशः	प्र० सं०
प्राशम्	प्राशौ	प्राशः	द्वि०

इत्यादि ‘ विश् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

प्राट्-ङ्	प्राशी	प्रांशि	प्र० द्वि० सं०
-----------	--------	---------	----------------

वृत्तीयादौ ‘ विश् ’ शब्दवत् ।

‘ घृतस्पृश् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

घृतस्पृक्-ग्	घृतस्पृशौ	घृतस्पृशः	प्र० सं०
--------------	-----------	-----------	----------

‘ शब्दवत् ।

नपुंसके-

घृतस्पृक्-ग् घृतस्पृशी घृतस्पृंशि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ ' दिश् ' शब्दवत् ।

एवम्-मन्यस्पृश् दलस्पृश् दृष्टदिश् सुदृश् कीदृश् यादृश् तादृश्
ईदृश् भवादृश् युष्मादृश् अस्मादृश् सदृश् आदयः ।

' जीवनश् ' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

जीवनक्-ग्, जीवनद्-ङ् जीवनशौ जीवनशः प्र० सं०
जीवनशम् जीवनशौ जीवनशः द्वि०

जीवनशा	{ जीवनगभ्याम् जीवनङ्भ्याम् }	{ जीवनग्भिः जीवनङ्भिः }	{ तृ०
जीवनशे	{ जीवनगभ्याम् जीवनङ्भ्याम् }	{ जीवनगभ्यः जीवनङ्भ्यः }	{ च०
जीवनशि	जीवनशोः	जीवनक्षु-दसु	स०

इत्यादि । एवम्-माणनश् आदयः

पान्तः पुंलिङ्गो-

' द्विप् ' शब्दः ।

द्विद्-ङ्	द्विपौ	द्विपः	प्र० सं०
द्विपम्	द्विपौ	द्विपः	द्वि०
द्विपा	द्विङ्भ्याम्	द्विङ्भिः	तृ०
द्विपि	द्विपोः	द्विट्	

पान्तः स्त्रीलिङ्गः—

‘ त्विप् ’ शब्दः ।

त्विद्—इ त्विपौ त्विपः प्र० सं०

इत्यादि ‘ द्विप् ’ शब्दवत् ।

एवम्—प्राष्टप् रूपं विप्रप् वृप् मुप् आदयः ॥

पान्ता विशेषणरूपो—

‘ रत्नमुप् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

रत्नमुद्—इ रत्नमुपौ रत्नमुपः प्र० सं०

इत्यादि ‘ द्विप् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

रत्नमुद्—इ रत्नमुपी रत्नमुपि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

एवम्—कूरद्विप् सुत्विप् अतिरूप आदयः ।

‘ दधृप् ’ शब्दः (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

दधृक्—ग् दधृपौ दधृपः प्र० सं०

दधृपम् दधृपौ दधृपः द्वि०

दधृपा दधृग्न्याम् दधृग्भिः तृ०

दधृषि दधृपोः दधृभु स०

नपुंसके—

दधृक्—ग् दधृपी दधृपि प्र० द्वि० सं०

‘सजुप’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सजूः	सजुपौ	सजुपः	प्र० सं०
सजुपम्	सजुपो	सजुपः	द्वि०
सजुपा	सजूर्भ्याम्	सजूर्भिः	तृ०
सजुपि	सजुपोः	सजूःपु-सजूप्पु	स०

नपुंसके-

सजूः	सजुपी	सजूपि	प्र० द्वि० सं०
------	-------	-------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘काष्ठतक्ष्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

काष्ठतदं-इ	काष्ठतक्षौ	काष्ठतक्षः	प्र० सं०
काष्ठतक्षम्	काष्ठतक्षौ	काष्ठतक्षः	द्वि०
काष्ठतक्षा	काष्ठतद्व्याम्	काष्ठतक्षभिः	तृ०
काष्ठतक्षि	काष्ठतक्षोः	काष्ठतदसु	स०

नपुंसके-

काष्ठतदं-इ	काष्ठतक्षी	काष्ठतद्वक्षि	प्र० द्वि० सं०
------------	------------	---------------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-गोरस् दन्तत्वस् रिपुस्त्वस् एह-
प्रविचिस् मयुलिलिस् आदयः ।

‘धान्यापिपक्ष्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

धान्यापिपक्ष्-ग्	धान्यापिपक्षौ	धान्यापिपक्षः	प्र० सं०
------------------	---------------	---------------	----------

धान्यापिपक्षम् धान्यापिपक्षौ धान्यापिपक्षः द्वि०
धान्यापिपक्षा धान्यापिपक्षभ्याम् धान्यापिपक्षभिः तृ०

नपुंसके—

धान्यापिपक्ष—र् धान्यापिपक्षी धान्यापिपक्षीक्षे प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्—विवक्ष् दिवक्ष् आदयः ।

सान्तः पुंलिङ्गः—

‘चन्द्रमस्’ शब्दः ।

चन्द्रमाः	चन्द्रमसौ	चन्द्रमसः प्र०
चन्द्रमसम्	चन्द्रमसौ	चन्द्रमसः द्वि०
चन्द्रमसा	चन्द्रमोभ्याम्	चन्द्रमोभिः तृ०
चन्द्रमसे	चन्द्रमोभ्याम्	चन्द्रमोन्यः च०
चन्द्रमसः	चन्द्रमोभ्याम्	चन्द्रमोभ्यः पं०
चन्द्रमसः	चन्द्रमसोः	चन्द्रमसाम् प०
चन्द्रमसि	चन्द्रमसोः	चन्द्रमःसु—स्तु सं०
हे चन्द्रमः	हे चन्द्रमसौ	हे चन्द्रमसः सं०

एवम्—वेषम् चक्षैःश्रवस् जातवेदस् हिरण्यरेतस् पुरोयस
अङ्गिरस् मुख्याः ।

‘पुंस्’ शब्दः ।

पुमान्	पुमांसौ	पुमांसः	प्र०
पुमांसम्	पुमांसौ	पुमांसः	०

पुंता	पुंभ्याम्	पुंभिः	तृ०
पुंसि	पुंतांः	पुंसु	सं०
हे पुमन्	हे पुमांसौ	हे पुमांसः	सं०

‘ दोस् ’ शब्दः ।

दोः	दोषो	दोषः	प्र० सं०
दोषम्	दोषौ	दोष्णः-दोषः	द्वि०
दोष्णा,	{ दोषभ्याम्,	{ दोषभिः,	{ तृ०
दोषा	{ दोष्य्याम्	{ दोषिः	
दोष्णे,	{ दोषभ्याम्,	{ दोषभ्यः,	{ च०
दोषे	{ दोष्य्याम्	{ दोष्यः	
दोष्णि-दोषणि,	{ दोष्णोः	{ दोषसु,	{ सं०
दोषि	{ दोषोः	{ दोःपु-दोष्पु	

‘ उशनस् ’ शब्दः ।

उशना	उशनसौ	उशनसः	प्र०
हे उशनन्, हे उशन,	{ हे उशनसौ हे उशनसः सं०		
हे उशनः			

...द्वितीयादौ ‘ चन्द्रमस् ’ शब्दवत् ।

‘ पुरुदंशस् ’ शब्दः ।

पुरुदंशा	पुरुदंशसौ	पुरुदंशसः	प्र०
पुरुदंशसम्	पुरुदंशसौ	पुरुदंशसः	द्वि०

इत्यादि द्वितीयादौ ‘ चन्द्रमस् ’ शब्दवत् । एवम्-अनेहस् ।

सान्तः स्त्रीलिङ्गो-

‘अप्सरस्’ शब्दः ।

अप्सराः अप्सरसौ अप्सरसः प्र०

इत्यादि सर्वरूपाणि ‘चन्द्रमस्’ शब्दवत् ।

‘भास्’ शब्दः ।

भाः	भासौ	भासः	प्र० सं०
भासम्	जासौ	भासः	द्वि०
जासा	भाभ्याम्	भाभिः	तृ०
भाति	भासोः	भाःसु-भास्तु	स०

‘आशिस्’ शब्दः ।

आशीः	आशिषौ	आशिषः	प्र० सं०
आशिषम्	आशिषौ	आशिषः	द्वि०
आशिषा	आशीर्ज्याम्	आशीर्भिः	तृ०
आशिषि	आशिषोः	आशीःपु-आशीष्पु	स०

सान्तो नपुंसकलिङ्गः-

‘पयस्’ शब्दः ।

पयः	पयसी	पयांसि	प्र० द्वि० सं०
पयसा	पयोभ्याम्	पयोजिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘चन्द्रमस्’ शब्दवत् । एवम्-तेजस् महस् तपस् वासस् श्रोतस् ओजस् शिरस् अयस् रक्षस् सरस् एनस् तपस् रेतस् छन्दस् श्रेयस् रजस् म्रल्याः ।

‘ सर्पिस् ’ शब्दः ।

सर्पिः	सर्पिणी	सर्पिणि प्र० द्वि० सं०
सर्पिषा	सर्पिभ्याम्	सर्पिभिः तृ०
सर्पिषि	सर्पिषोः	सर्पिःपु-सर्पिण्यु स०

इत्यादि । एवम्-वर्हिस् शोचिस् रोचिस् अर्चिस् हविस् ज्यो-
तिस् छर्दिस् मुख्याः ।

‘ धनुस् ’ शब्दः ।

धनुः	धनुषी	धनूंषि प्र० द्वि सं०
धनुषा	धनुभ्याम्	धनुभिः तृ०
धनुषे	धनुभ्याम्	धनुर्भ्यः च०

इत्यादि । एवम्-वपुस् आयुस् चक्षुस् जनुस् यजुस् आदयः ।

‘ दोस् ’ शब्दः ।

दोः	दोषी	दोषि प्र० सं०
दोः	दोषी	दोषाणि-दोषि द्वि०

तृतीयादौ पुंलिङ्ग ‘ दोस् ’ शब्दवत् ।

सान्तो विशेषणरूपः

‘ सुमनस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुमनाः	सुमनसौ	सुमनसः प्र०
--------	--------	-------------

इत्यादि ‘ चन्द्रमस् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

सुमनः सुमनसी सुमनांसि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ 'चन्द्रमस्' शब्दवत् । एवम्-प्रियचन्द्रमस् प्रियाप्तरस्
दुर्मनस् सुतेजस् अतिपुरोधस् आदयः ।

'प्रियपुंस्' शब्दः । ((पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

प्रियपुमान् प्रियपुमांसौ प्रियपुमांसः प्र०

इत्यादि 'पुंस्' शब्दवत् ।

नपुंसके-

प्रियपुम् प्रियपुंसी प्रियपुमासि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ 'पुंस्' शब्दवत् ।

'उदर्चिस्' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

उदर्चिः उदर्चिषौ उदर्चिषः प्र० सं०

उदर्चिषम् उदर्चिषौ उदर्चिषः द्वि०

तृतीयादौ 'सर्पिस्' शब्दवत् ।

नपुंसके-

सर्वरूपाणि 'सर्पिस्' शब्दवत् ।

एवम्-बहुशोचिस् सुरोचिस् प्रियहविस् आदयः ।

१ लुओ ५४ ११७ भु. २ लुओ ५४ १२० भु.

‘प्रियनुधस्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

प्रियधनुः प्रियधनुषौ प्रियधनुषः प्र० सं०

प्रियधनुषम् प्रियधनुषौ प्रियधनुषः द्वि०

तृतीयादौ ‘धनुस्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

सर्वरूपाणि ‘धनुस्’ शब्दवत् । एवम्—दीर्घायुस् दृढवपुस् आदयः ।

‘श्रेयस्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

श्रेयान् श्रेयांसौ श्रेयांसः प्र०

हे श्रेयन् हे श्रेयांसौ हे श्रेयांसः सं०

श्रेयांसम् श्रेयांसौ श्रेयसः द्वि०

श्रेयसा श्रेयोऽयाम् श्रेयोभिः तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘चन्द्रमस्’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे—

श्रेयसी श्रेयस्यौ श्रेयस्यः प्र०

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

श्रेयः श्रेयसी श्रेयांसि प्र० द्वि० सं०

इत्यादि सर्वरूपाणि ‘पयस्’ शब्दवत् ।

एवम्-गरीयस् लघीयस् साधीयस् ज्यायस् कनीयस् यवीयस्
क्षोदीयस् स्थेयस् स्फेयस् वरीयस् त्रपीयस् द्राधीयस् ह्रसीयस् भूयस्
मुख्याः ।

‘ सुवस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुवः	सुवसौ	सुवसः	प्र० सं०
सुवसम्	सुवसौ	सुवसः	द्वि०

इत्यादि द्वितीयादौ ‘ चन्द्रमस् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

सुवः	सुवसी	सुवंसि	प्र० द्वि० सं०
सुवसा	सुवोभ्याम्	सुवोभिः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ‘ चन्द्रमस् ’ शब्दवत् । एवम्-पिण्डग्रस्
पिण्डग्लस् चर्मवस् आदयः^१ ।

‘ उखासस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

उखासत्-इ	उखाससौ	उखाससः	प्र० सं०
उखाससम्	उखाससौ	उखाससः	द्वि०
उखाससा	उखासद्भ्याम्	उखासद्भिः	तृ०
उखाससि	उखाससोः	उखासत्सु	स०

नपुंसके-

उखासत्-इ	उखाससी	उखासंसि	प्र० द्वि० सं०
----------	--------	---------	----------------

१ असु नेने अति होय जेवा धातुधी जनेसा असन्त नामना

३५ सुपस् शब्द जेवा समज्या.

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवत्-पर्णध्वस् आदयः ।

‘ सुपिस् ’ शब्दः (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सुपीः	सुपिसौ	सुपिसः	प्र० सं०
सुपिसम्	सुपिसौ	सुपिसः	द्वि०
सुपिता	सुपीभ्याम्	सुपीभिः	तृ०

नपुंसके-

सुपीः	सुपिसी	सुपिसि०	प्र० द्वि० सं०
-------	--------	---------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘ सुतुस् ’ शब्दः

सुतूः	सुतुसौ	सुतुसः	प्र० सं०
सुतुसम्	सुतुसौ	सुतुसः	द्वि०
सुतुसा	सुतूभ्याम्	सुतूभिः	तृ०

नपुंसके-

सुतूः	सुतुसी	सुतुसि	प्र० द्वि० सं०
-------	--------	--------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘ बह्वाशिस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सर्वरूपाणि ‘ आशिस् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

बह्वाशीः	बह्वाशिपी	बह्वाशीषि	प्र० द्वि० सं०
----------	-----------	-----------	----------------

तृतीयादौ ' आशिस् ' शब्दवत् ।

‘ बहुहिंस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

बहुहिन्	बहुहिंसौ	बहुहिंसः	प्र० सं०
बहुहिंसम्	बहुहिंसौ	बहुहिंसः	द्वि०
बहुहिंसा	बहुहिन्स्याम्	बहुहिन्भिः	तृ०
बहुहिंसि	बहुहिंसोः	बहुहिन्सु	स०

नपुंसके—

बहुहिन्	बहुहिंसी	बहुहिंसि	प्र० द्वि० सं०
---------	----------	----------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्—जिघांस् आदयः ।

‘ कटाचिकीर्ष ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

कटाचिकीः	कटाचिकीर्षी	कटाचिकीर्षः	प्र० सं०
कटाचिकीर्षम्	कटाचिकीर्षी	कटाचिकीर्षः	द्वि०
कटाचिकीर्षा	कटाचिकीर्ष्याम्	कटाचिकीर्भिः	तृ०

नपुंसके—

कटाचिकीः	कटाचिकीर्षी	कटाचिकीर्षि	प्र० द्वि० सं०
----------	-------------	-------------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

एवम्—शत्रुशिशीर्ष मित्रसुस्पर्ष मुख्याः ॥

‘ विद्वस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

विद्वान्	विद्वान्सौ	विद्वान्सः	प्र०
----------	------------	------------	------

विद्वांसम्	विद्वांसौ	विदुषः	द्वि०
विदुषा	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भिः	तृ०
विदुषे	विद्वद्भ्याम्	विद्वद्भ्यः	च०
विदुषि	विदुषोः	विद्वत्सु	स०
हे विद्वन्	हे विद्वांसौ	हे विद्वांसः	सं०

स्त्रीलिङ्गे—

विदुषी	विदुष्यौ	विदुष्यः	प्र०
--------	----------	----------	------

इत्यादि सर्वरूपाणि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके—

विद्वत्—इ	विदुषी	विद्वांसि	प्र० द्वि० सं०
-----------	--------	-----------	----------------

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

'तस्थिवत्' शब्दः । (पुंलिङ्गे)

तस्थिवान्	तस्थिवांसौ	तस्थिवांसः	प्र०
तस्थिवांसम्	तस्थिवांसौ	तस्थुषः	द्वि०
तस्थुषा	तस्थिवद्भ्याम्	तस्थिवद्भिः	तृ०

स्त्रीलिङ्गे—

तस्थुषी	तस्थुष्यौ	तस्थुष्यः	प्र०
---------	-----------	-----------	------

इत्यादि 'नदी' शब्दवत् ।

नपुंसके-

तस्थिवत्-द् तस्थुपी तस्थिवांसि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

एवम्-जग्मिवस् जग्धिवस् पेचिवस् शेकिवस् सेदिवस् आदयः ।

‘ जगन्वस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

जगन्वान्	जगन्वांसौ	जगन्वांसः	प्र०
जगन्वांसम्	जगन्वांसौ	जग्मुषः	द्वि०
जग्मुषा	जगन्वद्भ्याम्	जगन्वद्भिः	तृ०

स्त्रीलिङ्गे-

जग्मुषी	जग्मुष्यौ	जग्मुष्यः	प्र०
---------	-----------	-----------	------

नपुंसके-

जगन्वत्-द् जग्मुपी जगन्वांसि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘ दाश्वस् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

दाश्वान्	दाश्वसौ	दाश्वसः	प्र०
दाश्वसम्	दाश्वसौ	दाशुषः	द्वि०
दाशुषा	दाश्वद्भ्याम्	दाश्वद्भिः	तृ०

स्त्रीलिङ्गे-

दाशुषी	दाशुष्यौ	दाशुष्यः	प्र०
--------	----------	----------	------

‘ नदी ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

दाश्वत्-इ दाशुपी दाश्वांसिः प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-साहस् मीद्वस् ।

‘निनीवस्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

निनीवान्	निनीवांसौ	निनीवांसः	प्र०
निनीवांसम्	निनीवांसौ	निन्युपः	द्वि०
निन्युपा	निनीवद्भ्याम्	निनीवाद्भिः	तृ०

स्त्रीलिङ्गे-

निन्युपी	निन्युप्यौ	निन्युष्यः	प्र०
----------	------------	------------	------

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

निनीवत्-इ निन्युपी निनीवांसि प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-जिगिवस् आदयः ।

‘वभूवस्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

वभूवान्	वभूवांसौ	वभूवांसः	प्र०
वभूवांसम्	वभूवांसौ	वञ्चुपः	द्वि०
वञ्चुपा	वभूवद्भ्याम्	वञ्चुवाद्भिः	तृ०

स्त्रीलिङ्गे-

वञ्चुपी	वञ्चुप्यौ	वञ्चुष्यः	प्र०
---------	-----------	-----------	------

इत्यादि ‘नदी’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

वभूवत्-द् वभूवुषी वभूवांसि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुलिङ्गवत् ।

‘ शुश्रुवस् ’ शब्दः । (पुलिङ्गे)

शुश्रुवान्	शुश्रुवांसौ	शुश्रुवांसः	प्र०
शुश्रुवांसम्	शुश्रुवांसौ	शुश्रुवुपः	द्वि०
शुश्रुवुषी	शुश्रुवद्भ्याम्	शुश्रुवद्भिः	तृ०

स्त्रीलिङ्गे-

शुश्रुवुषी शुश्रुवुष्यौ शुश्रुवुष्यः प्र०
इत्यादि ‘ नदी ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

शुश्रुवत्-द् शुश्रुवुषी शुश्रुवांसि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुलिङ्गवत् ।

एवम्-सुसुवत् सुसुवुषी सुसुवांसि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुलिङ्गवत् ।

હાન્તઃ પુંલિङ્ગઃ—

‘તુરાપાહ્’ શબ્દઃ ।

તુરાપાદ્—દ્	તુરાપાહૌ	તુરાપાહઃ	પ્ર૦ સં૦
તુરાપાહમ્	તુરાપાહૌ	તુરાપાહઃ	દ્વિ૦
તુરાપાહા	તુરાપાદ્ભ્યામ્	તુરાપાદ્ભિઃ	તૃ૦
તુરાપાહિ	તુરાપાહોઃ	તુરાપાદસુ	સ૦

‘અનદુહ્’ શબ્દઃ ।

અનદ્વાન્	અનદ્વાહૌ	અનદ્વાહઃ	પ્ર૦
હે અનદ્વાન્	હે અનદ્વાહૌ	હે અનદ્વાહઃ	સં૦
અનદ્વાહમ્	અનદ્વાહૌ	અનદુહઃ	દ્વિ૦
અનદુહા	અનદુદ્ભ્યામ્	અનદુદ્ભિઃ	તૃ૦
અનદુહિ	અનદુહોઃ	અનદુસુ	સ૦

હાન્તઃ સ્ત્રીલિङ્ગ—

‘ઉપાનહ્’ શબ્દઃ ।

ઉપાનત્—દ્	ઉપાનહૌ	ઉપાનહઃ	પ્ર૦ સં૦
ઉપાનહમ્	ઉપાનહૌ	ઉપાનહઃ	દ્વિ૦

૧ સિદ્ધાન્ત કૌમુદી અન્ને કાર્ત્ત્વ વિગ્નેરે વ્યાકરણમાં સ્વરાદ પ્રત્યય પર રહેતાં સ રહે છે, જેમ કે—તુરાપાહૌ, તુરાપાહઃ, इत्यादि ।

उपानहा	उपानद्भ्याम्	उपानद्भिः	तृ०
उपानहि	उपानहोः	उपानत्सु	स०

‘उष्णिह्’ शब्दः ।

उष्णिक्-ग्	उष्णिहौ	उष्णिहः	प्र० सं०
उष्णिहम्	उष्णिहौ	उष्णिहः	द्वि०
उष्णिहा	उष्णिग्भ्याम्	उष्णिग्भिः	तृ०
उष्णिहि	उष्णिहोः	उष्णिह्नु	स०

‘अनडुह्’ शब्दः । (स्त्रीलिङ्गे)

अनड्वाही	अनड्वाहौ	अनड्वाह्यः	प्र०
अनडुही	अनडुहौ	अनडुह्यः	द्वि०

इत्यादि सर्वविभक्तिषु द्वे द्वे रूपे ‘नदी’ शब्दवत् ।

हान्तो विशेषणरूपः—

‘प्रियतुरापाह्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

सर्वरूपाणि ‘तुरापाह्’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

प्रियतुरापाद्-इ	प्रियतुरापाही	प्रियतुरापाहि	प्र०
			द्वि० सं०

तृतीयादौ ‘तुरापाह्’ शब्दवत् ।

‘स्वनमुह्’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

अनडुह्

नपुंसके-

स्वनडुत्-द् स्वनडुही स्वनड्वांहि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ 'अनड्' शब्दवत् ।

'अनुपानह्' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

'उपानह्' शब्दवत् ।

नपुंसके-

अनुपानत्-द् अनुपानही अनुपानंहि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ 'उपानह्' शब्दवत् ।

मधुलिह्' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

मधुलिद्-र्	मधुलिही	मधुलिहः	प्र० सं०
मधुलिहम्	मधुलिहौ	मधुलिहः	द्वि०
मधुलिहा	मधुलिद्भ्याम्	मधुलिद्भिः	तृ०
मधुलिहे	मधुलिर्भ्याम्	मधुलिद्भ्यः	च०

इत्यादि ।

नपुंसके-

मधुलिद्-र् मधुलिही मधुलिंहि प्र० द्वि० सं०
तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-अतिरह् भारवाह्' पृष्ठवाह्

१ इट्ठाभेदना भनमां द्वितीयाणां अङ्गवचनया भांतीने स्वरादि
विभक्ति पर २ हेलां चाह ना वा ने औ थाय छे, नेम ३-मारौहः,
पृष्ठौहः, विभ्यौहः, इव्यौहः, श्वेतौहः-द्वितीयाबहुवचन । भारौहा,
पृष्ठौहा-तृतीयापकवचन. धत्तादि.

विश्वयाद् हव्यवाद् श्वेतवाद् आदयः ।

‘ मुह् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

मुक्-ग्, मुद्-इ	मुहौ	मुहः	प्र० सं०
मुहम्	मुहौ	मुहः	द्वि०
मुहा	मुग्भ्याम् मुद्भ्याम्	मुग्भिः मुद्भिः	तृ०
मुहि	मुहोः	मुक्षु-मुद्सु	स०

नपुंसके-

मुक्-ग्, मुद्-इ	मुही	मुंहि	प्र० द्वि० सं०
-----------------	------	-------	----------------

वृत्तीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-उत्सुह् चेलस्निह् आदयः ।

‘ मित्रद्रुह् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

मित्रद्रुक्-ग्, मित्रद्रुद्-इ	मित्रद्रुहौ	मित्रद्रुहः	प्र० सं०
मित्रद्रुहम्	मित्रद्रुहौ	मित्रद्रुहः	द्वि०
मित्रद्रुहा	मित्रद्रुग्भ्याम् मित्रद्रुद्भ्याम्	मित्रद्रुग्भिः मित्रद्रुद्भिः	तृ०
मित्रद्रुहि	मित्रद्रुहोः	मित्रद्रुक्षु-मित्रद्रुद्सु	स०

नपुंसके-

मित्रद्रुक्-ग्, मित्रद्रुद्-इ	मित्रद्रुही मित्रद्रुंहि	प्र० द्वि० सं०
-------------------------------	--------------------------	----------------

वृत्तीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-पितृदुह मातृदुह भ्रातृदुह आदयः ।

‘ गोदुह ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

गोधुक्-ग्	गोदुहौ	गोदुहः	प्र० सं०
गोदुहम्	गोदुहौ	गोदुहः	द्वि०
गोदुहा	गोधुग्भ्याम्	गोधुग्भिः	तृ०
गोदुहि	गोदुहोः	गोधुक्षु	स०

नपुंसके-

गोधुक्-ग्	गोदुही	गोदुहि	प्र० द्वि० सं०
-----------	--------	--------	----------------

वृत्तीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-काष्ठदह आदयः ।

‘ वस्त्रगुह ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

वस्त्रगुट्-ङ्	वस्त्रगुहौ	वस्त्रगुहः	प्र० सं०
वस्त्रगुहम्	वस्त्रगुहौ	वस्त्रगुहः	द्वि०
वस्त्रगुहा	वस्त्रगुग्भ्याम्	वस्त्रगुग्भिः	तृ०
वस्त्रगुहि	वस्त्रगुहोः	वस्त्रगुदसु	स०

नपुंसके-

वस्त्रगुट्-ङ्	वस्त्रगुही	वस्त्रगुहि	प्र० द्वि० सं०
---------------	------------	------------	----------------

वृत्तीयादौ पुंलिङ्गवत् । एवम्-पर्णगुह आदयः ।

અથ સર્વાદિગણઃ ।

અકારાન્તો વિશેષણરૂપઃ—

‘ સર્વ ’ શબ્દઃ । (પુંલિङ્ગે)

સર્વઃ	સર્વો	સર્વે	પ્ર૦
સર્વમ્	સર્વો	સર્વાન્	દ્વિ૦
સર્વેણ	સર્વાજ્યામ્	સર્વેઃ	તૃ૦
સર્વસ્મે	સર્વાજ્યામ્	સર્વેભ્યઃ	ચ૦
સર્વસ્માત્	સર્વાભ્યામ્	સર્વેજ્યઃ	પં૦
સર્વસ્ય	સર્વયોઃ	સર્વેષામ્	ષ૦
સર્વસ્મિન્	સર્વયોઃ	સર્વેષુ	સ૦
હે સર્વ	હે સર્વો	હે સર્વે	સં૦

સ્ત્રીલિङ્ગે—

સર્વા	સર્વે	સર્વાઃ	પ્ર૦
સર્વામ્	સર્વે	સર્વાઃ	દ્વિ૦

૧. સર્વાદિ ગણમાં બતાવેલા શબ્દો કોઈની સંજ્ઞા તરીકે વપરાય તે તેમાં સર્વાદિ કાર્ય થતું નથી. જેમકે ‘ સર્વ ’, એણે ‘ કોઈનું ’ નામ તેણે તે તેણું ચતુર્થીનું એકવચન સર્વસ્મે થાય નહીં, સર્વાય થાય. પણ અર્થ-પદપ્રધાન અથવા પૂર્વપદપ્રધાન સમાસ હોય તો પણ સર્વાદિ કાર્ય થતું નથી. જેમ કે—પ્રિયાઃ સર્વે यस્ય તસ્મે પ્રિયસર્વાય, સદાન્ત્ર, અતિપ્રિયન્તાય અતિસર્વાય આવી રીતે જ્યાં સર્વાદિ શબ્દો આદિ સમાસમાં

સર્વયા	સર્વાભ્યામ્	સર્વાભિઃ	તુ०
સર્વસ્યે	સર્વાભ્યામ્	સર્વાભ્યઃ	ચ૦
સર્વસ્યાઃ	સર્વાભ્યામ્	સર્વાભ્યઃ	પં०
સર્વસ્યાઃ	સર્વયોઃ	સર્વાસામ્	પ૦
સર્વસ્યામ્	સર્વયોઃ	સર્વાસુ	સં०
હે સર્વે	હે સર્વે	હે સર્વાઃ	સં०

નપુંસકે—

સર્વમ્	સર્વે	સર્વાણિ	પ્ર० દ્વિ०
હે સર્વ	હે સર્વે	હે સર્વાણિ	સં०

તૃતીયાદૌ પુંલિજ્ઞ 'સર્વ' શબ્દવત્ ।

एवम्-विश्वं 'उभ' एकतर त्व सम सिम ।

‘उभय’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

उभयः उजये प्रथमा

इत्यादि पुंलिङ्ग 'सर्व' शब्दवत् । द्विवचनं नास्ति ।

૧. વિશ્વ શબ્દનો અર્થ 'સમસ્ત-સધણું', સર્વ 'એવો' થતો હોય તો તેના રૂપ સર્વ શબ્દની જેવા થાય, પણ વિશ્વ શબ્દનો અર્થ 'જગત્-દુનિયા' એવો થતો હોય તો તેના રૂપ જ્ઞાન શબ્દની જેવા સમજવા.

૨. ઉભ શબ્દને દિવચન જ છે, એક વચન અને બહુવચન નથી.

૩. સમ અને સિમ એ બન્ને શબ્દોનો 'સધણું-સર્વ' એવો અર્થ થતો હોય તો તેમને સર્વાદિ શર્થ થાય છે, અન્યથા નહીં, જેમ કે— 'સમાઝ્ દેશાઝ્ ઘાવતિ—સરખા પ્રદેશથી ઘાટે છે' અહીં સર્વાદિ શર્થ થયું નથી.

૪. ઉભય શબ્દને એકવચન અને બહુવચનજ છે, દિવચન નથી.

स्त्रीलिङ्गे-

उत्तयी

उभय्यः

प्र०

इत्यादि ' नदी ' शब्दवत् । द्विवचनं नास्ति ।

नपुंसके-

नपुंसकलिङ्ग ' सर्व ' शब्दवत् । द्विवचनं नास्ति ।

' अन्य ' शब्दः । (पुंलिङ्गे स्त्रीलिङ्गे च)

पुंलिङ्ग-स्त्रीलिङ्ग 'सर्व' शब्दवत् समस्तरूपाणि ।

नपुंसके-

अन्यत्-इ

अन्ये

अन्यानि

प्र० द्वि० सं०

तृतीयादौ ' सर्व ' शब्दवत् । एवम्-अन्यतर इतर कतर यतर ततर कतम यतम ततम एकतम ।

अन्यतम शब्दस्य तु पुंलिङ्गे ' जिन ' शब्दवत्, स्त्रीलिङ्गे ' गङ्गा ' शब्दवत्, नपुंसके च ' ज्ञान ' शब्दवद् रूपाणि भवन्ति ।

' नेम ' शब्दः । (पुंलिङ्गे)

नेमः

नेमौ

नेमे-नेमाः प्र०

हे नेम

हे नेमौ

हे नेमे-हे नेमाः सं०

દ્વિતીયાદૌ પુંલિજ્ઞ 'સર્વ' શબ્દવત્ ।

સ્ત્રીલિજ્ઞે નપુંસકે ચ—

સ્ત્રીલિજ્ઞ-નપુંસકલિજ્ઞ 'સર્વ' શબ્દવત્ સમસ્તરૂપાણિ ।

'પૂર્વ' શબ્દ: । (પુંલિજ્ઞે)

પૂર્વ:	પૂર્વો	પૂર્વે-પૂર્વા:	પ્ર૦
હે પૂર્વ	હે પૂર્વો	હે પૂર્વે-હે પૂર્વા:	સં૦
પૂર્વસ્માત્-પૂર્વાત્ પૂર્વાજ્યામ્	પૂર્વેભ્ય:		પં૦
પૂર્વસ્મિન્-પૂર્વે પૂર્વયો:	પૂર્વેષુ		સ૦

શેષરૂપાણિ પુંલિજ્ઞ 'સર્વ' શબ્દવત્ ।

સ્ત્રીલિજ્ઞે—

સ્ત્રીલિજ્ઞ--'સર્વ' શબ્દવત્ સમસ્તરૂપાણિ ।

નપુંસકે—

પશ્ચમાં-સપ્તમ્યો: પુંલિજ્ઞ 'પૂર્વ' શબ્દવત્ ।

શેષરૂપાણિ નપુંસકલિજ્ઞ 'સર્વ' શબ્દવત્ ।

અવમ્—પર અવર દક્ષિણ ઉત્તર અપર અધર

૧ દિશા દેશ અથવા દાળની મર્યાદા બતાવતી હોય તો જ પૂર્વ પર અથર દક્ષિણ ઉત્તર અપર અને અધર એ સાત શબ્દોનાં રૂપ ઉપર મુજબ થાય છે, અન્યથા નહીં, જેમકે—'દક્ષિણાય ગાયકાય દેદિ-પ્રવીણ ગર્વયાને આપ' 'દક્ષિણાયે વ્રાહ્મણાઃ સ્પૃહયન્તિ-આહ્વાયો દક્ષિણાની સ્પૃહા રાખે છે' આ રચણે દક્ષિણ શબ્દ દિશા દેશ અથવા દાળની મર્યાદામાં વપરાયો નથી, તેથી તેનું ચતુર્થાનું એકત્વન સર્વ શબ્દની જેમ થયું નથી, પણ ક્રિયા શબ્દની જેમ તથા મત્તા શબ્દની જેમ થયું છે.

द्वितीयस्याः—द्वितीयायाः ॥ ॥ पं०

॥ ॥ द्वितीययोः द्वितीयानाम् प०

द्वितीयस्याम्—द्वितीयायाम् ॥ द्वितीयासु स०

शेषरूपाणि ' गङ्गा ' शब्दवत् ।

नपुंसके—

द्वितीयम् द्वितीये द्वितीयानि प्र० द्वि०

हे द्वितीय हे द्वितीये हे द्वितीयानि सं०

शेषरूपाणि पुल्लिङ्ग 'द्वितीय' शब्दवत् । एवम्—तृतीय ।

‘ तद् ’ शब्दः । (पुल्लिङ्गे)

सः	तौ	ते	प्र०
तम्	तौ	तान्	द्वि०
तेन	ताभ्याम्	तैः	तृ०
तस्मै	ताभ्याम्	तेभ्यः	च०
तस्मात्	ताभ्याम्	तेभ्यः	पं०
तस्य	तयोः	तेषाम्	प०
तस्मिन्	तयोः	तेषु	स०
हे स	हे तौ	हे ते	सं०

स्त्रीलिङ्गे—

सा ते ताः प्र०

ताम्	ते	ताः	द्वि०
तया	ताभ्याम्	ताभिः	तृ०
तस्यै	ताभ्याम्	ताभ्यः	च०
तस्याः	”	”	पं०
”	तयोः	तासाम्	प०
तस्याम्	”	तासु	स०
हे से	हे ते	हे ताः	सं०

नपुंसके—

तत्-द्	ते	तानि	प्र० द्वि० सं०
वृत्तीयादौ पुलिङ्गवन्त । एवम्-त्यद् ।			

‘ यद् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

यः	यौ	ये	प्र०
हे य	हे यौ	हे ये	सं०

द्वितीयादौ ‘ तद् ’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे

यां	ये	याः	प्र०
हे ये	हे ये	हे याः	सं०

द्वितीयादौ स्त्रीलिङ्ग ‘ तद् ’ शब्दवत् ।

नपुंसके—

यत्-द्	ये	यानि	प्र० द्वि० सं०
वृत्तीयादौ पुलिङ्ग ‘ तद् ’ शब्दवत् ।			

‘ एतद् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

एषः	एतौ	एते	प्र०
एतम् }	एतौ }	एतान् }	द्वि०
एनम् }	एनौ }	एनान् }	
एतेन-एनेन	एताभ्याम्	एतैः	तृ०
एतस्मै	एताभ्याम्	एतेभ्यः	च०
एतस्मात्	एताभ्याम्	एतेभ्यः	पं०
एतस्य	एतयोः-एनयोः	एतेषाम्	प०
एतस्मिन्	” ”	एतेषु	स०
हे एष	हे एतौ	हे एते	सं०

स्त्रीलिङ्गे

एषा	एते	एताः	प्र०
एताम् }	एते }	एताः }	द्वि०
एनाम् }	एने }	एनाः }	
एतया-एनया	एताभ्याम्	एताभिः	तृ०
एतस्यै	एताभ्याम्	एताभ्यः	च०
एतस्याः	”	”	पं०
”	एतयोः-एनयोः	एतासाम्	प०

१ आ इय अ-वादेशां वषस्य छे. क्देशान् इरीषी क्देशं तेने अ-
 न्वादेश छे छे, स्त्रीभि-एतयोः शोभनं शीलम्, अयो एनयोर्मदती
 कीर्तिः ।

એતસ્યામ્	એતયોઃ-એનયોઃ	એતાસુ	સ૦
હે એપે	હે એતે	હે એતાઃ	સં૦

નપુંસકે-

એતત્-ઇ	એતે	એતાનિ	પ્ર૦ સં૦
એતત્-ઇ } એનત્-ઇ }	એતે, } એને }	એતાનિ, } એનાનિ }	દ્વિ૦

તૃતીયાદૌ પુંલિङ્ગચત્ ।

‘ ઇદમ્ ’ શબ્દઃ । (પુંલિङ્ગે)

અયમ્	ઇમૌ	ઇમે	પ્ર૦ સં૦
ઇમમ્, } એનમ્ }	ઇમૌ } એનૌ }	ઇમાન્, } એનાન્ }	દ્વિ૦
અનેન-એનેન	આભ્યામ્	એંભિઃ	તૃ૦
અસ્મે	”	એભ્યઃ	ચ૦
અસ્માત્	”	”	પં૦
અસ્ય	અનયોઃ-એનયોઃ	એપામ્	પ૦
અસ્મિન્	”	”	સ૦

સ્ત્રીલિङ્ગે-

ઇયમ્	ઇમે	ઇમાઃ	પ્ર૦ સં૦
------	-----	------	----------

૧ આ ૩૫ અન્વાદેશમાં વપરાય છે.

૨ કોઈના મતમાં ઇમે. ૩૫ પણ આવે છે.

इमाम्, }	इमे, }	इमाः, }	द्वि०
एनाम् }	एने }	एनाः }	
अनया-एनेया आभ्याम्		आभिः	तृ०
अस्यै	आभ्याम्	आभ्यः	च०
अस्याः	"	"	पं०
अस्याः	अनयोः-एनेयोः	आसाम्	प०
अस्याम्	" "	आसु	स०

नपुंसके-

इदम्	इमे	इमानि	प्र० सं०
इदम्, }	इमे, }	इमानि, }	द्वि०
एनत्-इ }	एने }	एनानि }	

तृतीयादौ पुंलिङ्गवत् ।

‘ किम् ’ शब्दः । (पुंलिङ्गे)

कः	कौ	के	प्र०
----	----	----	------

इत्यादि पुंलिङ्ग ‘ सर्व ’ शब्दवत् ।

स्त्रीलिङ्गे-

का	के	काः	प्र०
----	----	-----	------

इत्यादि स्त्रीलिङ्ग ‘ सर्व ’ शब्दवत् ।

नपुंसके-

किम्	के	कानि	प्र० द्वि० सं०
केन	काभ्याम्	कैः	तृ०

इत्यादि तृतीयादौ ' सर्व ' शब्दक्त् ।

' अदस् ' शब्दः । (पुंलिङ्गे)

असौ	अमू	अमी	प्र० सं०
अमुम्	अमू	अमून्	द्वि०
अमुना	अमूभ्याम्	अमीभिः	तृ०
अमुष्मै	"	अमीभ्यः	च०
अमुष्मात-इ	"	"	पं०
अमुज्य	अमुयोः	अमीषाम्	प०
अमुष्मिन्	"	अमीषु	स०

स्त्रीलिङ्गे-

असौ	अमू	अमूः	प्र० सं०
अमूम्	"	"	द्वि०
अमुया	अमूज्याम्	अमूभिः	तृ०
अमुज्यै	"	अमूभ्यः	च०
अमुज्याः	"	"	पं०
"	अमुयोः	अमूषाम्	प०
अमुज्याम्	"	अमूषु	स०

નપુંસકે-

અદઃ અમૂ અમૂનિ પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦

ત્રીયાદૌ પુંલિંગચ્ચ ।

‘ યુષ્મદ્ ’ શબ્દઃ । ત્રિપુ લિંગેષુ સમાનઃ-

અવમ્	યુવામ્	યૂયમ્	પ્ર૦
ત્વામ્, ત્વૌ	યુવામ્, વામ્	યુષ્માન્, ધંઃ	દ્વિ૦
ત્વયા	યુવાભ્યામ્	યુષ્માભિઃ	તૃ૦
તુભ્યમ્, તે	યુવાભ્યામ્, વામ્	યુષ્યભ્યમ્, ધંઃ	ચ૦
ત્વત્	યુવાભ્યામ્	યુષ્મત્	પં૦
તવ, તે	યુવયોઃ, વામ્	યુષ્માકમ્, વઃ	પ૦
ત્વયિ	યુવયોઃ	યુસ્માસુ	સ૦

‘ અસ્મદ્ ’ શબ્દઃ । ત્રિપુ લિંગેષુ સમાનઃ-

અહમ્	આવામ્	વયમ્	પ્ર૦
મામ્, માૌ	આવામ્, નૌ	અસ્માન્, નૈઃ	દ્વિ૦
મયા	આવાભ્યામ્	અસ્માન્નિઃ	તૃ૦
મહ્યમ્, મૈ	આવાજ્યામ્, નૌ	અસ્મભ્યમ્, નૈઃ	ચ૦
મત્	આવાભ્યામ્	અસ્મત્	પં૦
મમ, મૈ	આવયોઃ, નૌ	અસ્માકમ્, નઃ	પ૦
મયિ	આવયોઃ	અસ્માસુ	સ૦

इति सर्वादिगणः

યુષ્મદ્ શબ્દ ડાઈ પણુ પદ મહી પર હોય ત્યારે આ રૂપ વપરાય છે.
 અસ્મદ્ શબ્દ ડાઈ પણુ પદ મહી પર હોય ત્યારે આ રૂપ વપરાય છે.

અથ સંખ્યા શબ્દાઃ ।

‘ એક ’ શબ્દઃ ।

એકશબ્દસ્ય ત્રિષુ લિંગેષુ રૂપાણિ ‘ સર્વા ’ શબ્દવદ્ ભવન્તિ ।

‘ દ્વિ ’ શબ્દો નિત્યં દ્વિવચનાન્તઃ—

પુંલિંગે	સ્ત્રીલિંગે	નપુંસકે	
દ્વૌ	દ્વે	દ્વે	પ્ર૦ દ્વિ૦ સં૦
દ્વાભ્યામ્	દ્વાભ્યામ્	દ્વાઞ્યામ્	તૃ૦ ચ૦ પં૦
દ્વયોઃ	દ્વયોઃ	દ્વયોઃ	પ૦ સ૦

‘ ત્રિ ’ શબ્દો નિત્યં વહુવચનાન્તઃ—

પુંલિંગે	સ્ત્રીલિંગે	નપુંસકે	
ત્રયઃ	તિસ્રઃ	ત્રીણિ	પ્ર૦ સં૦
ત્રીન્	તિસ્રઃ	ત્રીણિ	દ્વિ૦
ત્રિજિઃ	તિસૃજિઃ	ત્રિભિઃ	તૃ૦
ત્રિભ્યઃ	તિસૃભ્યઃ	ત્રિઞ્યઃ	ચ૦ પં૦
ત્રયાણામ્	તિસૃણામ્	ત્રયાણામ્	પ૦
ત્રિષુ	તિસૃષુ	ત્રિષુ	સ૦

૨ એક શબ્દ ત્યારે સંખ્યાવાચક હોય ત્યારે તે એકવચનમાં જ વપરાય છે, પણ ત્યારે તેનો અર્થ ‘ અન્ય ’ અથવા ‘ કોઈ ’ એવો થતો હોય ત્યારે તે દ્વિ. . . એકવચનમાં પણ વપરાય છે.

‘चतुर्’ शब्दो नित्यं बहुवचनान्तः ।

पुंलिङ्गे	स्त्रीलिङ्गे	नपुंसके
चत्वारः	चतस्रः	चत्वारि प्र० सं०
चतुरः	चतस्रः	चत्वारि द्वि०
चतुर्भिः	चतसृभिः	चतुर्भिः तृ०
चतुर्भ्यः	चतसृभ्यः	चतुर्भ्यः च० पं०
चतुर्णाम्	चतसृणाम्	चतुर्णाम् प०
चतुर्षु	चतसृषु	चतुर्षु स०

त्रिषु लिङ्गेषु समाः, नित्यं बहुवचनान्ताः—

ञ्चन्	पप्	सप्तन्
ञ्च्य	पद्-इ	सप्त प्र० द्वि०
ञ्चभिः	पद्भिः	सप्तभिः तृ०
ञ्चभ्यः	पद्भ्यः	सप्तभ्यः च० पं०
ञ्चानाम्	पद्गणाम्	सप्तानाम् प०
ञ्चसु	पद्सु	सप्तसु स०

त्रिषु लिङ्गेषु समो, बहुवचनान्तो, ‘अष्टन्’
 दः । अष्टौ, अष्ट प्र० द्वि० । अष्टभिः, अष्टाभिः तृ० ।
 अष्टभ्यः, अष्टाभ्यः च० पं० । अष्टानाम् प० ।
 अष्टसु, अष्टासु स० ।

‘નવન્’ શબ્દો बहुवचनान्तः। नव प्र० द्वि० ।
नवभिः तृ० । नवभ्यः च० पं० । नवानाम् प० ।
नवसु० स० ।

एवम्—इशन् एकादशन् द्वादशन् त्रयोदशन् चतुर्दशन् पञ्चदशन्
षोडशन् सप्तदशन् अष्टादशन् ।

‘વિંશતિ’ શબ્દઃ, સ્ત્રીલિङ्ગઃ—

अस्य हि सर्वरूपाणि ‘मति’ शब्दवद् भवन्ति^१ । एवम्—पष्टि
सप्तति अशीति नवति एकविंशति एकपष्टि आदयः ।

‘ત્રિંશત્’ શબ્દઃ, સ્ત્રીલિङ્ગઃ

अस्य हि सर्वरूपाणि ‘सरित्’ शब्दवद् भवन्ति ।

एवम्—चत्वारिंशत् पञ्चाशत् एकत्रिंशत् एकचत्वारिंशत् एक-
पञ्चाशत् आदयः

૧ વિંશતિ શબ્દની જોડે સંખંધ શબ્દનાર નામ ગમે તે લિંગમાં હોય, પણ વિંશતિ શબ્દ તો સ્ત્રીલિંગમાં જ વપરાય છે. વળી વિંશતિ શબ્દ એકવચનમાંજ વપરાય છે, જેમકે—‘વિંશતિબ્રાહ્મણાઃ—વીશ બ્રાહ્મણો.’ પણ જ્યારે તેને દ્વિવચન કે બહુવચન આવે છે ત્યારે વાક્ય-રચનામાં ફેર પડે છે, જેમકે—બ્રાહ્મણાનાં વિંશતી બ્રાહ્મણોની એ વીશી એટલે ચાલીસ બ્રાહ્મણો.’ બ્રાહ્મણનાં વિંશતયઃ એટલે બ્રાહ્મણોની ધણી વીશીઓ. આવી રીતે એકવચનમાં પણ વાપરી શકાય છે—બ્રાહ્મણનાં વિંશતિઃ બ્રાહ્મણોની એક વીશી.

ઉપર મુજબ ત્રિંશત્ ચત્વારિંશત્ પચ્ચાશત્ પષ્ટિ સપ્તતિ અશીતિ અને મયતિ વિગેરે શબ્દમાં પણ સમાજ્યું.

‘શત’ શબ્દઃ, નપુંસકલિङ્ગઃ—

અસ્ય હિ સર્વરૂપાણિ ‘જ્ઞાન’ શબ્દવત્ । એવમ્-સહસ્ર અયુત
લક્ષ પ્રયુત ।

‘કોટિ’ શબ્દઃ, સ્ત્રીલિङ્ગઃ—

અસ્ય હિ સર્વરૂપાણિ ‘મતિ’ શબ્દવત્ ભવન્તિ ।

॥ इति सङ्ख्या शब्दाः ॥

સંસ્કૃતશબ્દરૂપાવલિઃ સમાપ્તા.

૧ શત શબ્દનો ‘એક સો’ એવો અર્થ હોય છે ત્યારે તે એક-વચનમાં વપરાય છે. પણ બસો ત્રણસો ચારસો ઇત્યાદિ અર્થમાં તે દ્વિ-વચન તથા બહુવચનમાં વપરાય છે, એવી રીતે સદૃશ વિગેરે શબ્દમાં પણ સમજવું. શત સદૃશ વિગેરે શબ્દોને પોતાના વિશેષ્યની વિભક્તિ લાગે છે, અથવા વિંશતિ શબ્દની જેમ તેમની પણ વાક્યરચનામાં ફેર થાય છે.

સંસ્કૃત શબ્દરૂપાવલીમાં આવેલા શબ્દોની અકા- રાદિ અનુક્રમણિકા, તેઓનો ગુજરાતી

અર્થ, લિङ્ગ તથા વૃષ્ટાઙ્ક—

	વૃષ્ટ		વૃષ્ટ
અકરણિ, છીં આકોષ,		અતિક્લોય, વિં ધણું	
નિંદા, શાપ, નિષ્ફળતા.	૧૩	બીકણ, ધણું અસક્ત.	૧૦૬
અક્ષા, છીં માતા, મા.	૧૦	અતિક્લ, વિં ધણા કમ	
અક્ષણ, વિં પાસાથી રમ-		ધાતુવાળું વાક્ય વિગેરે.	૪૫
નાર, જુગારી.	૪૦	અતિશુદ્ધ, વિં અત્યંત	
અક્ષરલુપ્ત, વિં અક્ષરો		બૂખ-યુ.	૮૪
જૂંસી નાખનાર.	૧૦૪	અતિગમ્બ, વિં ધણું	
અક્ષિ, નં નેત્ર, ઇન્દ્રિય.	૧૮	હસનાર.	૫૬
અમ્નિ, પું આગ, જઠરામ્નિ.	૧૪	અતિતદ્, વિં અતિશય	
અમ્નિમત્, વિં આગવાળું.	૭૬	ધૂળનાર, વેગવાળું.	૫૫
અમ્નિમણ્, વિં અમ્નિ મધનાર.	૮૧	અતિતન્ત્રી, વિં ધણી	
અગ્રેગ, વિં અગ્રેસર,		નસવાળું, વીણા કરતાં	
આગળ જનાર.	૧૩	પણ મીઠા સ્વરવાળું.	૨૫
અગ્રેગાવન્, વિં અગ્રેસર,		અતિદામ્, વિં અત્યંત	
આગળ જનાર.	૧૦૦	હમન કરનાર, અતિશય	
અઙ્ગિરસ્, પું જ્ઞાનોપન.	૧૧૭	કાજમાં રાખનાર.	૧૦૮
અજનનિ, છીંન જન્મવું.		અતિદિષ્, વિં સ્વર્ગ	
(શાપ આપતી વખતે		કરતાં ચઢિવાળું.	૧૧૨
વપરાય છે.)	૧૬	અતિપચિન્, પું મુંદર	
અજર, પું દેવ.	૧૨	રસ્તો.	૧૦૩
અજર, વિં વૃદ્ધાવસ્થા		અતિપચિન્, વિં રસ્તાને	
વગરનું, અવિનાશી.	૧૨	ઝોળંગી જનાર.	૧૦૩
અજિમન્, પું સહમણું,		અતિપર્વન્, વિં ધણા	
આઠ સિદ્ધિ પેટી પહેલી.	૮૬	ઉત્સવવાળું.	૧૦૨
અતિક્લ, વિં અતિશય		અતિપુરોષસ્, વિં બ્યાં	
હસનાર.	૫૩	ધણા ગોર દોમ તે, ગોર	

	પૃષ્ઠ		પૃષ્ઠ
કરના ઉત્તમ.	૧૨૧	અતિશુષ્ક, વિ० ધણા શોક	૫
અતિમધ્યમ, વિ० ધણા		કરનાર.	૫
ધુવધવાળું, ધણા ઈશ્વરાળું.	૬૭	અતિશ્વન્, વિ० ધણા	૬
અતિમહુ, વિ० અતિશય		કૃતરાવાળું.	૬
ગમન કરનાર.	૫૫	✓ અતિસયે, વિ० બધાને	૧૩
અતિયજ્ઞ, વિ० ત્યાં		ઉત્તરનાર.	૧૩
યજ કરનારા ધણા દોષ તે.	૬૬	અત્તા, સ્ત્રી० મા, મોટી	૧
અતિયુષ્મ, વિ० ત્યાંધણા		બરેન, મોટી માશા.	૧
બુધાનો દોષ તે, બુધાન		અત્યર, વિ० ધણા પાણી-	૧૦
કરતાં પણ બળવાળું.	૬૩	વાળું.	૧૦
✓ અતિરશ્ન, વિ० ધણું શંકા-		અત્યસાધુ, વિ० ધણા	૨
શીલ.	૫૪	ગુણધવાળું.	૨
અતિરક્ષ, વિ० અનિશ્ચ		✓ અત્યવી, વિ० ત્યાં	૨
ગમન કરનાર.	૫૪	અદક્ષાવવાળી	અભિ
અતિરક્ષ, વિ० અતિ-		ધણી દોષ તે.	૨
શય ગમન કરનાર.	૫૬	અત્યશ્ચિ, વિ० ધણાં દડકાં -	૧
✓ અતિરહ, વિ० ધણું ત્યાગી.	૧૩૨	વાળું, અતિશય કદાચ.	૧
અતિરહ, વિ० અત્યંત		✓ અત્યાજ્ઞ, વિ० ધણું	૬
કેમ કરનાર.	૧૧૫	લાંબુ કરનાર.	૬
અતિરેફ, વિ० ધણું		✓ અદત્ત, વિ० ખાતું, જોજન	૮
શંકાશીલ.	૫૨	કરતું.	૮
અતિલમ્બ, વિ० બહુ લાંબું.	૧૦૬	✓ અદમ્ય, વિ० આત્મી પાસે	૬
✓ અતિલાઘ, વિ० અત્યંત		જનાર.	૬
સમર્થ.	૫૬	✓ અદમ્ય, વિ० આને	૬
અતિયજ્ઞ, વિ० ધણું વાંકું,		પૂજનાર.	૬
અતિશય ગમન કરનાર.	૫૩	✓ અદમ્ય, વિ० આત્મી	૬
અતિયજ્ઞ, વિ० ધણી		પાસે જનાર.	૬
વધવાળું, વધુને ઉત્તરનાર.	૩૬	અદમ્ય, વિ० આને	૬
✓ અતિશિફ, વિ० અતિશય		પૂજનાર.	૬
મુખનાર.	૫૬	અદમ્, વિ० આ, તે, તેણે.	૧૪
		અધર, પુંદોલ, નીચેનો દોલ.	૧૩

	पृष्ठ
अधर, वि० नीयेतुं, दधकुं, पा७.	१३८
✓ अध्यन, पु० रस्तो, भार्ग.	८५
अनहुह, पु० अण६.	१३०
अनहुघो, स्त्री० गाय.	१३१
✓ अनहुघाही, स्त्री० गाय.	१३१
अनुपानह, वि० ज्ञे३	
वगरतुं.	१३२
अनुशासत, वि० उपदेश आपतुं, दुकम ३२तुं.	८१
अनुष्टुभ, स्त्री० अनुष्टुप् छंद, सरस्वती.	१०७
✓ अनुभुक्तिन्, वि० धृ३ वगरतुं.	१०४
✓ अनेहस्, पु० क्षण, समथ.	११८
✓ अन्तर, वि० दंडाय ते, जे वडे दंडाय ते, अक्षर प- ञ्चानी साथे संबधवाणुं, अक्षरतुं.	१३६
✓ अन्य, वि० गीणुं, विन.	१३७
अन्यतम, वि० धशुभांथी अमुक ओक.	१३७
अन्यतर, वि० जेभांथी अमुक ओक.	१३७
अप्, स्त्री० जल, पाणी.	१०४
✓ अपर, वि० पश्चिम दिशा तरतुं, अन्य, गीणुं, पा७णुं.	१३६
✓ अपास्, वि० दक्षिण तरतुं.	६०

	पृष्ठ
✓ अपाङ्च्, वि० पूज्ना२.	६३
अप्सरस्, स्त्री० अप्सरा, परी.	११६
अमुघच्, वि० आनी पासे ज्ना२.	६२
अमुघङ्च्, वि० आने पूज्ना२.	६४
अमुमुयच्, वि० आनी पासे ज्ना२.	६२
अमुमुयङ्च्, वि० आने पूज्ना२.	६४
अम्बा, स्त्री० माता, दुर्गा.	१०
अम्बाढा, स्त्री० माता, दुर्गा.	६
अम्बाला, स्त्री० माता, दुर्गा.	१०
अम्बिका, स्त्री० माता, दुर्गा.	१०
अम्बुमुच्, पु० मेघ, वरसा६	५७
✓ अयस्, न० सोदुं, सोअं३.	११६
✓ अयुत, न० दस हजार.	१५०
✓ अरिह, वि० गमन न करना२, स्थिर.	५४
✓ अरितुफ, वि० शत्रुने पी- डना२, शत्रुने भारी नाप- ना२.	१०५
✓ अर्चिस्, स्त्री० न० अग्नि- नी ज्वाला, यणकाट.	१२०
✓ अर्ध, वि० अर्धतुं, आग करेव, अर्धित.	८

	પૃષ્ઠ		પૃષ્ઠ
અર્ધભાજ, વિં અર્ધા ભાગ લેનાર.	૬૭	અવ્યય, વિં અવ્યય કહેનાર.	૧૦૯
અર્ધમન, પું મર્ધ, આક- કનું આક.	૮૬	અશક્, વિં અશક્ત, અ- કન ન કરનાર.	૫૨
અર્ધન, વિં કુત્સિન, નીચ.	૮૫	અશીતિ, સ્ત્રીં એંશી.	૧૪૯
અર્ધતો, સ્ત્રીં ધોડી, કુદ્ધી દશાભય.	૮૫	અદમન, પું પત્યર.	૮૫
અર્ધન, પું ધોડો, ઇં.	૮૫	અધુ, નં આંધુ.	૩૩
અલગ, વિં અસંગત, અસંગ, નોખું.	૫૪	અધ્વયુજ, વિં ધોડા નો- ડનાર.	૬૭
અલપ, વિં ધોડું.	૮	અદન, વિં આક.	૧૪૮
અહા, સ્ત્રીં માતા, સર્વશ- કેવતા.	૧૦	અદાદશન, વિં અદાર.	૧૪૨
અવક્ષ, વિં સીધુ, સરલ, રિચર.	૫૩	અધોવત, વિં નાનું, ધું- ટણુ.	૭૩
અવક્ષ, વિં ન જનાર, રિચર, ન લંગડાનાર.	૫૫	અધ્વજ, નં લાહી, કેસર, કંકુ.	૬૬
અવસ્તી, સ્ત્રીં ઉન્નયિની નગરી.	૨૨	અસ્થિ, નં હાડકું.	૧૮
અવર, વિં છેલું, પાછું, નાનું, નીચ.	૧૩૮	અસ્મદ, વિં હું, અમે.	૧૪૬
અવાચ, વિં દક્ષિણનું, નીચેનું.	૬૦	અસ્માદશ, વિં અમારા જેવું, આપણા જેવું.	૧૧૪
અવાચ્ચ વિં નીચે પૂજ- નાર, પૂજા કરનાર.	૬૩	અદન, નં દિવસ.	૬૨
અયાચન, વિં ચોરી કર- નાર, ચોર.	૬૮	અદિદન, વિં સર્વ માર- નાર.	૬૫
અયો, સ્ત્રીં અટકાવવાળી, રજસ્વલા.	૨૨	આગમપટ, વિં આગમ ભજુનાર.	૭૧
		આગામિન, વિં આવ- નાર, ભવિષ્યત્કાલની વર્ત.	૧૦૨
		આગિરસ, પું અગિરસ ઝપિનો પુત્ર.	૫
		આત્મન, પું આત્મા, જીવ, સ્વરૂપ, યોતે.	૮૫

पृष्ठ	पृष्ठ
आत्मन्, पु० अरिहंत अशु, अशु, अशुदेव, पुत्र. ३६	✓ उच्चैःधवस्, पु० ते ना- भनो धर्मनो धोऽय. ११७
आत्मन्नाथ, वि० पोता- नी अशंसा करनार. ५६	✓ उज्ज्वल, वि० उज्ज्वल करनार. १११
आपद्, स्त्री० आश्रित, आपत्ति. ८२	उत्तर, न० जवाण. १३८
✓ आयतन, न० विभागस्थान देवमंदिर, धर. ६	उत्तर, वि० उत्तर दिशातुं, उत्तर, नीचेतुं, उपरतुं, श्रेष्ठ. १३८
आयुष्मत्, वि० लांगी आवरणवाणुं. ७६	✓ उत्सृज्, वि० धृष्टी उत्स- र्ज करनार, ओऽकार आनार. १३३
आयुस्, न० आयुष्य, आ. वरण, अंशगी. १२०	उदक, न० जल पाणी. ७
आषलि, स्त्री० पंक्ति, श्रेष्ठ, धर. १६	✓ उदच्, वि० उत्तर तरङ्गं, उत्तरे गयेन, अनंतरतुं. ६१
आशिस, स्त्री० आशीर्वाद ११८	✓ उदभच्, वि० उत्तम रीते पूजनार. ६४
आसन, न० आसन, ओष्ठ. ६	✓ उदम्वत्, पु० समुद्र, दरियो ७३
✓ आस्य, न० भुभ, भोदुं. ६	उदन्यत्, वि० धृष्टा पा- णीवाणुं. ७६
✓ इतर, वि० अन्य, लुङ्, नीय. १३७	✓ उदचिस्, पु० अग्नि, शिव, अशुदेव. १२१
इदम्, वि० आ. १४३	✓ उदचिस्, वि० सजगी उठेत्, अन्वयित. १२१
✓ इयत्, वि० अटुं. ७६	✓ उदभित्, न० अरुं पाणी नापेन जल. ७४
ईदृश, वि० अेषुं, अेषी रीतुं. ११४	✓ उदितस्, वि० ३ अक्षर भोलेन. ५७
✓ उक्षन् पु० अजद. ८६	उदितस्, वि० ४ अक्षर भोलेन. ७०
✓ उखाजस्, वि० थाणी अशुता तपेक्षीमांथी नीये पडी जनार्द. १२३	
✓ उधधामन्, वि० उध्या धरवाणुं, अशुतापक्षी, ते- जस्वी. ८४	

पृष्ठ

उदितम्, वि० अ. अक्षर	
ओसेस.	७१
उदितम्, वि० अ. अक्षर	
ओसेस.	७२
उद्गमन, वि० भक्ष तेजः	
स्वी, उवा धरवाणुं.	६४
उद्गी, वि० उमे लक्ष्म ज्ञानार	३०
उद्गमन, स्त्री० ओष, आसुं	१३०
उभ, वि० ओ, अन्ते.	१३६
उभय, वि० ओ, अन्ते.	१३६
उद्यतम्, पु० शुद्धार्थ,	
आमर्ष.	११८
उद्गमोद्गम, वि० उंटनी	
नेम आभरनार.	१०२
उद्गिह, स्त्री० मवागु,	
राभ, राभडी.	१३१
ऊर्ह, स्त्री० यक्षित, उत्साह.	६८
ऊर्ह० वि० अणवाणुं, उ-	
त्साहवाणुं.	६८
ऊर्ह, स्त्री० अणवेद.	५८
ऊर्ह, वि० सरस, सीधुं.	७४
ऊर्ह, पु० पुनश्चित,	
कुण्ठित.	१५
ऊर्ह, पु० धृष्ट.	८६
ऊर्ह, पु० पहेला तीर्थकर	
आदीशर, अणवे.	२
ऊर्ह, पु० साधु, मुनि.	१४
ऊर्ह, पु० लैरव, द्युज, स-	
क्षस, आङ्गो स्वर.	४४
ऊर्ह, पु० विष्णु.	४६

पृष्ठ

पय, वि० ओष, शुष्क, ३-	
पय, समान, दैह, धीः	१४७
पयस्वार्थित, स्त्री०	
ओषतागारा.	१४६
पयस्व, वि० धनुर्माथी	
ओष.	१३७
पयस्व, वि० ओषमाथी ओष	१३६
पयस्वित, स्त्री० ओषवीय	१४६
पयस्वित, स्त्री० ओष-	
पय.	१४६
पयस्वित, स्त्री० ओषवीय	१४६
पयस्वित, स्त्री० ओषस	१४६
पयस्वित, वि० अण्वार	१४६
पयस्व, वि० आ, सामेनुं.	१४२
पयस्व, वि० ओष.	७६
पयस्व, न० पाप. अपराध,	
निष.	११६
पयस्व, न० अण, क्षति,	
आमर्ष.	११६
पयस्व, पु० उर्व अणिना	
दिशते दिशते.	४
पयस्वित, पु० उडुलेम	
अणिना पुन	१५
पयस्व, स्त्री० दिश, क्षति,	
शोभा, अण्वार इलनी	
भाणा, शास्त्र.	१०६
पयस्वित, पु० रक्षितान	
नामनो अणि.	७३
पयस्वित, पु० नागर,	
अण्वाराना नोकर,	
सर्प, रक्षितान.	८६

	पृष्ठ		पृष्ठ
कटचिकीर्णं, वि० साठ्ठी अनावधानी धृञ्छ राभ- नार.	१२५	कचि, पु० काव्य करनार, कविता रयनार.	१४
कणोञ्छ, वि० कथु वी- धुनार.	६५	कारभू, वि० कर वडे अ- थवा करने विषे यनार, कार्यवडे यनार, विद्योगवडे यनार.	४१
कतम, वि० धशुभांथी कथुं, धशुभांथी कालु.	११७	कारयत्, वि० करावतुं.	७८
कतर, वि० जेभांथी कथुं, जेभांथी कालु.	१३७	कारामू, वि० अंहीभाणा- मां यनार, केहभाणाभां यनार.	४०
कति, वि० केटहुं, केवहुं.	२०	कारयप, पु० करयप भ- पिना दीक्षरनो दीक्षो.	४
कतिपय, वि० केटहुंमेक.	८	कायतक्ष, वि० लाक्षं छे। लनार, पु० सुतार.	११६
कथितद्, वि० ६ अक्षर जोलेख.	७२	कायदह, वि० लाक्षं भाणनार.	१३४
कद्, स्त्री० सर्पनी ते ना- मनी माता, करयप भ- विनी पत्नी.	३७	कायभिद्, वि० लाक्षं हाडनार.	८२
कनीयत्, वि० नातुं, थोडुं, धथुं थोडुं.	१२३	किम्, वि० कालु, शृं.	१४४
कमल, वि० कमल कहेनार.	१११	कियत्, वि० केटहुं, केवहुं.	७६
करभू, वि० करवडे अथवा करने विषे यनार	४०	कीदृश, वि० केतु, श भकारतुं.	११४
करभोर, स्त्री० भुंहर सा- यणवाणी, उत्तम स्त्री.	३७	कीलालपा, वि० लोही पीनार, धार पीनार.	१३
करिन्, पु० हाथी.	८६	कुमारी, स्त्री० कुंवारी कन्या.	२२
करिष्यत्, वि० अविष्य हाजे करनार.	७८	कुमारी, वि० कुंवारीने हाडनार.	३०
कर्कण्डू, स्त्री० जोरडी.	३७	कुर्वत्, वि० करतुं, काम करतुं.	८०
कर्त, वि० करनार, रयनार.	४३		
कर्मन्, न० कर्म, काम, नसीय.	६१		

	पृष्ठ		पृष्ठ
गघाच्च, वि० गाय पासे ७११२.	६२	गोरक्ष, वि० गामनुं रक्षण ३२१२.	११६
गघाच्च, वि० गायने पूजना ११२.	६४	गौरी, स्त्री० पार्वती, आदि परसनी दन्त्या, पृथ्वी.	२२
गार्ग्य, पु० गर्ग ऋषिना द्विकर्त्तव्यो द्विकर्त्तव्य.	४	गौरी, वि० पार्वतीने ध- २७११२.	३१
गिरिराज, वि० पर्वत उपर शोभनार, पु० पर्व- तोभां श्रेष्ठ, सन्तुल्य गिरि. ७०		ग्रामणी. पु० गामनो पटेल, दामभ	२६
गिर, स्त्री० वाया, वाष्पी, सरस्वती.	१०६	ग्रामणी, वि० शुभ्य, श्रेष्ठ	२६
गुप्, वि० रक्षण ३२१२.	१०४	ग्रामपति, पु० गामनो धर्षी.	१५
गुरु, पु० शिक्षक, गाय, वडिष्ठ	३४	ग्रामविच्छेद, वि० गाम १११२.	६४
गुरु, वि० वजनदार, मोहं, अगत्यनुं, किंमती.	३४	ग्राहिन, वि० लेनार, भा- ननार.	१०२
गृहप्रविधि, वि० घरभां पेसवाने ६३७१२.	११६	ग्लानि, स्त्री० धाक, सुस्ती, निंदा, दुर्लक्षिता.	१६
गो, पु० अण्ड, स्वर्ग, कि- रण, जल, अंश, अर्थ, वायु	४८	ग्लौ, पु० अंश, कपूर, पृथ्वी.	५०
गो, स्त्री० गाय, आंश, दिशा, वाष्पी.	४८	घट, पु० कक्ष, धडा.	२
गोभञ्ज, वि० गाय पासे १११२.	६२	घटस्त्रुज, वि० धडा अना- १११२.	७०
गोअञ्च वि० गाय पूजनार	६४	घर्मन्ना, वि० तडकाथी रक्ष- ण ३२१२ ७११ विगेरे.	१३
गोच्च, वि० गाय पासे १११२	६२	घूरावन, वि० लभनार, अक्षार ३२१२.	१००
गोच्च, वि० गायने पूजनार.	६४	घृणवत्, वि० प्रकाशनुं.	८०
गोप्रहन, पु० छद्म.	८७	घृतपावन, वि० घी पीनार.	८८
गोदुह, वि० गाय दोनार.	१३४	घृतस्पृश वि० घीने अ- ३११२.	११३
गोमत, वि० गायवाणं, अण्डवाणं.	७६	घ्यावन, वि० लभनार. अ- क्षार ३२१२.	१००

१६० संस्कृतशब्दरूपावली अकाराद्यनुक्रमणिका.

	पृष्ठ		पृष्ठ
नभासत्, वि० प्रकाशनु.		आहार ओतयो होय ते.	७०
यणक्षु.	८१	चित्रितम्, वि० नेणे मू	
चक्रिन्, पु० यक्षवर्ती राज्ञ,		अक्षर ओतयो होय ते.	७१
शहेनशाह, अर्ध, धात्री,		चित्रितम्, वि० नेणे २	
कुमार, गर्धो.	१०२	अक्षर ओतयो होय ते.	७२
चक्रिन्, वि० पैअवाणुं.	१०२	चेलस्त्रिह, वि० वरने	
चक्रोद्यत्, प० गर्धो.	७३	ओतुं करनार.	१२३
चक्षुस्, न० आंभ, होयन.	१२०	चैत्य, न० जिन प्रतिभा,	
चतुर, वि० आर.	१४८	जिन मंदिर.	६
चतुर्दश, वि० औद.	१४६	चोरयत्, वि० ओरतुं,	
चतुष्टय, वि० आर सं-		ओरी करतुं.	७६
प्यावाणुं.	७	छन्दस्, न० छंद, वेद,	
चरवारिश्चत्, स्त्री० आणश	१४६	भरतु, छंज.	११६
चान्द्रमत्, पु० अंद, आदि.	११७	छर्दिस्, न० वमन, छिदी.	१२०
चम्पू, स्त्री० मध-पद्यवाणुं		अक्षत्, वि० आतुं, दसतुं.	८१
पुरतक.	३७	जगत्, न० दिभ, दुनिया.	७४
चरम, वि० छेक्षुं.	८	जगम्यस्, वि० गयेक्षुं,	
चर्मन, न० आमहुं, आम-		जनार.	१२७
डी, छाल, दास.	६१	जग्मिषत्, वि० गयेक्षुं,	
चर्मयस्, वि० आमहुं		जनार.	१२७
पहेरनार.	१२३	जज्ञिषत्, वि० भारनार,	
चिकीर्षत्, वि० करवाने		भारी नाभनार.	१२७
छिद्यतुं,	७८	जतु, न० लाक्ष-लाभ,	
चित्रम्, वि० नेने चित्र		असतो.	३३
चित्रितम्, वि० नेणे २		जनुस्, न० जन्म, उत्पत्ति.	१२०
विचित्र आयो होय ते.	५०	जम्भन्, न० जन्म, उत्पत्ति.	६१
चित्रलिम्, वि० अद्भुत		जम्भु, स्त्री० जंभुडी.	३७
सभनार.	५४	जय, वि० जय करेनार.	१०२
चित्रितम्, वि० नेणे २		जरत्, वि० रुद्ध, जूतुं.	७७
अक्षर ओतयो होय ते.	५७		

	पृष्ठ		पृष्ठ
जरा, स्त्री० वृद्धावस्था, भूदापो, मउपशु.	११	ज्योतिस्, न० प्रकाश, नक्षत्र, ज्ञान.	१२०
जलपी, चि० पाणी पीनार.	२६	टा, पु० तृतीया विभक्तिनो टा प्रत्यय.	६
जलमुच्, पु० मेघ.	५७	तक्रमश्, चि० छाश वलो. वनार.	८१
जामत्, वि० जगत्.	८१	तक्षन्, पु० सत्तार.	८६
जातघेद्स्, पु० अग्नि.	११७	तक्षणी, स्त्री० सनारश्च.	६०
जामात्, पु० जमाध.	४१	तडिन्, स्त्री० विजणी.	७४
जाम्बवत्, पु० ते नामनो दृष्टुनो सासरो.	७३	ततम, चि० धत्तामानुं अेक अमुक.	१३७
जायु, पु० औषधि, दवा.	३२	ततर, वि० जेमानुं अेक- अमुक.	१३७
जिघाँस्, चि० भारी ना- भवानो धरदो सभनार.	१२४	तत्त्वप्राक्छ, वि० तत्त्वेन पूछनार.	६४
जिम, पु० तीर्थकर, देवकी, शुद्ध, विष्णु.	१	तत्त्वयुष्, वि० तत्त्व जल्युकार.	८५
जीयनश्, चि० श्रवणो नाश, श्रवतां नाश, जेनो श्रवतां नाश छे ते, जे- ना श्रवणो नाश छे ते.	११४	तत्त्वविद्, वि० तत्त्व जल्युकार.	८२
जुहत्, वि० आपत्तुं, ज्ञो- जन करतुं, होम करतुं.	८१	तद्, चि० ते.	१४०
जूद, स्त्री० दुःख, पीडा.	१०६	तनु, स्त्री० शरीर, यामडी.	३३
ज्ञात्, चि० जलनार, ज्ञात् अकक्षवान.	४३	तनु, वि० शारीक, पातणुं, नातुं.	३४
ज्ञान, न० ज्ञान, शुद्धि.	५	तन्त्री, स्त्री० वीणा-सारं. गीता तार, नस, सारंगी.	२२
ज्ञानयुष्, चि० ज्ञान वडे जलनार.	८४	तन्वत्, वि० ईलावतुं, प्र- सारतुं.	८०
ज्यानि, स्त्री० वृद्धावस्था, दामि, अर्थपार्थ, त्याग.	१६	तपस्, न० तपश्चर्या, सद्- शुश्रु, गरभी, अग्नि.	११६
ज्यायम्, चि० भातुं मोदुं, उपरी. १६, उत्तम.	१२३	तमस्, न० अधिकार, पाप, तमोयुष्.	११६
		तरा, स्त्री० होडी, मछने.	२२

	पृष्ठ		पृष्ठ
तस्मिन्, वि० उभेयुं.	१२६	✓ त्वच्, खो० आभरी, छात्र,	
तादृश, वि० तेवृज्, नेवृज्.	११४	तज्.	५८
तावत्, वि० तेवृज्, नेवृज्.	७६	✓ त्विच्, खो० अग्नि, गोप्ता,	
तिर्यच्, वि० पक्ष, इतिह,		अग्नि, प्रोत्ति.	११५
५मु-५शो.	६१	✓ दक्षिण, वि० दक्षिण दि-	
तिर्यच्, वि० वक्षतायी		शानुं, उग्रानुं, उदार, य-	
५ज्-५नार.	६४	गुर, ज्मलं.	१३८
मुदत्, वि० दुःख देवुं, कन्युं.	७८	दण्डयत्, वि० दंड करुं,	
मुरापाह, पु० दंड.	१३०	सम करुं.	७८
सुतीय, वि० त्रीयुं.	१४०	दण्डन, पु० सं-प्राप्ती,	
✓ तृप्, खो० नरस, तृप्ता.	११५	उद्गीहत्, दारपाह.	१०२
तृष्णज्, वि० तरसुं,		दण्डन, वि० दंडवायुं.	१०२
तृष्णायायुं.	६७	दवत्, वि० व्यापत्, देवुं.	८०
✓ तेजस्, न० तेज, भज.		दधत्, वि० धारय करुं,	
आग्नि, मोनुं, उतावगापयुं.	११६	संभाणत्, पोपत्.	८१
तौय, न० पाथी.	६	दधि, न० दधि.	१७
त्यक्तद्वी, वि० निर्धन्य,		✓ दधिक्रावन्, वि० दक्षिणे	
भेदरस.	२१७	आक्रमण करनार.	१००
त्यद्, वि० ते, पेक्ष.	१४१	✓ दधृप्, वि० निर्धन्य, जे	
✓ त्रयीयस्, वि० धायुं भंगुष्ट,		धरम.	११५
अदु शरभाण.	१२३	दन्त, पु० दंत, दायीदंत.	३
त्रय, वि० त्रय, त्रीयुं.	८	✓ दन्तत्वक्ष, वि० दंत छा-	
त्रयोदशन्, वि० तेर	१४६	वनार.	११६
त्रि, वि० त्रय.	१४७	✓ दरिद्रत्, वि० गरीय यत्,	
त्रिशत्, खो० त्रीय	१४८	दंभाय यत्.	८१
त्रितय, वि० त्रय.	८	✓ दलस्पृश, वि० पादशने	
✓ त्र्यह, पु० त्रय द्विपत्रभां		स्पर्श करनार.	११४
अयेस.	२	दशन, वि० दस.	१४६
✓ त्व, वि० नीयुं, लुङ्.	१३६	✓ दामन्, न० दारुं, दामय,	
		माणा.	८१

	પૃષ્ઠ		પૃષ્ઠ
દાર, પુઠ્ઠી, વદ્.	૪	દુન્મૂ, ચિઠ્ઠી સિંસક યનાર.	૪૧
દાશ્વસ્, ચિઠ્ઠી દેનાર, ઉદાર.	૧૨૭	દુશ્, છીઠ્ઠી બેપુ તે, નજર,	૧૧૩
દાસી, છીઠ્ઠી દાસી, આકરડી	૨૨	નેત્ર.	૧૧૩
દિધક્ષ, ચિઠ્ઠી બળવાને ઈ-		દુપદ્, છીઠ્ઠી પત્રર, પાપાણુ	૮૨
ચનાર, બાળવાને ઈચ્છ-		દુષ્ટદિશ્, ચિઠ્ઠી જોણે દિશા	૧૧૪
નાર.	૧૧૭	બળેલ છે તે.	૧૧૪
દિષ્, છીઠ્ઠી આકાશ, સ્વર્ગ,		દેવ, પુઠ્ઠી દેવ, રાગ, મેધ,	૨
દિવસ.	૧૧૧	પારા, દિવર.	૨
દિશ્, છીઠ્ઠી દિશા.	૧૧૩	દેવમણ્, ચિઠ્ઠી દેવ પાસે જનાર	૬૨
દીર્ઘાંશુલિ, ચિઠ્ઠી લાંબી		દેવમણ્, ચિઠ્ઠી દેવનો પૂજારી	૬૪
આંગળીઓવાળું.	૧૮	દેવમી, ચિઠ્ઠી દેવને સંતુષ્ટ	૨૭
દીર્ઘાયુસ્, ચિઠ્ઠી લાંબી		કરનાર.	૨૭
આવરણવાળું.	૧૨૨	દેવશ્લાઘ્, ચિઠ્ઠી દેવને	
દીર્ઘાદિન્, પુઠ્ઠી ઉનાળો-	૮૮	વખાણનાર.	૫૫
દીર્ઘાદિન્, ચિઠ્ઠી લાંબા દિ-		દેષ્, પુઠ્ઠી દેર, દિવર.	૪૧
વસોવાળું.	૬૮	દેવેજ, ચિઠ્ઠી દેવની પૂજા	
દીઘયત્, ચિઠ્ઠી રમતું, મ-		કરનાર.	૬૬
દાશતું, વખાણતું.	૭૮	દોસ્, પુઠ્ઠી હાથ, બાહુ.	૧૧૮
દુધ્વસ્, ચિઠ્ઠી બીજાથેલ,		દોસ્, નઠ્ઠી હાથ, બાહુ.	૧૨૦
બીજાથેલ, પલજેલ.	૧૨૬	દો, છીઠ્ઠી આકાશ, સ્વર્ગ.	૪૬
દુર્મેનસ્, ચિઠ્ઠી દુષ્ટ ઉદય-		દ્રાઘીયંસ્, ચિઠ્ઠી બહુ લાંબું	૧૨૩
વાળું, વ્યાકુળ ચિત્તવાળું,		દ્રય, ચિઠ્ઠી બેપણા વાળું,	
દીલગીર મનવાળું.	૧૨૧	બે, બેડડું.	૮
દુહિત્, છીઠ્ઠી પુત્રો, દીકરી.	૪૨	દ્વાદશન્, ચિઠ્ઠી બાર.	૧૪૬
દુન્મૂ, ચિઠ્ઠી આંખમાં ચ-		દ્વાર્, છીઠ્ઠી બારડું.	૧૧૦
નાર, દષ્ટિવડે યનાર.	૪૦	દ્વિ, ચિઠ્ઠી બે.	૧૪૭
દુષ્ટયણ્, ચિઠ્ઠી મજબૂત		દ્વિતય, ચિઠ્ઠી બે સંખ્યા-	
શરીરવાળું.	૧૨૨	વાળું, બે, બેડડું.	૮
દુષ્ટસપ્તિય, ચિઠ્ઠી મજબૂત		દ્વિતીય, ચિઠ્ઠી બીજું.	૧૩૬
સ પાણું.	૧૬	દ્વિત્, ચિઠ્ઠી બે દાંતવાળું.	૭૭

પૃષ્ઠ	પૃષ્ઠ
દિવદુ, વિં બેને બે પાં- ગળા સ્ત્રીઓ હોય તે. ૪૦	ધૂન્ધત, વિં હસાવતું, કં- પાવતું. ૮૦
દિપાદ, વિં બે પગલાળું ૮૪	ધુમ્મયા, વિં ખીટી પીનાર, દેસિ પીનાર. ૧૩
દિપ્, પું સત્. ૧૧૪	ધલિ, સ્ત્રીં મૂળ, રા. ૧૬
દ્રવદ, પું બે દિવસ, બે દિવસમાં થયેલ. ૨	ઘૃતપત, વિં ધારણ કર- નાર, મહણ કરનાર. ૭૬
ધન, નં બંધ, ધનરાસિ. ૬	ઘૃણમ્, વિં નિર્દાન, ૬૭
ધનયાજ્ઞ, વિં બંધ ઈ- ચ્છનાર. ૬૪	ધેનુ, સ્ત્રીં ગાય. ૩૨
ધનાનું, વિં બંધ મેળવનાર ૬૮	✓ ધ્યાદશારાચિન, વિં કા- મકાની જેમ બોલ બોલ કરનાર, ભીખારીની જેમ કરકરનાર. ૧૦૨
ધનુસ, નં ધનુષ, કામધુ, ધનરાસિ. ૧૨૦	✓ નમ્મહ, પું મઘ દાદવી વેળા તેમાં નાખવાની એક ભતની ઔપધિ. ૩૬
ધરણિ, સ્ત્રીં પૃથ્વી, જમીન ૧૬	નદી, સ્ત્રીં નદી. ૨૧
ધયલ્, વિં ધવલ કહેનાર ૧૧૧	નદી, વિં નદીને ઇચ્છનાર. ૩૧
ધાતુ, વિં ધારણ કરનાર, પોષણ કરનાર, પું બ્રહ્મા, વિષ્ણુ. ૪૩	નનમ્, સ્ત્રીં નથુંદ. ૪૨
✓ ધાનાદ્વજ્ઞ, વિં જળ શેકનાર, ભીટ શેકનાર. ૭૦	નનામ્, સ્ત્રીં નથુંદ. ૪૨
✓ ધાન્યવિપક્ષ, વિં અન્ન પકાવવાને ઇચ્છનાર. ૧૧૬	✓ નપ્ત, પું દીકરાનો દીકરો, દીકરાનો દીકરો. ૪૨
✓ ધામન, નં ધર, પ્રકાશ, તેજ, પ્રભાવ. ૬૧	✓ નપ્ત્રી, સ્ત્રીં દીકરાની દીકરી, દીકરીની દીકરી. ૪૨
ધી, સ્ત્રીં શુદ્ધિ. ૨૨	✓ નમસ્વત, પું વાયુ, પવન. ૭૩
ધીમત, વિં શુદ્ધિયાલી, પણિત. ૭૫	✓ નય, વિં નીતિ કહેનાર, સાત નયની વ્યાખ્યા કર- નાર. ૧૦૬
✓ ધીવન, વિં ધારણ કરનાર પોષણ કરનાર. ૮૮	✓ નર્મન, નં મશકરી, ગમ્મત. ૬૧
✓ ધુર, સ્ત્રીં ધોસરી, હોઝલ, ભાર, ચિંતા. ૧૦૮	

	पृष्ठ
नवति, स्त्री० नेपु.	१४८
नवन्, वि० नव.	१४८
नाट्यमद्, वि० नायक-	
नार, नाटक करनार.	७१
नामन्, न० नाम, संगी.	
नियन्.	८१
नासिका, स्त्री० नाक.	११
निनीवस्, वि० लघु गयेल,	
होरी गयेल.	१२८
निरज्जु, वि० राज रहित,	
नीरागी.	६७
निशा, स्त्री० रात्रि, दुर्गहर	१०
नी, वि० होरनार, लघु	
ननार.	२८
नुनुवस्, वि० वप्पाधुनार	१२८
नृ, पु० भनुष्य, भरद्, पुरय.	४१
नेतृ, वि० नायक, धर्मी,	
होरनार, लघु ननार.	४३
नेम वि० अरधुं.	१३५
नेमि, पु० आनीसभा तीर्थ-	
कर, श्रीनेमिनाथ, पत्र,	
यकने धेरावो.	१४
नेष्ट, पु० पुरोहित विशेष.	४२
नौ, स्त्री० वडाधु, नाव.	५१
न्यायपद्, वि० न्याय	
लणुनार,	७१
पद्, स्त्री० लवी स्त्री, पां-	
भगा स्त्री.	४७
पद्य, वि० संधिपुं पक्ष-	
पुं.	७७

	पृष्ठ
पद्यतय, वि० पांयसंभ्या	
वाण्.	८
पद्यद्वान्, वि० पदर,	१४८
पद्यन्, वि० पांय.	१४८
पद्माशन, स्त्री० पयाम	१४८
पट, पु० पत्र, कपडुं, वि-	
त्रेक्षु कपडुं.	२
पट्ट, वि० यतुर, गद्युं,	
धुताई,	३४
पठितह्, वि० ने क्. अक्षर	
लक्ष्य होय ते.	५७
पठितहट्ट, वि० ने व्यंगन	
लक्ष्य होय ते.	१११
पति, पु० धर्मी, स्वामी.	१४
पती, वि० धर्मीने धर्म-	
नार,	३०
पयिन, पु० भार्ग, रस्तो,	
धर्माचार,	८८
पद्यति, स्त्री० भार्ग, पंक्ति.	११
पपी, पु० धर्म, अर्थ, कपूर,	
आश्वासन अर्थ.	२१
पयस्, न० पाणी, इध.	११८
पयोमुच्य, पु० मेध, ना-	
भरमेध.	५७
पर, वि० भीष्म, हर, उत्त-	
म, पारकुं, उत्तर.	१३८
परभृत्. पु० शमडो.	७३
परमे, पु० उत्कृष्ट क्षमदेव.	४६
परमेष्ठिन, पु० अरिहंत	
सिद्ध आचार्य उपाध्याय	

પૃષ્ઠ	પૃષ્ઠ
વિપ્રહ, વિં જેને બે પાં ગળા ઝાંઝો હોય તે. ૪૦	ધૂન્વત્, વિં દસાવતું, કં- પાવતું. ૮૦
દ્વિપાદ, વિં બે પગવાળું ૮૪	બ્રૂમ્પા, વિં બીડી પીનાર, દોકો પીનાર. ૧૩
દ્વિપ્, પું રાત્ર. ૧૧૪	ધૂલિ, સ્ત્રીં ધૂળ. ૨૪૮. ૧૬
દ્વયદ્વ, પું બે દિવસ, બે દિવસમાં થયેલ. ૨	ઘૃતઘત્, વિં ધારણ કર- નાર, મહણ કરનાર. ૭૬
ધન, નં દ્રવ્ય, ધનરાશિ. ૬	ઘૃણજ્, વિં નિર્મલ, બ્રહ્મજીવ. ૧૭
ધનઘાઙ્ઙ, વિં દ્રવ્ય ધન- જનાર. ૬૪	ઘેનુ, સ્ત્રીં ગાય. ૩૨
ધનર્જ, વિં દ્રવ્ય મેળવનાર ૬૮	✓ ઘ્યાદક્ષારાચિન્, વિં કા- મકાની જેમ બોલ બોલ કરનાર, બીખારીની જેમ કરનારનાર. ૧૦૨
ધનુસ્, નં ધનુષ્ય, કામકું, ધનરાશિ. ૧૨૦	✓ જાનદ્, પું મઘ કાદલી વેળા તેમાં નાખવાની એક જાતની ઔષધિ. ૩૬
ધરણિ, સ્ત્રીં પૃથ્વી, જમીન ૧૬	નદી, સ્ત્રીં નદી. ૨૧
ધવત્, વિં ધવલ કહેનાર ૧૧૧	નદી, વિં નદીને ધમ્જનાર. ૩૧
ધાતુ, વિં ધારણ કરનાર, પોષણ કરનાર, પું બળા, વિપ્લવ. ૪૩	નનમ્, સ્ત્રીં નનુંદ. ૪૨
ધાનાઙ્ઙસ્ત્, વિં ધન શેકનાર, લોટ શેકનાર. ૭૦	નનામ્, સ્ત્રીં નનુંદ. ૪૨
ધામ્યપિપ્પ, વિં અમ પકાવવાને ધમ્જનાર. ૧૧૬	✓ નપ્ત, પું દીકરાનો દીકરો, દીકરાનો દીકરો. ૪૨
ધામન્, નં ધર, પ્રકાશ, તેજ, પ્રભાવ. ૬૧	✓ નપ્ત્રી, સ્ત્રીં દીકરાની દીકરી, દીકરીની દીકરી. ૪૨
ધી, સ્ત્રીં હુદ્ધિ. ૨૨	✓ નમસ્વત્, પું વાયુ, પવન. ૭૩
ધીમત્, વિં હુદ્ધિશાલી, પંડિત. ૭૫	✓ નય, વિં નીતિ કહેનાર, સાત નખી વ્યાખ્યા કર- નાર. ૧૦૬
ધીવન્, વિં ધારણ કરનાર પોષણ કરનાર. ૮૮	✓ નમન્, નં મસ્કરી, ગમ્મત. ૬૧
ધુર, સ્ત્રીં ધોસરી, દેવત, ભાર, ચિંતા. ૧૦૬	

	पृष्ठ
नवति. स्त्री० नेधु.	१४६
नवन्, वि० नव.	१४६
नाट्यमट्, वि० नायक-	
रनार, नाटके करनार.	७१
नामन्, न० नाम, संगी.	
विद्.	६१
नासिका, स्त्री० नाक.	११
नितोषस्, वि० लक्ष गयेल,	
दोरी गयेल.	१२८
निबज्, वि० देश रहित,	
नीशग्री.	६७
निशा, स्त्री० रात्रि, हण्डर	१०
नी, वि० दोरनार, लक्ष	
जनार.	२८
नुनुषस्, वि० वभाधुनार	१२६
वृ, पु० भुज्य, भरद, पुत्र्य.	४१
नेष्ट, वि० नायक, धृष्टी,	
दोरनार, लक्ष जनार.	४३
नेम वि० अरधुं.	१३६
नेमि, पु० आपीशभा तीर्थ-	
कर धीनेभिनाथ, वज्र.	
अकनो धेरावो.	१४
नेष्ट, पु० पुरोहित विशेष.	४२
नौ, स्त्री०- वहाधु, नाव.	५१
न्यायपट्, वि०-नाय	
अधुनार,	७१
पद्म, स्त्री० लक्ष्मी स्त्री, पां-	
गणी स्त्री.	३७
पवत्, वि० शंघर्ष पक्ष-	
वर्तु.	७७

	पृष्ठ
पञ्चतय, वि० पांय संप्र्या	
वागु.	८
पञ्चदशन, वि० पं६र,	१४६
पञ्चन, वि० पांय.	१४८
पञ्चाशन, स्त्री० पञ्चाम	१४६
पट, पु० वर, कपडुं, वि-	
त्रेक्षु कपडुं.	२
पट्, वि० यतुर, डाहुं,	
धुनाई,	३४
पठितह्, वि० ने ३. अक्षर	
अक्षर होय ते.	५७
पठितह्, वि० ने व्यंगन	
अक्षर होय ते.	१११
पति, पु० धृष्टी, स्वाभी.	१४
पती, वि० धृष्टीने धृष्ट-	
नार,	३०
पथिर, पु० भार्ग, रस्ते,	
धर्माचार,	८६
पद्धति. स्त्री० भार्ग, पंक्ति.	११
पपी, पु० धर्म, यंत्र, कपूर,	
आक्षेपार्तुं आक्ष.	२१
पयस्, न० पाश्वी, दूध.	११६
पयोमुष्, पु० मेघ, ना-	
अरभोय.	५७
पर, वि० भीर्तुं, दूर, उत-	
म, पारकुं, उत्तर.	१३८
परमत्, पु० कागडे.	७३
परमे, पु० उत्कृष्ट कामदेव.	४३
परमेष्ठिन, पु० अरिहंत	
सिद्ध आचार्य विपाध्याय	

१६६ संस्कृतशब्दरूपावली अकाराद्यनुक्रमणिका.

पृष्ठ	पृष्ठ
अने साधु ओ पांय पर-	विण्ड्यस्, वि० पिं३
मेरी, भद्रदेव, ८६	आनार १२३
पराच्, वि० अय्युं न-	पितृ, पु० गाप. (द्विपय-
नाई, उमे नानार, ६०	नर्मा-) आ गाप. ४१
पराच्, वि० अय्युं पु-	पितृद्रुह, वि० पितामो द्रोह
नानार, भीमने पूजनार, ६३	करनार, १३४
परिक्लाम, वि० धाडी	विपासत्, वि० पीवाने
नानार, १०८	धन्वत्, तरस्वत्, ७८
परिमाञ्ज, पु० साधु, पति,	पिबत्, वि० पीतुं, ७८
संन्यासी, ७०	पी, वि० पीनार, पान
परिमाञ्ज, वि० दाक्ष ले-	करनार, २८
नार, ७०	पीवन, वि० नेरवाणुं,
परिपद, स्त्री० सत्ता, ने-	गडुं, मोडुं, ८८
ह, भल्ली, ८२	पीवन, पु० पवन, वायु, ८८
पण्युद्, वि० पांछयथी,	पुंस, पु० पुंश्च, भरु, ११७
दांनार, पांभथी दांनार, १३४	पुत्रचुम्ब, वि० दांनारने
पण्युच्चस्, वि० पांछभनो	मुंभन करनार, १०६
नाश करनार, पांभनो	पुनर्भू, स्त्री० इरीथी पर-
नाश करनार, १२४	क्षेप विधवा, ३८
पर्वन, न० हिलव, पर्व,	पुनर्भू, वि० इरीथी धनार,
गांङ, असंग, ८१	वारंवार होनार, ४१
पशुहन, वि० पशुओने	पुद्, स्त्री० नगरी, १०८
भारनार, ८५	पुरुदंशस्, पु० धृ, ११८
पाद, पु० पग, श्लोकनुं	पुरोधस्, पु० गोर, पुरो-
अरुण, डिगुण, ३	हित, ११७
पामन, स्त्री० पस, ८०	पुरुष, न० इक्ष, श्रीरण,
पाययत्, वि० पीवयवत्, ७८	आंभनुं इक्षुं, ६
विण्ड्यस्, वि० पिं३	पूनी, वि० नाश पाभेनने
आनार, १२३	धन्वन्तार, मोवायेनने ध-
	भन्तार, ३०

	પૃષ્ઠ		પૃષ્ઠ
૧૧૧, વિં પર્વ દિશાનું,		પૂજનાર. પ્રતિકૂલ પૂજનાર.	૧૩
પ્રથમ, આગળ.	૧૩૮	પ્રથમ, વિં પહેલું, પ્રધાન.	૮
૧૧૨, પું સૂર્ય, આકાશ.	૮૬	પ્રધી, વિં શુદ્ધિશાસી.	૨૭
૧૧૩, પુતના સ્ત્રીં સેના.	૯	પ્રધી, વિં ઉત્તમ ધ્યાન કરનાર, ધર્મો વિચારક	૨૮
૧૧૪, વિં મોટું, વિસ્તારવાળું.	૩૪	પ્રયુત, વિં દસ લાખ.	૧૫૦
૧૧૫, નં રીપું, ત્રિંદુ.	૭૪	પ્રરે, વિં પૈસાદાર, ધનાલખ.	૪૮
૧૧૬, પુષ્પાદ, વિં પીઠ ઉપર ચડાવી વધી જનાર ઘોડો બળદ ત્રિજે.	૧૩૨	૧૧૭, પ્રશામ, વિં અતિશય શાંત.	૧૦૮
૧૧૭, પેધિયસ, વિં પકાવનાર.	૧૨૭	૧૧૮, પ્રશાસ્ત, પું યાગક ગોર, રાખ, સમાવકાર	૪૨
૧૧૮, પો, વિં પવિત્ર, શુદ્ધ, પવિત્ર કરનાર.	૫૦	૧૧૯, પ્રસૂ, સ્ત્રીં માતા, મોડી, કળ.	૩૮
૧૧૯, પોત, પું યાગિક ગોર.	૪૨	૧૨૦, પ્રાચ, વિં પહેલાનું, અગાઉનું, પૂર્વ દિશાનું.	૬૦
૧૨૦, પ્રગુણ, વિં પ્રમાણિક, ચતુર, ઉત્કૃષ્ટ શુભનાર.	૭૩	૧૨૧, પ્રાચ્છ, વિં ઉત્તમ રાતે પૂજા કરનાર.	૬૨
૧૨૧, પ્રતામ, વિં દુઃખી, તીવ્ર હઝાવાળું.	૧૦૮	૧૨૨, પ્રાણનશ, વિં પ્રાણના નાશવાળું, શવર્ત મરેલું.	૧૧૪
૧૨૨, પ્રતિફલમણ, નં પાણું હકનું, પાપથી પાણું હકનું, જોતોની સવાર સાંજની ધાર્મિક ક્રિયા.	૬	૧૨૩, પ્રાતરિત્પન, વિં સવારમાં જનાર.	૯૬
૧૨૩, પ્રતિદિપન, પું સૂર્ય, આકાશનું ગાંડ.	૮૬	૧૨૪, પ્રાતપુર, વિં જેણે બોલે ઉણની લીધો છે તે, જેણે પોંસરીઉણની છે તે.	૧૧૦
૧૨૪, પ્રતિપદ, સ્ત્રીં પડવો, ગોળત, રાગ્યાત.	૮૨	૧૨૫, પ્રાસદ, વિં જેણે પ્રપનાર મેળવેલ છે તે.	૪૦
૧૨૫, પ્રત્યચ, વિં પાછાનું, પશ્ચિમનું.	૬૦	૧૨૬, પ્રાસશમ, વિં જેણે મુખ મેળવ્યું છે તે.	૧૦૮
૧૨૬, પ્રત્યચ્ચ, વિં પ્રત્યેકને			

પૃષ્ઠ

પૃષ્ઠ

પ્રાવૃત્, સ્ત્રી૦ વરસાદ દ્યુ (પ્રાવૃત્ અને વાદ્યો માસ)	૧૧૫
પ્રાગ્, વિ૦ ખાનાર, બહુ ખાનાર	૧૧૬
પ્રિયપ્રભુક્ષિન્, વિ૦ જેને હૃદ વદાસો દોષ તે,	૧૦૪
પ્રિયફુલ, વિ૦ જેને અન્ન- વંશી કુરુ રાગની પુત્રી વદાસી દોષ તે.	૪૦
પ્રિયફુ, વિ૦ જેને કૃધાતુ પ્રિય દોષ તે.	૪૪
પ્રિયગમ્લ, વિ૦ જેને ગમ્ ધાતુ વદાસો દોષ તે.	૪૫
પ્રિયગુ, વિ૦ જેને ગાગો પ્રિય દોષ તે;	૫૦
પ્રિયગ્લો, વિ૦ જેને અન્ન- મા વદાસો દોષ તે,	૫૧
✓ પ્રિયહ, સ્ત્રી૦ ધાંમ, ગ્રામ, ગજપીપર.	૩૩
પ્રિયચન્દ્રમસ, વિ૦ જેને અન્નમા વદાસો દોષ તે.	૧૨૧
પ્રિયતુરાપાહ, વિ૦ જેને હૃદ પ્રિય દોષ તે.	૧૩૧
પ્રિયદધિ, વિ૦ જેને દહી- વદાસુ દોષ તે.	૧૬
પ્રિયદિય, વિ૦ જેને દિવ- સ પ્રિય દોષ તે.	૧૧૨
પ્રિયયો, વિ૦ જેને આ-	

દાસ અમસ સ્વર્ગ પ્રિય દોષ તે.	૫૦
પ્રિયધનુમ્, વિ૦ જેને ધનુષ પ્રિય દોષ તે.	૧૨૨
પ્રિયધોયન્, વિ૦ જેને યોયનાર વદાસો દોષ તે.	૧૦૦
પ્રિયનદિ, વિ૦ જેને નદી પ્રિય દોષ તે.	૨૪
પ્રિયર્તી, વિ૦ જેને વદાસુ વદાસુ દોષ તે.	૫૧
પ્રિયપયિન્, વિ૦ જેને સ્ત્રો પ્રિય દોષ તે.	૧૦૩
પ્રિયપયોમુષ્, વિ૦ જેને વરસાદ પ્રિય દોષ તે.	૫૬
પ્રિયપોયન્, વિ૦ જેને મજ્જુત પ્રિય દોષ તે.	૧૦૦
પ્રિયપુંસ, વિ૦ જેને પુરુષ વદાસો દોષ તે.	૧૨૧
✓ પ્રિયપ્પન્, વિ૦ જેને સર્પ વદાસો દોષ તે.	૬૪
✓ પ્રિયમક્ષન્, વિ૦ જેને પરમાત્મા પ્રિય દોષ તે.	૬૨
✓ પ્રિયમૂરિદાપન્, વિ૦ જેને ધર્મ દાન કરનાર પ્રિય દોષ તે.	૧૦૦
✓ પ્રિયમયિન્, વિ૦ જેને સ્વૈ- પ્રિય દોષ તે.	૧૦૩
✓ પ્રિયમન્થિન્, વિ૦ જેને પ્રધાન વદાસો દોષ તે.	૧૦૨

પૃષ્ઠ	પૃષ્ઠ
મમદિમન્, વિં નેને	નેને પ્રિય હોય તે. ૧૦૧
વધ વહાલો હોય તે. ૬૪	પ્રિયશર્વન્, વિં નેને
યમાલ, વિં નેને	હિંસક પ્રિય હોય તે. ૧૦૧
માળા વહાલી હોય તે. ૮	પ્રિયશશિન્, વિં નેને
યમેદદશ્વન્, વિં મેર	ચંદ્રમા વહાલો હોય તે. ૧૦૨
દેખેલ માધુસ નેને પ્રિય	પ્રિયશ્વન્, વિં નેને
હોય તે. ૧૦૧	ફતેરા પ્રિય હોય તે. ૬૫
મયયસ્વન્, વિં યદ	પ્રિયશ્વસ્, વિં નેને સાસ
કરાવનાર નેને પ્રિય હોય તે. ૬૨	વહાલી હોય તે. ૪૦
મેયરાજકુત્વન્, વિં	પ્રિયસદ્ગન્, વિં નેને ધર
રાખ બનાવનાર નેને પ્રિય	વહાલું હોય તે. ૬૨
હોય તે. ૧૦૧	પ્રિયસર્વ, વિં નેને સખળા
પ્રિયરાજન્, વિં નેને	પ્રિય હોય તે. ૧૩૬
રાખ વહાલો હોય તે. ૬૪	પ્રિયસે, વિં નેને રતિ
પ્રિયરાજયુસ્વન્, વિં	કામદીપ્ર પ્રિય હોય તે. ૪૬
રાખને યુદ્ધ કરાવનાર નેને	પ્રિયસ્તરી વિં નેને
પ્રિય હોય તે. ૬૨	ધમાડો અથવા વાછરડી
પ્રિયરુદ્, વિં નેને કાંતિ	પ્રિય હોય તે. ૨૫
વહાલી હોય તે. ૫૬	પ્રિયસિ, વિં નેને સી
પ્રિયરે, વિં નેને કામી	વહાલી હોય તે. ૨૫
વહાલી હોય તે. ૪૮	પ્રિયસયિય, વિં નેને ધી
પ્રિયશામોદ, વિં મુદર	પ્રિય હોય તે. નેને દોઢા
નંપયાળી સી નેને પ્રિય	પ્રિય હોય તે. ૧૨૧
હોય તે. ૪૦	પ્રિયાગ્રેમાયન્, વિં નેને
પ્રિયવિજાવન્, વિં	અગ્રેસર પ્રિય હોય તે. ૧૦૧
સારી રીતે બોલનાર નેને	પ્રિયાશુભ, વિં વહાલી
પ્રિય હોય તે. ૧૦૧	સીને યુગ્મન કરનાર. ૧૦૧
પ્રિયવિજાવન્, વિં	પ્રિયારમન્, વિં નેને છા
બિનકાન વાળનાર	વહાલો હોય તે. ૬૨

पृष्ठ

प्रियाप्सरस्, वि० जेने		यहुयुक्त्, वि० अतिप्रभाते	
अक्षरा यदाही होय ते	१२१	यहुर, वि० पक्षी, लक्ष्मी	
प्रियायेमन्, वि० जेने		वाहु.	
सुखं प्रिय होय ते	६२	यहुशोचिस्, वि० अति	
प्रियाघावन, वि० जेने		रुम अतिवाण.	१
मोह यदाही होय ते	१००	यहुसम्पद्, वि० पक्षी	
प्रियाहन्, वि० जेने		से अतिवाण.	
दिवस प्रिय होय ते	६७	यहुसामन्, वि० अतिराम	
प्रीणत्, वि० प्रुष करतु.		भरमासवाण.	४
संतुष्ट करतु.	८०	यहुहिस्, वि० पक्ष्यानां भाव	
फल०, न० इण, अक्षरा,		करनार, अद्दि सा करनार	१२
धनाम, दास.	१	यहर्मे, वि० पक्ष्य असवान,	
यमुयस्, वि० यथेष्ट.	१२८	पक्ष० उत्साहवाण.	११
यद्विस्, न० द्राक्ष, अग्नि		यहप, वि० पक्ष्या प्राणीवाण	१०१
हाति.	१२०	यहाशिस्, वि० पक्ष्या आ-	
यह, वि० पक्ष्य, अद्.	३४	शीरोहवाण.	१२४
यहुभ्रमुक्षिन्, वि० पक्ष्या		यिभ्यस्, वि० जीतुं, अय	
होवाण.	१०३	भामतु.	८१
यहुकर्मन्, वि० पक्ष्या क्षम		विमत्, वि० धारण करतु,	
वाण, पक्ष्या क्रमोवाण.	६०	पोषण.	८१
यहृग, वि० पक्षी गोपीवाण	५०	बुद्धि, स्त्री० असंख, ज्ञान.	११
यहुज्ञान, वि० पक्ष्या ज्ञानवाण	८	बुध, वि० शाल्य, अद्.	८५
यहुपामन्, वि० पक्षी अ-		बृहत्, वि० मोह, लक्ष्.	७१
सराण.	६४	बोभुयत्, वि० चारचार	
यहृपुर, वि० पक्षी नगरी		पक्ष, अतिराम यण.	८१
वाण.	११०	यहन, पु० यद्विषय, अय	
यहृमस्, वि० पक्ष्य रना		देव, अद्भुतपति.	८५
न करनार.	१८	यहृहन्, न० परमात्मतरप,	
यहुयज्यन्, वि० ज्ञानां म-		तप, सत्य, अद्भुतयथ.	८१
ण्यु यज करनारा होय ते	६२		

पृष्ठ

पृष्ठ

प्रकाशन, वि० व्याजश्रुते

गारी नाभनार. ६५

भगवत्, वि० अपार अ.

अथवाशु, नसीमदर, भीमल. ७६

भणितरु, वि० ७२ अ.

द्वर लज्जे होय ते. ५७

भेमन्, न० सेनु, नाभि.

पगार, धनुष. ६१

भयत्, वि० आप, तमे. ७६

भयत्, वि० मनतु, यत्. ७८

भवाहृ, वि० आपना नेतुं ११४

भविष्यत्, वि० भविष्य-

क्षणमा यनार. ७६

भसद्, न० लंघ. ६२

भात्, वि० प्रकाशतु, दीपतु. ७६

भातु, पु० सूर्य, किरण,

राज, प्रभु, धृष्टी. ३१

भारयाद्, वि० भार वहन

करनार. १३२

भार्गव, पु० शुक्राचार्य. ५

भाविन्, वि० भविष्य क्रमे

यनार. १०२

भास्, स्त्री० क्षति, किरण,

प्रकाश, पञ्जारे, क्षति,

धनुष. ११६

भास्यत्, पु० सूर्य, वीर,

प्रभात. ७३

भास्यत्, वि० प्रकाशित,

अशङ्क. ७६

भिरद्, वि० भेद, भेद. ८०

भियज्, पु० वैद्य, विष्णु. ६५

भी, स्त्री० धारती अय. २३

भीरु, वि० ग्रीकथु. ३७

भीरु, स्त्री० नारी, स्त्री. ३७

भू, स्त्री० पृथ्वी, जम्मा,

जमीन, ज्ञानत. ३७

भूपति, पु० राजा. १४

भूमत्, पु० राजा, परत. ७३

भूमि, स्त्री० जमीन, पृथ्वी,

परमार्थ, भेदक, भीषकत,

६६, ७७. ११

भूयस्, वि० धातु, भेद. १२३

भूरि, न० भेद. ३७

भूरि, वि० धातु, भेद,

वारवार. १८

भूरियावन, वि० धातु

दान करनार. ६८

भोक्त्, वि० भोगवनार,

भोगन करनार, रक्षथु.

करनार. ४३

भ्रातृ, पु० भाई.

भ्रातृद्वद्, वि० भाईना,

दोह करनार. १३४

भू, स्त्री० लभर.

भ्रूणहन, वि० जन्तुना

करनार, गर्भना धातु

करनार. ६४

भघवत्, वि० जन्तुना

पु० छेद, धुत्, स्त्री०

दक्षिणी. ७६

मघवन, पु० छंद, सुव.	८८
मघोनी, स्त्री० छंदोष्ठी.	८९
मज्जन, पु० अरभी, २५६	
नो गर्ल-सारस.	८९
मज्जा, स्त्री० "	९०
मण्डपलिप्, वि० मंडपने	
दांडनार, मांडवाने लीप-	
नार.	१०४
मति, स्त्री० बुद्धि, धृष्टि,	
रभृति, विचार, इराव,	
सत्कार.	११
मयिन्, पु० पलोष्ठी, स्वाध	८६
मधु, न० मध, दार, पा-	
ष्ठी, पुष्पतो, रस, वि०	
मधुर.	३३
मधुलिलिप्त, वि० मध	
आदवाना धराधवाधु.	१११
मधुलिप्त, पु० लभरी,	
मधभाष.	१३२
मधुलिप्त, वि० मध आ-	
नार.	१३२
मधुवन, पु० ११७.	८०
ममल, न० मन, अंतःक-	
रण, धरादे.	११६
मनोमू, पु० कामदेव.	३१
मन्त्रलप, वि० मंत्र न-	
पनार.	१०४
मन्त्रलप, वि० धानी	
मससत हरनार, मंत्रो	
रपरी हरनार.	११४

मग्निन्, पु० मंत्री, म-	
धान, सदाहर, नदुगर.	८६
महत, पु० वाध, आस,	
दिव.	७३
महत्त्वत्, वि० दधानाधु,	
पु० छंद, अनुमान.	७१
ममविध, वि० ममरथा	
नने पीडनार.	८४
महत, वि० मोद, साधु,	
मन्युन.	७५
मदस्, न० उत्सव, तेज,	
आनंद.	११६
महाप, वि० अडपथी गमन	
हरनार.	४०
महिमन्, पु० शक्ति,	
प्रभाव, मोदार्ध.	८१
महिषी, स्त्री० लेस, पद-	
राष्ट्री, धीनाण स्त्री.	२२
मही, स्त्री० पृथ्वी, नभीन.	२२
मांस, न० मांस. पु०	
डीडा, आदडी, समय.	१
मातृ, स्त्री० माता, मा,	
गाय, लक्ष्मी, पृथ्वी,	
आकाश, कुक्षीर.	४२
मातृ, वि० आपनार, मो-	
ननार.	४३
मातृपुत्र, वि० मातानी	
दीह हरनार.	१३४
माळा, स्त्री० माणा, दार,	
पगत, जेरणे.	८
माळावत्, वि० माणावाधु.	७५

	પૃષ્ઠ
માલ્યગુફ, વિં ૬૨	૧૦૫
મુચનાર.	૨
માસ, પું મહિનો, મંદ.	૧૩૩
મિત્રહૃદ, વિં મિત્રનો	૧૨૫
મોહ કરનાર.	✓
મિત્રસુસ્મૃત્, વિં મિત્રને	૨૮
સંભારવાનો ઇરાદો રાખનાર.	૧૨૮
મો, વિં મારી નાખનાર,	૧૩
જનાર, સમજનાર.	૭૩
મોદવસ્ત્ર, વિં જાંદનાર.	૧૧૫
મુક્તરનાર, ઉદાર, પું	૧૩૩
શિવ, શંકર.	૮૬
મુનિ, પું સાધુ, યોગી,	૩૪
ચોની.	૮૪
મુરજિત, પું ફળ.	૩૪
મુષ, છીં મોરી.	૩૪
મુદ્, વિં મોહ પામેલ,	૧૨૮
મુગ્ધાઈ ગમેલ, મૂર્ખ.	૮૬
મૂર્ચન, પું માથું, ટોચ,	૫૬
મથાળું, સરદાર.	૮૪
મૂલવૃક્ષ, વિં મૂળ કા-	૩૪
પનાર.	૮૪
મૃગાવિધુ, વિં શિકારી.	૩૪
મુદ્, વિં કામંદ, નમ,	૮૪
નમળું.	૮૪
મેઘવૃક્ષ, વિં જેવે મેઘ	૮૪
પર્વત દેખો છો તે.	૮૪
પહુત, મં કલેતુ.	૮૪
પહુત, મં કલેતુ.	૮૪

	પૃષ્ઠ
યવધન, પું યવ કરનારો,	૮૫
વિષ્ણુ.	૮૦
યત્, વિં જતું, ગમન	૧૩૭
કરતું.	૧૪૧
યતમ, વિં ધણમાંનું જે	૨૧
કાઈ.	૨૮
યત્તર, વિં જેમાંનું જે કાઈ.	૨૮
યદ, વિં જે.	૨૧
યયી, પું ધોડા, મહાદેવ.	૨૮
યવમ્તી, વિં જવ ખરીદનાર.	૧૨૭
યધીયસ્, વિં નાતું, જી-	૭૬
વાન.	૪૨
યાત, વિં જતું.	૪૩
યાત, છીં દેરાણી.	૧૧૪
યાત, વિં જનાર.	૭૬
યાવૃક્ષ, વિં જેવું જે	૧૧૪
પ્રકારતું.	૭૬
યાવત, વિં જેવું જે	૧૦૦
વું.	૬૭
યાવન, વિં વ્યાપનાર,	૬૮
ખુશ કરનાર.	૮૪
યુક્, વિં મનની સમા-	૮૪
ધિવાળું.	૬૮
યુજ, વિં જોડનાર, યો-	૬૮
જનાર.	૮૪
યુષ, છીં યુદ્ધ, લડાઈ.	૮૦
યુષત, વિં જોડણ કરતું,	૮૦
મિથિત કરતું.	૮૧
યુષતિ, છીં જુવાન સ્ત્રી,	૮૧
દગ્ધર.	

पृष्ठ

युवन्, पु० लुप्तान् पुंस्त्व, १७

युष्मद्, वि० तं, तमे, १४६

युष्माद्वा, वि० तमास, ११४

यूय, पु० न० मम विभे-
रेता क्वाथ, सेहेपुरत्वं आ३, ३

योषित्, स्त्री० श्री, नारी, ७४

रक्षस्, न० रक्षसः, ११८

रजनि, स्त्री० रात्रि, दण-
हर, क्षाप्, ११रजस्, न० रूणः, पशव,
व्यधिकार, श्रीरश्मि, अ३, ३

रक्ष, स्त्री० रक्ष, ११६

रजोहरण, न० लैन सा-
धुष्मा हर्मेसा पोतानी भासे

राजे छ ते-जोषी, ११

रज्जु, स्त्री० दोरदी, गुलका, ३३

रत्नमुष्, वि० रत्नोनी
मोरी हरनार, ११५रमा, स्त्री० बहमी, शोभा,
नसीण, ६

रवि, पु० सूर्य, आ३३, १४

रज्जु, वि० शोभनार, ७०

रसकृत्स्न, वि० नृणे गान,
उयो होय ते, ७६

रज्जु, पु० राम, मनु, अ३, ८१

रज्जुष्वन्, वि० नृणे
सग्न साधे मुद्द क्यु दोय ते, ८६

रजि, स्त्री० रात्रि, रेभा, ११

पृष्ठ

राक्षी, स्त्री० राक्षी, कान्,
सुधेनी पानी, ८०

रात्रि, स्त्री० रात्रि, दण३, १६

राम, पु० रामचन्द्र, परश-
राम, गजलक्ष्म, ३रिपुस्त्वम्, वि० शत्रु भावे
जनार, ११६रघु, स्त्री० रघु, शोभा,
अति, ५८रघु, स्त्री० राम, भीम,
आ३, मे३, श्रीरश्मि, ६१

रघ्वत्, वि० रघु, रघु, ८०

रघुष्वत्, पु० ते नामने
पर्वत, ७७

रघु, स्त्री० रघु, गुस्सा, ११५

रैतस्, न० वीर, पारि, ११६

रै, पु० स्त्री० मन, सोव, १७-४८

रोचिस्, न० अति, तेज,
मला, १२०

रक्ष, न० साधनी स३३, १५०

रक्ष्मी, स्त्री० मन, नादि,
शोभा, दण३, भीमरश्मि, २२

रक्षिमन्, पु० दसमपथ, ८१

रक्षीयस्, वि० सौथी नाव, १२३

रक्षु, वि० नाव, दण३,
नम्रगु, अतो३३, अ३३, ७४लिखितम्, वि० नृणे
अक्षर धाया छ ते, ७०लिखितम्, वि० नृणे ज
अक्षर स३३ छ ते, ७१

पृष्ठ

वासिष्ठ, पु० वसिष्ठ ऋषिना दिकेश.	४
विशति, स्त्री० वीश.	१४६
विकुष्ठ, वि० कौष्ठ रक्षित, धलुं कौष्ठी.	८४
विज्ञापन, वि० धलुं ज्ञापनार.	१००
विज्ञावन, वि० विशेष प्रकारे उत्पन्न बनार.	१००
विदत्, वि० गच्छतु.	७६
विदम्, वि० धलुं दुष्टमकरणार.	१०७
विपुल, स्त्री० वीरणी, संध्या.	७४
विपुल्यत्, पु० मेघ.	७३
विपुल्यत्, वि० वीरणीवाणु.	७६
विप्रस, वि० शाल, नानी.	१२५
विधि पु० नसीम, रीति, आत्मा, धर्मा.	१४
विपद्, स्त्री० आहत, भुसीभत.	१८२
विपश्चित्, पु० पश्चित्, वि० दलुं, विद्वान्.	७३
विप्रण, स्त्री० मित्र, विप्र.	११५
विभु, पु० अविदित परमात्मा, महादेव, धर्मी, दाय.	१२
विभु, वि० समर्थ, व्यापक, अविनाशी, नित्य.	३४

पृष्ठ

विमान, वि० शोभनार, यणकनार, दीपनार.	१८०
विमल, वि० योद्धुं कहेनार.	१११
विमलद्विष्ट, वि० व्याकलवाणु.	११०
विरक्त, वि० वैराग्य भावेल, आसक्ति रक्षित.	८
विपक्ष, वि० मोक्षदाने प्रयत्नार.	११७
विद्वत्, पु० सप्त, अक्षय, देव.	७३
विश, पु० भाष्यस, वैश्य.	११२
विश्व, न० संसार, बुद्ध.	१३६
विश्व, वि० सप्त, समर्थ.	१११
विश्वपा, वि० नभतनु रक्षण्य करनार, पु० सप्त, अक्षय, अग्नि.	१३
विश्वराज, पु० नभतने राजन्.	१६
विश्वयाह, वि० नभतने वहन करनार.	१३३
विषयवाञ्छा, वि० विषयनी भावभावाणु.	६५
विष्णु, पु० अमांसनाथ प्रभुना पितानु नाथ, वासुदेव.	३२
विश्वमय, वि० सर्वव्यापक.	११
विश्वमय्यत्, वि० सर्वने प्रयत्नार.	१४
विद्याण, वि० मोक्षदाने प्रयत्नार, भूषण.	७३

	पृष्ठ		पृष्ठ
वीरसू, स्त्री० वीरनी माता. ३८		✓ शम्भु, पु० अरिहंत पर- मात्मा, धर्मा, विष्णु, शिव. ३२	
वृक्षवृक्ष, त्रि० वृक्ष छेदनार. ५६		✓ शरद्, स्त्री० शरद ऋतु, वरस, साध. ८२	
वृत्रहन्, पु० धर्म. ८७		✓ शर्मन्, पु० आत्मशुनी अटक. ८५	
✓ येगी, वि० वेग धमनार. २६		✓ शर्मन्, न० शुभ. ६१	
वेदपद्, वि० वेद लक्षणार. ७१		✓ शर्वन् वि० भारी नाभनार. ६६	
✓ वेधस्, पु० धर्मा, सूर्य, ✓ पंडित. ११७		✓ शाला, स्त्री० धर, ओरडा, तमेली, पांड्यासा. ६	
✓ वैद्य, पु० विद ऋषिना दी- क्षरानो दीक्षर. ४		✓ शास्त्र, वि० शिक्षा करतुं, दुष्कर्म करतुं, उपदेश आपतुं. ८१	
✓ वैश्वानर, पु० विश्वानरना दीक्षरानो दीक्षर. ४		✓ शास्त्र, पु० राज, शुद्ध आप. ४२	
✓ वयकयाच्, वि० स्पर्ध भो- लनार. ५६		✓ शास्त्र, वि० दुष्कर्म करनार. ४३	
✓ व्यद्व, पु० गयेसी दिवस. २		✓ शास्त्रपद्, वि० शास्त्र लक्षणार. ७१	
व्याकरणपद्, वि० व्या- करण लक्षणार. ७१		✓ शास्त्रविद्, वि० शास्त्रानो लक्षणार. ८२	
✓ व्याघ्रपाद्, वि० बाध नेवा पगवाणुं. ८४		✓ शिरस्, न० माथुं, शिपर. ११८	
✓ व्योमन्, न० आकाश, भाषी, अमरम्. ६१		✓ शिशु, पु० आसक. ३२	
✓ शैस्त्र, वि० पञ्चाशुनार, श्रुतिपाठक. ४३		✓ शुक्ल, वि० सहेद, धाणुं. ७	
✓ शकृत्, न० विष्णु, लक्ष्. ७४		✓ शुच, स्त्री० शौच, पस्तावे. ५८	
✓ शक्ति, स्त्री० नेर, सत्ता, तरवार, देवी. १६		✓ शुचि, वि० स्वच्छ, पवित्र. १८	
शत, न० सो. १५०		✓ शुच्यप्, वि० स्वच्छ पाणी- वाणुं. १०५	
शशुजित्, वि० शत्रुने शतनार. ७५		✓ शुनो, स्त्री० कुतरी. ६१	
✓ शशुशिशिर्ष, वि० शत्रुने भारी नाभवानो धरसि शभनार. १२५		✓ शुशुवस्, वि० सभजनार. १२६	
		✓ मृद्दिन्, वि० शींगडीवाणुं, शिपरवाणुं. १०२	

	પૃષ્ઠ		પૃષ્ઠ
સમુદ્રમય, વિં સમુદ્રને, મયન કરનાર.	૮૧	✓ સદ્દૃશ્યન, વિં જેણે સાથે કર્યું હોય તે.	૮૯
✓ સમ્યચ્, વિં સાફ, વ્યા- જ્ઞી, સંગત.	૬૧	✓ સદ્યુધ્વન, વિં જેણે સાથે બુદ્ધ કર્યું હોય તે.	૯૯
સમ્યક્, વિં સારી રીતે પૂજનાર.	૬૪	✓ સદ્ગ, નં કળાર, મોટી સંખ્યા.	૧૫૦
✓ સમ્રાજ્, પું ચક્રવર્તી રાજા, શહેનશાહ.	૬૫	✓ સાધીયસ, વિં અતિથય સાફ, ધણું મળ્યુત	૧૨૩
✓ સરસ્, નં તળાવ, સરોવર. પાણી.	૧૧૬	સાધુ, વિં ઉત્તમ, લાયક, મનોહર, પું જૈન મુનિ, વેપારી.	૩૪
✓ સરસ્વતી, સ્ત્રીં શારદા, સરસ્વતી, વાણી, નદી, માય, ઉત્તમ સ્ત્રી, સોમ- વસ્ત્રી.	૨૨	✓ સાનુ, પું નં શિખર, ટોચ, પર્વત ઉપરની સ- પાટ જમીન, વન, રસ્તો.	૩૩
સરિત્, સ્ત્રીં નદી.	૭૪	સામન, નં નરમાથ, સા- મવેદ.	૬૧
✓ સર્પિન્, નં ધી.	૧૨૦	સાયાદ, પું સાંજ.	૨
સર્વ, વિં સમથું, સંપૂર્ણ.	૧૩૫	સાહિત્યપદ્, વિં સા- હિત્ય ભજુનાર.	૭૧
✓ સર્વદર્શિન્, વિં સમથું જોનાર, સર્વથ, પું અં. રિદંત પરમાત્મા, બુદ્ધ.	૧૦૨	✓ સાહસ્, વિં સહન કરનાર.	૧૨૮
✓ સર્વેશ્વ, વિં બધા પાસે જનાર, સર્વ વ્યાપક.	૬૧	સિદ્ધપાદ્, વિં સિંહના જેવા પગરાળું.	૮૨
✓ સર્વેશ્વર, વિં બધાને પૂજનાર.	૬૪	✓ સિમ, વિં સમથું, બધું.	૧૩૬
✓ સર્વલોક, વિં બધાને જોનાર.	૫૨	સીમન્, સ્ત્રીં મર્યાદા, હદ.	૯૦
સર્વેશ્વક, વિં સર્વ શક્તિ- માન, બધું સહનાર.	૫૨	✓ સીવ્યત્, વિં સીવડું.	૭૮
✓ સચ્ચેદ્, પું સારથિ.	૪૧	✓ સુકકુમ્, વિં સારી દિશા વાળું, સારી કાતિવાળું.	૧૦૭
		✓ સુકગ્, વિં સારી રીતે કર્મ કરનાર.	૫૪

पृष्ठ

सुफङ्ग, वि० सारी शीते

गमन करनार. ५३

सुकव, वि० सारी शीते

रंगनार, अतिशय वषा-
धनार. १०५

सुकुम्भ, वि० सारी शीते

दंडनार, सारी शीते स-
तानार. १०६

सुकुम्भ, वि० सुंदर गव-

कुडीवाणु. ५६

सुकोष्ठ, वि० सारा सि-

माणवाणु. ४५

सुखी, वि० सुभने धन्यनार. ३०

सुगण, वि० सारी शीते

गमनार, लडपथी गमनार. ७२

सुगन्धि, वि० सुधमेदार. १८

सुगिर, वि० सारी वाष्पीवाणु. ११०

सुगु, वि० सारी गायिवाणु. ५०

सुगुली, वि० भतेडर अंश-

वाणु, सुधमेदार कपूर-
वाणु. ५१

सुघृतपावन्, वि० सारी

शीते धी पीनार. १००

सुषक, वि० सारी शीते

प्रकाशनार, अतिशय स-

तोषी. ५२

सुतरी, वि० सारा मधना-

वाणु. २५

सुती, वि० दीक्षे धन्यनार. ३०

पृष्ठ

सुवत्, वि० सारी शीते

अनाम करनार. १२४

सुतेजस्, वि० सारा तेज-

वाणु. १२१

सुवत्, वि० अंके कंदनार. ६६

सुत्तिष्, वि० सुंदर कति-

वाणु. ११५

सुवत्, वि० सारा शीते-

वाणु. ७७

सुदिग्, वि० सारा द्विस्-

वाणु. ११२

सुदिवन्, वि० सारा द्वि-

सवाणु. ६४

सुदृश, वि० सारी अंभ-

वाणु, सारी दृष्टिवाणु. ११४

सुधो, वि० सारा आशय-

वाणु. ४६

सुधी, वि० सारी सुद्धिवाणु

पुं. पंडित. २७

सुधी, वि० सारी शीते ध्यान

करनार, सारी शीते मनन

करनार, सारी शीते कर-

नार-पोषनार. २८

सुनामन्, वि० सारा ना-

मवाणु. ६४

सुनौ, वि० सारा वडाणु-

वाणु. ५१

सुवत्, वि० अंके कंदनु,

माणु. ८०

	પૃષ્ઠ		પૃષ્ઠ
સુપચિન્ન, વિં સારા ર- સ્તાવાળું.	૧૦૩	સુયુધ્ધ, વિં સારી રીતે લક્ષનાર.	૮૪
સુપંપી, વિં સારા મુર્ધ વાળું, સારા મંદ્ર વાળું, હપુરવાળું.	૨૩	સુરજ્ઞ, વિં સારી રીતે ગમન કરનાર.	૫૫
સુપર્વન્, પું દેવ, બાળ્ય, ધમાડો, વાંસડો.	૮૫	સુરભિં વિં ખુશખોદાર, મનોહર, વિખ્યાત, પું વસંત' નાતુ, જ્યેષ્ઠ,	૧૮
સુપર્વન્, વિં સારા હિત્સ- વવાળું.	૬૨	રાજ, પંડિત.	૧૮
સુપાદ, વિં સારા પગ વાળું.	૮૪	✓ સુરાષ, વિં અતિશય શક્તિવાળું.	૫૬
સુપિસ્ત, વિં-સારી રીતે ગમન કરનાર, સારી રીતે પ્રકાશનાર.	૧૨૪	✓ સુરૈ, વિં-પણી દોસતવાળું.	૪૮
✓ સુપ્રાતરિત્વન્, વિં સ- વારમાં ગમન કરનાર ન્યાં સારા છે તે.	૧૦૧	✓ સુરોચિત્, વિં તેજસ્વી, હતિવાળું.	૧૨૧
✓ સુપ્રજ્ઞવન્ધુ, વિં ન્યાં અક્ષયધૂં શ્રી સારી છે તે.	૪૦	સુલક્ષ્મી, વિં પણી દો- સતવાળું.	૨૪
✓ સુન્ન, સ્ત્રીં સ્ત્રી, નારી, મુ- દર ભંમરવાળીં-સ્ત્રી.	૪૩૮	✓ સુલક્ષ્, વિં અતિશય લાં- પણુ કરનાર, સારી રીતે જનાર.	૫૬
✓ સુમજ્ઞ, વિં સારી રીતે ગમન કરનાર.	૫૪	સુલિષ્ઠ, વિં સારી રીતે લખનાર.	૫૩
✓ સુમચિન્ન, વિં સારી ર- વાઇવાળું.	૧૦૩	સુલ્લ, વિં સારી રીતે લણનાર-કાપનાર.	૪૦
✓ સુમનસ્, વિં સારા મન- વાળું, ચાંતે મનવાળું, પું દેવ, પંડિત, લીધંડો, મં ૫૦૫.	૧૨૦	✓ સુવલ્લુ, વિં અતિશય ફેનાર-જનાર.	૫૪
		✓ સુવંસ્, વિં સારી રીતે રહેનાર, સારી રીતે પહે- રનાર.	૧૨૩
		✓ સુવાજિન્, વિં સારા ધોધવાળું.	૧૦૨

	पृष्ठ
सुद्युम्, वि० सारी रीते ४१५५१२.	५४
सुशमेन्, वि० धष्ठा म- भवाशु.	४२
सुशो, वि०-धष्ठा रोभा- वाशु, धष्ठा दोसववाशु.	२६
सुसजि, वि० सारा मि- त्रवाशु.	१४
सुसमिष्ट, वि० सारा क्ष- त्रवाशु.	८४
सुसहकृत्यन्, वि० जेने साथे क्षम क्षनारा सारा छे ते.	१०१
सुसहयुष्यन्, वि० जेने साथे युद्ध क्षनारा सारा छे ते.	४२
सुसीमन्, वि० सारा सी- माक्षवाशु.	४३
सुसुत्यन्, वि० सारी रीते अर्ध क्षनारा.	१०१
सुसुयस्, वि० अर्ध क्ष- नार, ननार.	१२४
सुसुयस्, वि० ननार, क्षनारा.	१२४
सु, स्त्री० प्रसव, लघुत्वं ते, मोक्षत्वं, प्रेरणा क्षत्री.	३८
सुन्, पु० दीक्षित, ननार नाथ, दीक्षिनी दीक्षित. सर्ध.	३२

	पृष्ठ
से, पु० क्षम प्रसव, स्त्री० रति, क्षमदेवनी स्त्री.	४६
सेदियस्, वि० जेनेक्षु.	१२७
सेनानी, वि० सेनाधिपति, पु० क्षतिक्ष क्षत्री.	३०
सोमया, वि० सोमरस पीनार.	१३
स्तरी, स्त्री० धमाडा, वा- छरी.	२२
स्त्री, स्त्री० नारी, भाषी.	२२
स्यायिन्, वि० स्थिर, छु स्तेक्षु.	१०२
स्थूलमूर्धेन्, वि० मोक्ष भाषावाशु.	८४
स्थूलाक्षि, वि० मोक्षी भा- षावाशु.	१४
सवेयस्, वि० अत्यंत स्थिर, १२३	
स्नात, वि० नक्षत्र, स्नान क्षत्र.	७४
स्निग्धत्वञ्च वि० भीक्षु भाषावाशु.	१४
स्फिष्ट, स्त्री० पुत्रो, क्षत्री.	५६
स्फेयस्, वि० अत्यंत, धर्तुन्.	१२३
स्रविन्, वि० माता प- हेरक्ष, क्षत्रवाशु.	१०२
स्रज्, स्त्री० माता, क्षत्र.	९६
स्व, वि० पोते, पोतानु पु० आत्मा, सत्य, या- तिन्, न० धन.	१३४

	પૃષ્ઠ
સ્વનદુહ, વિં સારા બ- ળદનાળું.	૧૩૧
સ્વપ્, વિં સુંદર પાણી વાળું.	૧૦૪
સ્વપ્નજ્, વિં ઉપનાર	૧૭
સ્વમૂ, પું અરિહંત પર- માતમા, બ્રહ્મા, કામદેવ.	૭૬
સ્વપ્નમૂ, પું અરિહંત પરમાતમા, બ્રહ્મા, કામદેવ.	૭૬
હનુ, સ્ત્રીં જડપુ, હડપમી.	૭૩
હનુમત્, પું હનુમાન.	૭૩
હરિત્, પું સિંહ, સૂર્ય, વિષ્ણુ, સૂર્યનો ઘોડો, ઝડપી ચાલનો ઘોડો, મગ, લીસો વર્ણ.	૭૩
હરિત્, સ્ત્રીં દિશા, હળદર.	૭૪
હવિસ્, જં ધી, હોમ.	૧૨૦
હવ્યયાજ્, વિં હોમેલ દ્રવ્યને લઈ જનાર, પું અગ્નિ.	૧૩૩

	પૃષ્ઠ
હાનિ, સ્ત્રીં નુકસાન, હાણી.	૧૬
હાદા, પું એક જાતના ગંધર્વ દેવ.	૮
હિમવત્, પું હિમાલય પર્વત.	૭૩
હિમવત્, વિં હંડીચાળું.	૭૬
હિરણ્યચેતસ્, પું અગ્નિ, સૂર્ય, શિવ.	૧૦૭
હ્રદ્, પું એક ગંધર્વ દેવ.	૭૬
હતિ, સ્ત્રીં ચોરી, નાથ, કમળો.	૧૬
હૃદય, જં છાતી, મન, અંતઃકરણ.	૭
હોત્, પું હોમ કરનાર ગોર, હોતા.	૪૨
હૃસ્તીયસ્, વિં બહુ નાવું, ધણુંજ હુંડું.	૧૨૩
હ્રી, સ્ત્રીં ચરમ, સાજ, નમ્રતા.	૨૩

સંસ્કૃત શબ્દરૂપાવલિ અને શબ્દકોષ સમાપ્ત ।

ઉત્તમોત્તમ જૈન પુસ્તકો.

ધર્મવીર જ્ઞાનંદ, બે ભાગ	૨-૮-
અધ્યાત્મસાર, બાષાંતર સહ	૨-૮-
પાડવરબોધ નોવેલ	૨-૪-
મોહનચરિત્ર, બાષાંતર સહ	૨-૦-
જૈન સતી મંડલ	૧-૮-
પદ્યમનચરિત્ર, બાષાંતર	૧-૮-
ગીરનાર ગ્રાહ્યમ્	૧-૮-
જૈન રામરાસ	૧-૮-
મતોરમા નોવેલ	૧-૪-
તત્ત્વ ચિંતામણી	૧-૪-
લેખ સંગ્રહ	૧-૦-
વ્યાખ્યાન સંગ્રહ	૧-૦-
મહાવીર પ્રકાશ	૧-૦-
દીક્ષાકુમારી પ્રવાસ	૧-૮-
જૈન ઇતિહાસ	૧-૦-
આવક પ્રગ્નિ, ટીકા, બાષાંતર સહ	૦-૧૪-
આવક પ્રગ્નિ, ટીકા સહ	૦-૧૦-
પ્રત્યોત્તરી, રમલ ચક્રનાવલી	૦-૧૦-
તીર્થયાત્રા વર્ણન	૦-૧૨-

ઉપરના પુસ્તકો સિવાય ઘણી જાતના સંસ્કૃત પ્રાકૃત અને ગુજરાતી પુસ્તકો અમારે ત્યાં મળે છે.

દરેક પુસ્તકો મળવાનું ડેકાલું—

સહોત અમૃતલાલ અમરચંદ.

પાલીતાણા—કાઠિયાવાડ.

